

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ปริญาณิพนธ์
ของ
อรวัลย์ภัทร เลิศหิรัญกิจ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
กันยายน 2550

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ปริญญานิพนธ์
ของ
อรวิทย์ภัทร เลิศศิริฤกษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
กันยายน 2550
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

บทคัดย่อ

ของ

อรวิทย์ภัทร เลิศศิริณกิจ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กันยายน 2550

อรวัลย์ภัทร เลิศหิรัญกิจ. (2549). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี.*

ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง, ดร.โฉมยง โต้ะทอง.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการณ์ด้านการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์ข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ 15 ราย ภาคเอกชน/ผู้ประกอบการ 30 ราย ใช้แบบสอบถามข้อมูลจากนักท่องเที่ยว 200 ราย และประชาชน 200 ราย รวมกลุ่มตัวอย่าง 445 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลจากการศึกษาพบว่า หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการณ์ด้านการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี ณ ปัจจุบันนี้ว่า การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และสภาพพื้นที่ ยังไม่ค่อยมีความเป็นธรรมชาติเท่าที่ควร พื้นที่ที่สัตว์อาศัยยังคงดับแคบไม่เป็นธรรมชาติ บุคลากรยังขาดทักษะและความเชี่ยวชาญในการทำงาน การบริหารจัดการและการดำเนินงานยังเป็นแบบราชการแยกส่วนกันทำเป็นเชิงรับมากกว่าเชิงรุก การสร้างจิตสำนึก กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีมากกว่านี้ ชุมชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี การประชาสัมพันธ์ขาดความต่อเนื่อง เน้นประชาสัมพันธ์เฉพาะในช่วงเทศกาล และชุมชนเห็นว่าควรพัฒนาด้านการทำการตลาด การลงทุนของผู้ประกอบการ และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในให้มีความเป็นสากล รวมทั้งพัฒนาการขนส่งมวลชน

ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีไว้ 8 แนวทางคือ 1.การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และสภาพพื้นที่ 2.การพัฒนาบุคลากร 3.การบริหารจัดการและการดำเนินงาน 4.การสร้างจิตสำนึก กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรม 5.การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น 6.การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ และการตลาดการท่องเที่ยว 7.การส่งเสริมการลงทุน 8.การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการ

THE GUIDELINES FOR ECOTOURISM DEVELOPMENT
OF CHIANGMAI NIGHT SAFARI

AN ABSTRACT
BY
ONWALAI PHAT LERTHIRANKIT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Science degree In Ecotourism Planning and Management
at Srinakharinwirot University
September 2007

Onwalaiphat Lerthirankit. (2006). *The Guidelines for Ecotourism Development of Chiangmai Night Safari*. Master thesis, M.S. (Ecotourism Planning and Management).

Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee:

Asst. Prof. Dr. Rittichai On – ming, Dr. Chomyong Toatong.

This research aims to assess the tourism situation of Chiangmai Night Safari and to identify the strategies for the development of ecotourism for Chiangmai Night Safari. The research was conducted using both qualitative and quantitative methodologies. The data collection tools included a structured interview and a questionnaire. The qualitative was done through the interview of 15 informants from government sector and 30 from private sector/entrepreneurs. The quantitative was done by questionnaire gathering data from 400 informants; 200 of them were tourists and another 200 are community members. Cumulatively, the total number of samples was 455. Descriptive statistics was used for data analysis, which comprised the percentage, means and standard deviation.

The research findings showed that, at present, the arrangement of tourism resources, environments and the landscapes is not naturalistic enough. The living space for animals are still confined and not naturalized. Personnel still lack working skills and expertise. The management and operation procedures are quite bureaucratic. The organization has been divided into small functional departments that work independently from each other. Therefore, their performances are rather passive instead of proactive. The building up of the awareness about ecotourism, and the learning process and activities related to ecotourism should be encouraged. Most of local communities have not participated in the activities of Chiangmai Night Safari. The public relation lacks continuity because the PR activities are emphasized only at the time of festivities. The local community viewed that marketing strategy, the invitation for investment of entrepreneurs, and the facilities should be improved towards an international standard; and the mass transit system should be developed as well.

The researcher has proposed the following 8 strategies for the development of ecotourism for Chiangmai Night Safari: 1) The arrangement of tourism resources, environments and the landscapes; 2) Human resource development; 3) General management and operation; 4) The building up of awareness, learning process and activities; 5) The promotion of local community's participation; 6) The promotion of PR activities and the marketing activities for tourism; 7) The promotion of entrepreneurs' investment; and 8) The improvement of services and facilities.

ปริญญาบัตร
เรื่อง
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ของ
อรัญญิก เลิศหิรัญกิจ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่ เดือน กันยายน พ.ศ.2550

คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง)

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุขสีเหลือง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.โคมยง โต๊ะทอง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.โคมยง โต๊ะทอง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรือโท ดร.ไพบูลย์ อ่อนมิ่ง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตากรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทธิ์ชัย อ่อนมิ่ง ประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท และ ดร.โฉมยง โต๊ะทอง กรรมการควบคุมปริญญาโท ที่ได้ทุ่มเท เสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ยิ่งในการศึกษาวิจัยทุกขั้นตอนด้วยความรัก ความเอาใจใส่ ความทุ่มเทอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย และเป็นกำลังใจอย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุภาพร สุขสีเหลือง ประธานคณะกรรมการสอบปากเปล่า และผู้ช่วยศาสตราจารย์เรือโท ดร.ไพบุลย์ อ่อนมิ่ง กรรมการสอบปากเปล่า ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ปริญญาโทฉบับนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.พรรณี บุญประกอบ คุณสุรีพร พงษ์พานิช และ คุณจุฑาทิพย์ เจริญลาภ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการ การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้วิจัย และผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวและประชาชนที่เห็นคุณค่าความสำคัญของการศึกษา ให้ความร่วมมือกรุณาเสียสละเวลาตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ท้ายสุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ น้อง ที่คอยให้กำลังใจเป็นอย่างดีเสมอมา เพื่อนๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือกันเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาการศึกษาจนถึงปัจจุบัน และผู้ที่มีส่วนร่วมทุกคนที่สนับสนุนช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย จนสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ อันแสนยากลำบากยิ่งจนประสบความสำเร็จ

อรวลัษณ์ภัทร เลิศศิริภูกิจ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา.....	4
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
เอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	7
เอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	12
เอกสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว.....	20
เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	23
เอกสารเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	32
เอกสารเกี่ยวกับการวางแผนการท่องเที่ยว.....	37
นโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของรัฐ.....	49
สภาพและข้อมูลทั่วไปของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี.....	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	58
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	65
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี.....	72
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ภาครัฐ.....	80
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ.....	87
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถาม.....	93
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประชาชนจากแบบสอบถาม.....	109
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาครัฐ ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชน.....	119
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี.....	120
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	125
วิธีดำเนินการวิจัย.....	125
สรุปผลจากการสังเกตการณ์.....	126
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาครัฐ ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชน.....	126
สรุปแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี.....	127
อภิปรายผล.....	129
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	135
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	135
บรรณานุกรม.....	136

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	144
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม.....	145
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1 สำหรับหน่วยงานภาครัฐ.....	147
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 2 สำหรับภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ.....	151
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม ชุดที่ 3 สำหรับนักท่องเที่ยว.....	155
ภาคผนวก จ แบบสอบถาม ชุดที่ 4 สำหรับประชาชน.....	162
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	168

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	93
2 ค่าเฉลี่ยของทรัพยากรการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ในทศวรรษที่ผ่านมา.....	97
3 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ของการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ในทศวรรษที่ผ่านมา.....	101
4 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงนิเวศเชียงใหม่ในทศวรรษที่ผ่านมา.....	106
5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	109
6 ค่าเฉลี่ยของความต้อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา การท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทศวรรษที่ผ่านมา.....	113
7 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว เชียงใหม่ในทศวรรษที่ผ่านมา.....	115
8 ค่าเฉลี่ยของผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ในทศวรรษที่ผ่านมา.....	117

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 ตราสัญลักษณ์ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี.....	58
3 ภาพถ่ายทางอากาศของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี.....	72
4 เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี.....	73
5 แผนที่และเส้นทางมายังเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี.....	74
6 แผนที่โซน Savanna Safari Ride.....	75
7 กวาง.....	75
8 ยีราฟ.....	75
9 แผนที่โซน Predator Prowl.....	76
10 โอริกซ์กาเซลส์ (เจมส์บอคซ์)	76
11 หมีควาย.....	76
12 แผนที่โซน Jaguar Trail	77
13 นกฟลามิงโก้.....	77
14 ป้ายสื่อความหมายนกฟลามิงโก้	77
15 สมเสร็จบราซิล.....	77
16 ป้ายสื่อความหมายสมเสร็จบราซิล.....	77
17 ม่านน้ำพุ.....	78
18 ลานจอดรถ.....	79
19 ช่องขายบัตร.....	79
20 อัตราค่าเข้าชม.....	79
21 รถลาก.....	79
22 ป้ายบอกทางภายในอาคาร.....	79

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
23 ป้ายห้ามต่างๆ.....	79
24 ศูนย์อาหาร.....	80
25 ภายในห้องน้ำหญิง.....	80
26 นักท่องเที่ยว.....	80
27 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ.....	94
28 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ.....	94
29 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของนักท่องเที่ยวจำแนกตามการศึกษา.....	95
30 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพ.....	95
31 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของนักท่องเที่ยวจำแนกตามรายได้.....	96
32 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ ทรัพยากรธรรมชาติ.....	98
33 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากร วัฒนธรรมและสิ่งที่สร้างขึ้น.....	99
34 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากร ด้านกิจกรรม.....	99
35 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากร ด้านบริการ.....	100
36 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับจุดแข็ง.....	103
37 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับจุดอ่อน.....	103
38 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับโอกาส.....	104
39 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับอุปสรรค.....	104
40 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทาง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชิงใหม่ในทิวเขาฟารี.....	107
41 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของประชาชนจำแนกตามเพศ.....	110
42 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของประชาชนจำแนกตามอายุ.....	110
43 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของประชาชนจำแนกตามการศึกษา.....	111
44 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของประชาชนจำแนกตามอาชีพ.....	111

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
45 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของประชาชนจำแนกตามรายได้.....	112
46 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของประชาชนจำแนกตามที่อยู่.....	112
47 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในห้าฟาร์ม.....	114
48 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในห้าฟาร์ม.....	116
49 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในห้าฟาร์ม.....	118

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุด มีความสำคัญ และมีการเติบโตเร็วที่สุดในโลกคือ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และในระดับโลก ไม่ว่าประเทศนั้นจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่กำลังพัฒนา หลายๆ ประเทศประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยมีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้าไปเยือนเป็นจำนวนหลาย ๆ ล้านคนจำนวนรายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวก็มีจำนวนมหาศาล ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศผู้ทำอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมาก การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ การกระจายรายได้ และรวมทั้งเป็นตัวเร่งให้เกิดการพัฒนาในธุรกิจสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างมากมาย

สำหรับประเทศไทยอุตสาหกรรมทางการท่องเที่ยวถือว่ามีความสำคัญที่สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาเป็นจำนวนมากเพราะประเทศไทยจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากโดยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาเป็นอันดับ 4 ของเอเชียรองจากประเทศจีน ฮองกง และมาเลเซีย (โครงการการศึกษาจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2548 – 2552). 2548: 4) เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวสูงเนื่องจากมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความงดงาม และมีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นอยู่มากมายกระจายไปตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ รัฐบาลได้ใช้แนวทางการเพิ่มรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นมาตรการหนึ่งที่กระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ เพราะเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถดึงเงินตราต่างประเทศได้รวดเร็วและได้โดยตรง แต่การเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาอยู่บนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างสมบูรณ์ จนถึงปัจจุบันทรัพยากรดังกล่าวเสื่อมโทรมส่วนหนึ่งมาจากการใช้ประโยชน์อย่างฟุ่มเฟือย ขาดการบำรุงรักษา ขาดการคำนึงถึงการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืนปราศจากการวางแผนและกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว ทำให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ควรมีการป้องกันและแก้ไขแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมอย่างจริงจังและเป็นระบบ มีการวางแผนดำเนินการอย่างบูรณาการ โดยประสานกับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานรวมทั้งดำเนินการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้มีสภาพสมบูรณ์ดังเดิม นอกจากนี้ควรพัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานในการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งประเด็นต่างๆ เหล่านี้มีความสำคัญต่อทิศทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย เพื่อรักษา

สภาพขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในภูมิภาค และตลาดโลก (ร่างกรอบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวประเทศไทย. 2548: 6 – 8)

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวนมาก ทั้งทรัพยากรป่าไม้ แหล่งต้นน้ำและแม่น้ำลำธารสายสำคัญ แหล่งศิลปวัฒนธรรมที่เก่าแก่ และนอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางการเมืองการปกครอง การศึกษา และการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จังหวัดเชียงใหม่ก็ยังมีชื่อเสียงมากที่สุดจังหวัดหนึ่งด้านการท่องเที่ยวของประเทศทั้งทางธรรมชาติ ทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งครอบคลุมทั้งพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่สามารถแบ่งได้ 3 กลุ่มคือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติครอบคลุมในอำเภอต่างๆ มีจำนวน 112 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประมาณ 81 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ประมาณ 64 แห่ง (แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมโครงการสวนสัตว์กลางคืน จังหวัดเชียงใหม่. 2546: 4-8) นอกจากนี้ยังมีประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ ที่สำคัญ คือ ปีใหม่เมืองหรือวันสงกรานต์ ประเพณีเป็ง ประเพณีเสออินทขิล และประเพณีงานร่มบ่อสร้าง เป็นต้น แต่การท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการท่องเที่ยวในตอนกลางวัน แหล่งท่องเที่ยวในเวลาากลางคืนมีเพียงตลาดไนท์บาซาร์ การรับประทานอาหารแบบขันโตก ชมการแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้าน และการแสดงช้างเท่านั้น ทำให้นักท่องเที่ยวขาดแหล่งท่องเที่ยวในเวลาากลางคืน รัฐบาลจึงได้มีแนวคิดที่จะเพิ่มกิจกรรมและความหลากหลายทางการท่องเที่ยวในเวลาากลางคืนและต้องเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ ให้ความรู้ และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐบาลจึงได้สร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี (Chiangmai Night Safari : CNS) ขึ้น เพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกของการท่องเที่ยวในเวลาากลางคืน

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ดำเนินการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ในพื้นที่ 819 ไร่ ห่างจากใจกลางเมืองจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 10 กิโลเมตร มีการดำเนินการภายใต้การกำกับขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) (องค์การมหาชน) ต่อมาภายหลังได้มีการโอนย้ายให้เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมาอยู่ในความดูแลของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) แทน เนื่องจากเห็นว่าองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) (องค์การมหาชน) เป็นองค์การมหาชนที่ทำหน้าที่วางแผนและนโยบายเท่านั้น แต่ไม่ควรรับผิดชอบโครงการเอง จึงได้มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) รับดำเนินการโครงการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีต่อจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) (องค์การมหาชน) โดยเห็นว่าควรจัดตั้งเป็นบริษัทที่รัฐถือหุ้น 100 เปอร์เซ็นต์ เพื่อให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ(สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. 2550: ออนไลน์) การสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและจัดตั้ง

สวนสัตว์กลางคืน เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศและภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบใหม่และเพิ่มทางเลือกใหม่ให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพื่อยกระดับสินค้าและบริการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ให้มีคุณภาพและมาตรฐานและเพื่อก่อให้เกิดการสร้างรายได้และการจ้างงานในจังหวัดเชียงใหม่และภูมิภาค รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้และเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและแผนหลักที่สำคัญ คือ นโยบายของรัฐบาลในการสร้างรายได้เข้าประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย (พ.ศ. 2547 – 2549) นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (พ.ศ. 2540 – 2559) ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 และยุทธศาสตร์ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2546 – 2549) เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างรายได้ของประเทศ โดยเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบของการท่องเที่ยวและยกระดับความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานโลกในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทางธรรมชาติ ซึ่งจะก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่าแก่นักเรียน นักศึกษา เยาวชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงการอนุรักษ์สัตว์ป่าเหล่านี้ในธรรมชาติ รวมทั้งทำให้ท้องถิ่นมีรายได้จากกิจกรรมท่องเที่ยว และธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นการสร้างโอกาสในการจ้างงานให้แก่แรงงานท้องถิ่น (โครงการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี. 2546: 1 – 2) แต่ในการดำเนินงานของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนั้นยังไม่มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และกระบวนการในการดำเนินงานให้เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังไม่ครอบคลุมและเข้าถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แท้จริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีให้ยั่งยืนยาวนาน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ความสำคัญของการวิจัย

ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี เพื่อให้หน่วยงานของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถนำแนวทางการพัฒนาไปใช้หรือประยุกต์ใช้ทำให้เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อีกทั้งสามารถนำแนวทางการพัฒนานี้ไปปรับประยุกต์ใช้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. ภาครัฐ
2. ภาคเอกชน
3. ภาค
4. นักท่องเที่ยว

โดยจะเลือกศึกษาประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ซึ่งประชากรทั้ง 4 กลุ่มนี้มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ ภาครัฐ เป็นผู้ที่วางแผน/กำหนดนโยบายของการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี ภาคเอกชน เป็นผู้ที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ภาคประชาชน เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทย เป็นผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี และเป็นผู้ที่นำรายได้เข้ามาสู่เชียงใหม่ในทิวเขาฟารี จะเห็นได้ว่าประชากรทั้ง 4 กลุ่มมีความสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ถ้าขาดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไปจะทำให้การท่องเที่ยวไม่สมบูรณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. ภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหารเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี นายกองค้การบริหารส่วนตำบลแม่เหียะ รองนายกและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ ผู้ช่วยผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 1 จังหวัดเชียงใหม่ นักวิชาการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 1 จังหวัดเชียงใหม่ นักวิชาการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 จังหวัดเชียงใหม่ นักวิชาการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตองกาย และผู้ใหญ่บ้านบ้านตองกาย จำนวน 15 ราย

2. ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ผู้ประกอบการด้านบริษัททัวร์ ด้านโรงแรม ด้านร้านอาหาร ด้านร้านของที่ระลึก ด้านรีสอร์ท และด้านสปา จำนวน 30 ราย

3. ภาคประชาชน ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ และอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 200 ราย

4. นักท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จำนวน 200 ราย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. สภาพการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
2. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

นิยามศัพท์เฉพาะ

เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีคำศัพท์และตัวแปรที่เป็นนามธรรมหลายคำจึงนำมานิยามเพื่อให้เข้าใจตรงกัน ดังนี้

1. **เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี** หมายถึง สวนสัตว์กลางคืนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีโปรแกรมการชมสัตว์ในเวลากลางคืน

2. **การท่องเที่ยว** หมายถึง การเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อหาความสนุกสนาน เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ ไปจนถึงการเยี่ยมเยียนญาติมิตร หรือด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตาม โดยที่ไม่มีรายได้เกิดขึ้นจากการเดินทางในครั้งนั้น ซึ่งในที่นี้หมายถึง การท่องเที่ยวในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

3. **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ** หมายถึง การเดินทางเพื่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ และในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างงานให้ชุมชนหรือท้องถิ่น สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ สร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ก่อให้เกิดความยั่งยืน

4. **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว** หมายถึง วิธีทางการปฏิบัติที่วางไว้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

5. **ภาครัฐ** หมายถึง หน่วยงาน / บุคลากร ของส่วนราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

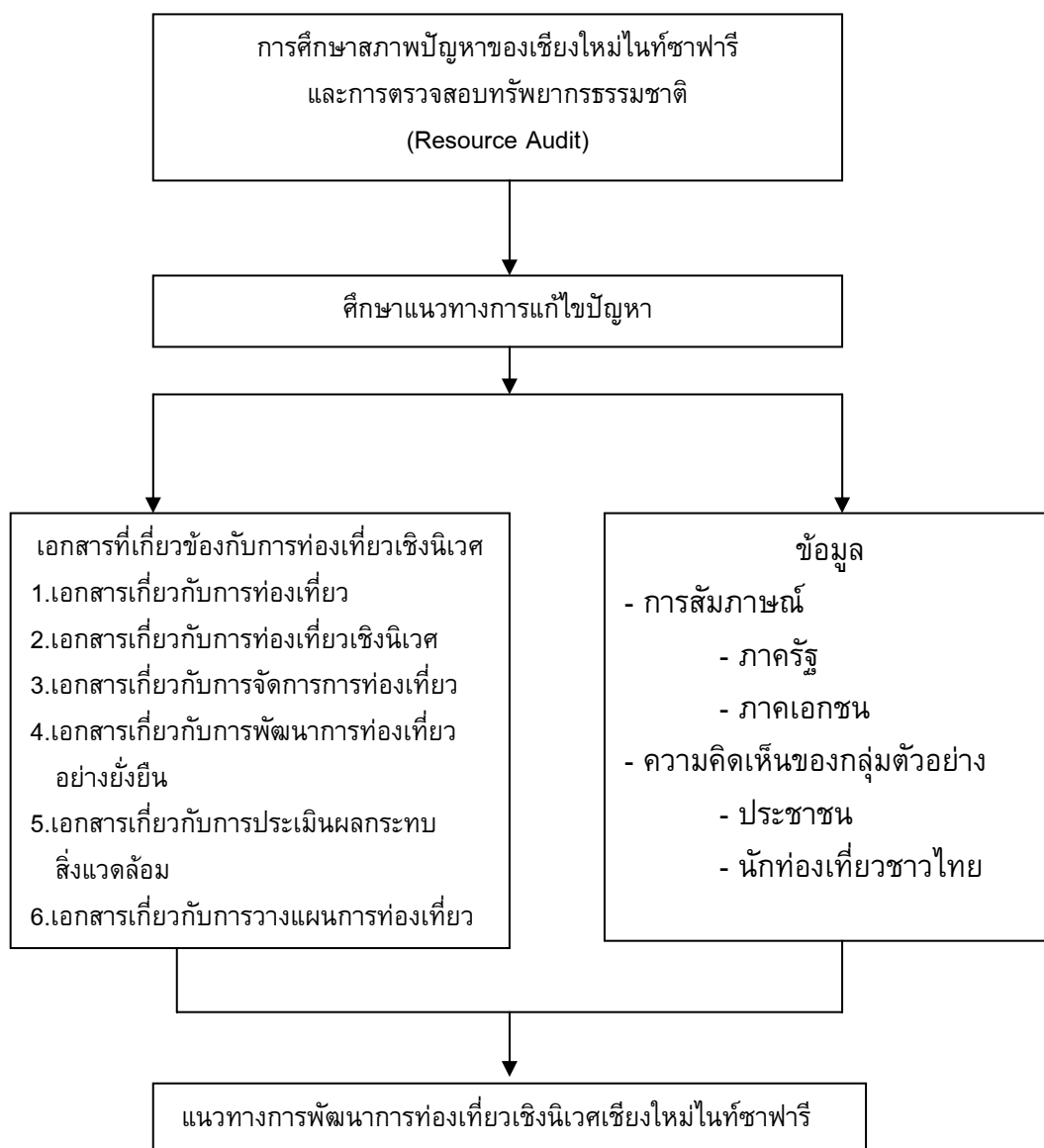
6. **ภาคเอกชน** หมายถึง ผู้ประกอบการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ผู้ประกอบการด้านบริษัททัวร์ ด้านโรงแรม ด้านร้านอาหาร ด้านร้านของที่ระลึก ด้านรีสอร์ท และด้านสปา ภายในจังหวัดเชียงใหม่

7.ภาคประชาชน หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ และอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป

8.นักท่องเที่ยว หมายถึง ชาวไทยผู้มาเยือนที่เดินทางมายังสถานที่ไปเยือน โดยไม่จำกัดว่าค้างคืนหรือไม่ ซึ่งในที่นี้หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการณ์ด้านการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จึงกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
2. เอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. เอกสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว
4. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
5. เอกสารเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
6. เอกสารเกี่ยวกับการวางแผนการท่องเที่ยว
7. นโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของรัฐบาล
8. สภาพและข้อมูลทั่วไปของเชียงใหม่ในทศวรรษที่ผ่านมา
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. เอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่วิวัฒนาการมาจากการเดินทาง สมัยก่อนมนุษย์เดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น การล่าสัตว์ ล่าอาณานิคม ความเชื่อทางศาสนา การค้าขาย การศึกษา และการพักผ่อน เป็นต้น ซึ่งแต่ละยุคสมัยความนิยมเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมความเป็นอยู่ เทคโนโลยีทางด้านการคมนาคมขนส่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมให้คนเดินทางได้สะดวก รวดเร็วขึ้น จนทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน มีนักวิชาการและองค์กรที่เกี่ยวข้องให้คำจำกัดความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกันสรุปได้ ดังนี้

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อพักผ่อน คลายความเครียด เปลี่ยนบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ โดยมีเงื่อนไขว่าการเดินทางนั้นเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง ไม่ใช่เพื่อการหารายได้ โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ ซึ่งผลรวมของปรากฏการณ์ต่างๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่างๆ รวมทั้งภาครัฐบาลที่ดูแลการท่องเที่ยว และชุมชนในพื้นที่

ท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544: 15; จริญญา เจริญสุขใส และสุวัฒน์ จุฑากรณ์ 2544: 72; ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. 2540: 8; แมคอินทอช และกอยด์เนอร์. (McIntosh; & Goeldner. 1995) และสมบัติ กาญจนกิจ. 2544: 17)

จากคำนิยามข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อหาความสนุกสนาน เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อการศึกษา เพื่อการศาสนา ไปจนถึงการเยี่ยมเยียนญาติมิตร หรือด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตาม โดยที่ไม่มีรายได้เกิดขึ้นจากการเดินทางในครั้งนั้น

1.2 ประเภทของนักท่องเที่ยว

สำหรับนักท่องเที่ยว องค์การท่องเที่ยวโลกของสหประชาชาติ (WTO) ได้เสนอคำนิยามไว้โดยใช้คำว่า “ ผู้มาเยือน ” โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (จุฑามาส ไชยสร. 2536: 18-19; อ้างอิงจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ม.ป.ป: 4-8)

1.2.1 นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน ได้แก่ ผู้มาเยือนชั่วคราว โดยพำนักอยู่ในประเทศที่มาเยือนเป็นเวลาอย่างน้อย 24 ชั่วโมง และการเดินทางนั้นมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1.2.1.1 เพื่อการใช้เวลาว่างไปในการพักผ่อน การบันเทิง สุขภาพ ศาสนา การศึกษา และการกีฬา

1.2.1.2 เพื่อกิจกรรมทางธุรกิจ การเยี่ยมญาติ การปฏิบัติภารกิจต่างๆ และการประชุมสัมมนา

1.2.2 นักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน หรือโดยทั่วไปใช้คำว่า “ นักทัศนาจร ” ได้แก่ ผู้มาเยือนเป็นการชั่วคราว โดยใช้เวลาอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง ทั้งนี้รวมถึงผู้โดยสารที่มากับเรือเดินสมุทร

จากคำจำกัดความที่กำหนดโดยองค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) ดังกล่าว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ให้คำนิยามของ “ นักท่องเที่ยว ” ไว้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ หมายถึง ชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย และพำนักอยู่ในประเทศไทยครั้งหนึ่งๆ ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมงและไม่เกิน 90 วัน โดยเดินทางเข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์อะไรก็ตามที่ไม่ใช่มาหางานทำหรือหารายได้ในประเทศไทย

2. นักท่องเที่ยวภายในประเทศ หมายถึง บุคคลที่เดินทางออกจากท้องถิ่นที่ตนพำนักอยู่จากจังหวัดหนึ่งไปยังอีกจังหวัดหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทค้างแรม และประเภทเข้าไปเยือนกลับ นักท่องเที่ยวเหล่านี้จะประกอบด้วย คนไทย คนต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่เข้ามาเยือนประเทศไทย แล้วเดินทางท่องเที่ยวอยู่ในประเทศไทย

3. นักท่องเที่ยวคนไทย หมายถึง กลุ่มคนไทยที่เดินทางออกนอกประเทศไทย และพำนักอยู่ต่างประเทศไม่เกิน 90 วัน โดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันกับนักท่องเที่ยวประเภทที่ 1

วรรณ วรชวานิช (2546: 6-7) กล่าวว่า สำหรับ “นักท่องเที่ยว” นั้นนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยวได้จัดประเภทของนักท่องเที่ยวไว้ตามลักษณะของการท่องเที่ยวดังนี้

1. Tourist หมายถึง นักท่องเที่ยวที่เดินทางจากที่พักอาศัยของตนแล้วกลับมาเกินกว่า 24 ชั่วโมง และได้พักแรมที่ใดที่หนึ่งชั่วคาบเวลาหนึ่ง บางประเทศเรียกว่า Night Visitor

2. Excursionist หมายถึง นักท่องเที่ยวแบบเข้าไปเยือนกลับ หรือกลับมาถึงบ้านภายใน 24 ชั่วโมง โดยไม่พักแรม ณ ที่ใด บางประเทศเรียกว่า Day Visitor

3. Visitor มีความหมายอย่างเดียวกับ Tourist แต่เป็นคำที่ประเทศหนึ่งใช้เรียกนักท่องเที่ยวจากประเทศอื่นที่เข้ามาในประเทศของตน และบางที่เรียกว่า Foreign Visitor นอกจากนี้ในประเทศที่ใช้คำว่า Visitor แทน Tourist มักใช้คำว่า Tourist หรือ Domestic Tourist ซึ่งหมายถึง นักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศหนึ่งแล้วท่องเที่ยวไปแต่เฉพาะภายในประเทศของตน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปว่า นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้มาเยือนที่เดินทางมายังสถานที่ไปเยือน โดยไม่จำกัดว่าค้างคืนหรือไม่

1.3 ประเภทของการท่องเที่ยว

ในการเดินทางท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ถูกแบ่งประเภทของการท่องเที่ยวแตกต่างกันไปดังนี้ (วรรณ วรชวานิช. 2546: 17-18)

1.3.1 การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง โดยใช้เวลาในวันหยุด เพื่อวัตถุประสงค์ต้องการเปลี่ยนบรรยากาศ ชมวิว ทิวทัศน์ และเพื่อสิ่งอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานและความบันเทิง

1.3.2 การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนและสุขภาพ เป็นการท่องเที่ยวที่ใช้เวลาว่างเพื่อการพักผ่อนโดยไม่ต้องทำอะไร เพื่อขจัดความเหนื่อย เมื่อยล้า เรียกพลังในการทำงานกลับคืนมา โดยจะไปพักผ่อนยังสถานที่ใดที่หนึ่งนานที่สุดเท่าที่จะทำได้

1.3.3 การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เพื่อเรียนรู้ถึงศิลปะ และวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาติต่างๆ ในแต่ละประเทศ หรือในแต่ละกลุ่มอาศัยที่แตกต่างกันไป

1.3.4 การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา เป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมกีฬาการแข่งขันต่างๆ เช่น การแข่งขันชกมวยชิงแชมป์ และเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาเองก็ได้ เช่น การเดินทางท่องเที่ยวไปเล่นกีฬา ส่องสัตว์ ตกปลา ซี่ม้า เป็นต้น

1.3.5 การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุม และสัมมนา เป็นการเจียดเวลาที่เหลือจากการปฏิบัติธุรกิจประจำวัน เพื่อการท่องเที่ยว หรือแม้แต่การเดินทางไปติดต่อสัมมนายังต่างจังหวัด ต่างประเทศ การไปศึกษาดูงาน แล้วถือโอกาสเที่ยวต่อเนื่องก็ถือเป็นการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ

1.3.6 การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา การที่บุคคลไปต่างประเทศเพื่อการศึกษา ดูงานวิจัย หรือการแลกเปลี่ยนอาจารย์นักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย และจะอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลา นับเดือน การท่องเที่ยวประเภทนี้รวมถึงการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาภายในประเทศด้วย

1.4 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

แมคอินทอช และกอยด์เนอร์ (McIntosh; & Goeldner. 1984: 9-10) กล่าวว่า มีองค์ประกอบ 4 ประการคือ

1. นักท่องเที่ยว ซึ่งต้องใช้จ่ายในการเดินทางอย่างน้อยที่สุดเป็นค่าอาหาร ถ้าพักค้างคืนก็จะใช้จ่ายเป็นค่าที่พัก ค่าของระลึก และการบริการอื่นๆ ด้วย ค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะหมุนเวียนกระจายไปในธุรกิจ การบริการต่างๆ ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการสร้างงาน และกระจายรายได้สู่ระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่น

2. ธุรกิจซึ่งทำหน้าที่จัดหาสินค้าและบริการต่างๆ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ การคมนาคมขนส่ง ที่พักแรม ร้านอาหารและภัตตาคาร บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ร้านค้าของที่ระลึกและขายสินค้าพื้นเมือง ฯลฯ

3. รัฐบาลของประเทศหรือท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของบ้าน ซึ่งทำหน้าที่ให้มีโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน สถานีรถไฟ รถโดยสาร ท่าเรือ ท่าอากาศยาน ระบบไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น โทรศัพท์ ดาวเทียม ฯลฯ เป็นการลงทุนเพื่อการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศ และเพื่อความสะดวกสบายของคนในท้องถิ่น

4. ตัวเจ้าของบ้าน หรือประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการต้อนรับและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวหรือแขกผู้มาเยือนท้องถิ่นนั้นซ้ำอีก หรืออาจชักชวนผู้ที่ไม่เคยมาเยือนให้ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวโดย

4.1 บุคคลากรที่ปฏิบัติงานในธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยว ต้องมีความรู้และทักษะในงานอาชีพของตน สามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ

4.2 ประชาชนทั่วไปจะต้อง

4.2.1 แสดงความเป็นมิตร มีไมตรีจิต เช่น ยิ้ม ทักทาย พุดคุยด้วย ให้น้ำดื่ม ให้ใช้ห้องสุขา

4.2.2 ให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวที่ประสบปัญหา หรือเดือดร้อน เช่น บอกเส้นทางให้ช่วยเหลือเมื่อประสบอุบัติเหตุ เจ็บป่วยกะทันหัน หรือประสบภัยจากโจรผู้ร้าย

4.2.3 ช่วยกันอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตน ให้คงความงาม และมีคุณค่าเป็นทรัพยากรของชาติสืบต่อไป

1.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว

เหตุผลของการเดินทางท่องเที่ยวของแต่ละบุคคล มีความแตกต่างกันในหลายๆ ประการ ดังที่ ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2531: 88-90) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้บุคคลตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย

1. เงิน หรือค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นสิ่งแรกที่ผู้เดินทางท่องเที่ยวจะต้องคิดทันที เพราะ

การเดินทางท่องเที่ยวไม่ว่าจะใกล้หรือไกลจำเป็นต้องมีเงิน หรืองบประมาณเพื่อใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ เช่น ค่าพาหนะ ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าบริการสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกและการใช้จ่ายซื้อของ เป็นต้น

2. เวลา เป็นสิ่งที่มีความหมายสำคัญสำหรับผู้เดินทางท่องเที่ยว เพราะแต่ละบุคคลย่อมอยู่ในสถานภาพทางการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน บางคนอาจใช้เวลาวันหยุดสุดสัปดาห์เพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น

3. ความตั้งใจที่จะไป ปัจจัยข้อนี้เกิดจากเหตุผล และความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวอย่างแท้จริง การมีเงินและมีเวลาคงไม่สามารถที่จะกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวได้ถ้าไม่ตั้งใจที่จะไป นักท่องเที่ยวแต่ละคน มีความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้งไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยวอาจถูกกระตุ้นได้จากสิ่งต่าง ๆ เช่น ความต้องการที่จะเดินทางท่องเที่ยว การเก็บรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยว การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีให้เห็นคุณค่าของการท่องเที่ยว ปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ เสถียรภาพทางการเมือง ฤดูกาล สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย และภาพพจน์ทางการท่องเที่ยว เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้ความตั้งใจที่จะเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลา

การที่จลองศรี พิมลสมพงศ์ (2531: 88-90) ได้กล่าวว่าความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยวมีสิ่งต่าง ๆ เป็นตัวกระตุ้นซึ่งมีหลายประการด้วยกัน จากการศึกษาของแมคคินโทชและกอยด์เนอร์ พบว่า “ ตัวกระตุ้น ” ที่ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวเกิดขึ้นมี 4 ประการคือ

1. ตัวกระตุ้นทางกายภาพ เป็นตัวกระตุ้นเพื่อผ่อนคลายทางกายภาพหรือเพื่อรักษาร่างกาย เช่น การไปพักผ่อนร่างกาย กิจกรรมทางกีฬา การไปตากอากาศชายทะเล การบำบัดรักษาตามคำแนะนำของแพทย์เพื่อการรักษาสุขภาพ เป็นต้น

2. ตัวกระตุ้นทางวัฒนธรรม เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้เกิดการเดินทางเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนในประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของดุริยางศิลป์ นาฏศิลป์ เป็นต้น

3. ตัวกระตุ้นทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้เกิดความ ต้องการ เพื่อเยี่ยมญาติ เพื่อน เพื่อพบปะกับคนแปลกหน้าใหม่ๆ หรือคนที่มีความคิดใหม่ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงจากงานประจำที่จำเจ

4. ตัวกระตุ้นทางด้านฐานะ และชื่อเสียง เป็นตัวกระตุ้นที่ต้องการยกฐานะของตนให้สูงขึ้น เพื่อเกียรติยศ และชื่อเสียง เป็นการเดินทางประกอบธุรกิจในต่างประเทศ การไปประชุม การศึกษา ฯลฯ เพื่อให้เป็นคนที่มีชื่อเสียงและความสำเร็จในการทำงานของตน

2. เอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ หรืออาจเรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Eco-tourism” ซึ่งเป็นคำที่ผสมกันระหว่างคำว่า Ecology หรือนิเวศวิทยา กับคำว่า Tourism หรือ การท่องเที่ยว นอกจากนี้ในวงการท่องเที่ยวยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นๆ ที่สำคัญได้แก่ “Nature Tourism” หรือ “Bio-tourism” หรือ “Green Tourism” แทน “Eco-tourism” ได้เช่นกัน เพื่อบ่งบอกให้เห็นว่าเป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) แต่จะเรียกกันอย่างไรก็ตาม นิยามและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศก็ได้รับการกำหนดขึ้นจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่างๆ ไว้มากมาย สรุปได้ดังนี้

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น ด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ และในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างงานให้ชุมชนหรือท้องถิ่น สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ สร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นดีขึ้น (ลาสคูเริน (Lascurain. 1990: 31-35); บู (Boo. 1991: 4-8); เวสเทิร์น (Western. 1993: 7-11) และสมาคมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (The Eco-Tourism Society. 1991: 1))

จากนิยามข้างต้นจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ความหมายที่เป็นสาระสำคัญพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวที่จะส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม และอาจรวมถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นด้วย
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติและระบบนิเวศ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายหรือทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม
3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสหรือมีประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยตรง และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมธรรมชาติ ซึ่งนอกจากจะได้รับความพึงพอใจแล้ว ยังจะเป็นการเสริมสร้างจรรยาบรรณด้านสิ่งแวดล้อมเชิงบวกด้วย
4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้จะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติและ การอนุรักษ์ธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันจะเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม

นอกจากนั้นจะมุ่งเน้นที่คุณค่าของธรรมชาติหรือลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่ใช่เน้นที่การเสริมแต่งหรือการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

2.2 องค์ประกอบและวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โดยสรุปแล้วการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีองค์ประกอบสำคัญที่ควรพิจารณาอยู่ 3 ประการ ได้แก่ การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนและการกระจายรายได้ ไม่ว่าจะมีการวางแผนและการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใดก็ตาม องค์ประกอบทั้งสามประการดังกล่าวจะต้องได้รับการพิจารณานำเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ สารสำคัญขององค์ประกอบดังกล่าวอาจสรุปได้ดังนี้ (กิตติวัฒน์ รัตนดิลก ฦ ภูเก็ต. 2541: 40-52)

2.2.1 การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การให้ความรู้ ความเข้าใจและ/หรือ การสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนเกี่ยวกับความจำเป็นในการปกป้องรักษาธรรมชาติแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้คงอยู่สนองความต้องการของคนทั่วไปจึงเป็นสิ่งที่ต้องกระทำ นอกจากนี้การสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ยังรวมถึงบุคคลกลุ่มอื่นๆ เช่น ราษฎรท้องถิ่น มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวนั้น เป็นต้น

วิธีการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์มีหลายรูปแบบ แต่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มักจะเน้นวิธีการจัดโปรแกรม สื่อความหมายธรรมชาติ เช่น การจัดให้มีศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ ในแหล่งท่องเที่ยวจัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต่อการศึกษาเรียนรู้ จัดนิทรรศการ/ แผ่นป้ายบรรยายตามบริเวณหรือจุดท่องเที่ยวต่างๆ จัดให้มีเส้นทางเดินเท้า หรือทางเดินป่าที่ให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ธรรมชาติหลากหลายแก่ผู้มาเยือน รวมไปถึงการฝึกอบรมมััคคุเทศก์และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถชี้แนะและอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและนิเวศวิทยาของสิ่งต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวพบเห็น

2.2.2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

องค์ประกอบนี้มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบแรกโดยตรง กล่าวคือ นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มักเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความปรารถนาหรือสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติในลักษณะต่างๆ และสภาพภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ ตลอดจนแหล่งธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทางและทำหาย และมักจะไม่สนใจความสะดวกสบายเหมือนเช่นการเดินทางท่องเที่ยวแบบชายหาดที่ต้องพักตามรีสอร์ท หรือโรงแรมหรู

กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงต้องการการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับธรรมชาติแวดล้อมมากกว่า ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงจะต้องพิจารณาถึงการจัดให้มีการสื่อความหมายกับธรรมชาติ เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ

เกี่ยวกับธรรมชาติในแง่มุมต่างๆ ทั้งในระดับกว้าง และระดับลึกซึ้ง ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยวและได้รับความพึงพอใจกลับไป

2.2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาวมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อความอยู่รอดของธรรมชาติ ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบต่างๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ การเป็นมัคคุเทศก์ การนำสินค้าที่เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยวและการจ้างงานในสวนบริการอื่นๆ เป็นต้น

จากการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในกิจการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าจะช่วยปรับปรุงชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่นให้ดีขึ้นในระยะยาว จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการช่วยส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์ ซึ่งมีความสำคัญต่อสังคมส่วนรวมระดับประเทศอีกด้วย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากการท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมมาแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน และสามารถสรุปวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพื่อใช้เป็นกรอบกำหนดทิศทางการส่งเสริมและการจัดการได้ดังนี้ คือ

1. เพื่อพัฒนาจิตสำนึก และความเข้าใจ ของนักท่องเที่ยวในการทำคุณประโยชน์แก่สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ
2. เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ที่มีคุณภาพหรือคุณค่าสูงแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนแหล่งท่องเที่ยว
3. เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่
4. เพื่อดูแลรักษาและคงไว้เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

นอกจากวัตถุประสงค์หลักๆ ดังที่ระบุข้างต้นแล้ว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังมุ่งเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่น่าสนใจของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ที่ปรากฏในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการศึกษาเรียนรู้ และสร้างความพึงพอใจเกี่ยวกับความหลากหลายและวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนเหล่านั้นด้วย

2.3 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ (ธีระ อินทรเรือง. 2546: 51; อ้างอิงจาก รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2544: 8-13) ได้กล่าวถึงแนวคิดและหลักการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่ามีนักวิชาการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้จัดแบ่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภท คือ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ และการท่องเที่ยวใน

แหล่งธรรมชาติกับมรดกทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการคือ

1. เป็นการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีจิตสำนึก มีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศนั้นๆ

2. เป็นการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างความรู้ให้ความรู้

3. เป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่ประชาชนในท้องถิ่นมีบทบาท มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมจัดทำและร่วมได้รับประโยชน์อย่างเสมอภาค

2.3.1 รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ

2.3.1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2.3.1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล คือ การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีลักษณะเฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2.3.1.3 การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาหรือศิลาสัญจร คือ การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงามภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศีรษะธรรมชาติของหิน ประเภทต่างๆ และซากบรรพชีวิน หรือฟอสซิล ได้ความรู้ มีประสบการณ์ บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2.3.1.4 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์ เพื่อชมความสวยงามความสำเร็จและผลิตผลในสวนเกษตร ได้ความรู้ มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

2.3.2 รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม

2.3.2.1 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คือ การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและผลิตผลในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้ มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อรักษา มรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อาจจัดรายการเส้นทาง

ท่องเที่ยวตามรอยประวัติศาสตร์ต่างๆ อาทิ ทัวร์เส้นทางศิลปะขอม ตามรอยพ่อขุนเม็งราย เที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ต่างๆ เป็นต้น

2.3.2.2 การท่องเที่ยวงานวัฒนธรรมและประเพณี คือ การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพ พิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้ มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรมโดยประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

2.3.2.3 การท่องเที่ยววัฒนธรรมและประเพณี ได้แก่ งานประเพณีในราชสำนัก (ประเพณีหลวง) และประเพณีพื้นบ้าน อาทิ พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง

2.3.2.4 การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชนบท คือ การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ ตูผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวรูปแบบนี้ ได้แก่ หมู่บ้านช้าง/ ปางช้าง หมู่บ้านทอผ้า หมู่บ้านทำเขิน หมู่บ้านทำร่ม หมู่บ้านจักสาน หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

2.4 ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว พร้อมทั้งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวได้ ซึ่งนักท่องเที่ยวแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มจะเยี่ยมชมเรียนรู้ทรัพยากรตามประเภทที่ตนชื่นชอบ เราอาจแบ่งประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยวตามการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ 3 ประเภทดังต่อไปนี้

2.4.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยเกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติที่มีความสวยงามน่าสนใจต่อการเดินทางไปเที่ยวชม ซึ่งรวมถึงบริเวณที่มนุษย์เข้าไปปรับปรุงแต่งเพิ่มเติมจากสภาพธรรมชาติในบางส่วน สามารถแบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติออกได้เป็น 3 ประเภทย่อย คือ

2.4.1.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทภูมิอากาศ เป็นสถานที่ที่มีลักษณะอากาศที่เกิดขึ้นตามสภาพธรรมชาติของแต่ละภูมิภาคของโลก โดยภูมิอากาศของแต่ละพื้นที่ทั่วโลกจะแตกต่างกันไปตามที่ตั้ง จึงทำให้ประเทศต่างๆ มีความสวยงามของธรรมชาติตามลักษณะภูมิอากาศแตกต่างกันในแต่ละช่วงของฤดูกาล เป็นเหตุให้ประชาชนที่อาศัยอยู่เขตภูมิอากาศหนึ่งอยากเดินทางไปเยี่ยมชมเยือนภูมิอากาศเขตอื่น เพื่อสัมผัสกับภูมิอากาศที่แตกต่างกัน

2.4.1.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภททิวทัศน์สวยงาม เป็นสถานที่ที่มีทิวทัศน์ทางธรรมชาติสวยงามและแปลกประหลาด สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้าไปเยี่ยมชมเยือน เช่น ป่าเขา เกาะแก่ง ชายหาด ถ้ำ ทะเล แม่น้ำ ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ กว๊าน น้ำตก น้ำพุร้อน ทุ่งหญ้า ทุ่งดอกไม้ ลานหิน เนินดิน เสาหิน ธารน้ำแข็ง เป็นต้น

2.4.1.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทสัตว์ป่า เป็นสถานที่ที่มีความงดงามตามธรรมชาติสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากเช่นกัน เพราะนักท่องเที่ยวจำนวนมากมีความคิดว่าสัตว์ป่าเป็นสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติที่น่าศึกษาหาความรู้ และนับวันจะหมดไป แต่ยังคงมีที่ท่องเที่ยวศึกษาได้ตามแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าและสวนสัตว์ปิด ในขณะที่นักท่องเที่ยวบางกลุ่มยังถูกดึงดูดใจให้เดินทางไปชมแหล่งที่มีสัตว์อาศัยอยู่เองตามธรรมชาติเป็นจำนวนมาก เช่น เดินทางไปชมนกปากห่างที่วัดไผ่ล้อม เดินทางไปชมสัตว์บางชนิดในฤดูอพยพ เป็นต้น

2.4.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามประโยชน์ของมนุษย์เองทั้งที่เป็นมรดกในอดีต และได้สร้างเสริมในสมัยปัจจุบันซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา เป็นสิ่งที่แสดงถึงอารยธรรมและความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นนั้นว่าในสมัยโบราณมีความเจริญด้านใดบ้าง และเหลือเป็นมรดกตกทอดมาอย่างชนรุ่นหลังอย่างไรบ้าง จึงมีผลดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปเยือนพื้นที่นั้นสามารถแบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุออกเป็น 2 ประเภทย่อยที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

2.4.2.1 ประเภทโบราณสถาน เป็นสถานที่ที่มีอายุนับร้อยปี หรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของสถานที่นั้นเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี เช่น ศาสนสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเมือง คูเมือง พระราชวัง พระตำหนัก บ้านโบราณ เมืองโบราณ อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน ชุมชนโบราณ เป็นต้น

2.4.2.2 ประเภทโบราณวัตถุ เป็นวัตถุโบราณไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการประดิษฐ์หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของวัตถุนั้นเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี ในแต่ละจังหวัดหรือแต่ละประเทศอาจเก็บสะสมไว้ในพิพิธภัณฑสถานหรือสถานที่เก็บแบบอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าชม อันเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเทศ และเป็นความภาคภูมิใจของประชาชนในท้องถิ่นที่ได้พบโบราณวัตถุอันล้ำค่าเหล่านั้น เช่น ภาพเขียนโบราณ วัตถุโบราณ สมบัติโบราณ พระพุทธรูปโบราณ รูปปั้นโบราณ เป็นต้น

2.4.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรม เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมแต่ละกลุ่มชนที่มีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ของสังคมที่มีผลต่อการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือน อาจแยกออกเป็นประเภทย่อยที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

2.4.3.1 ประเภทศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ชุมชน หมู่บ้าน เรือนแพ ตลาด ตลาดน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ดนตรีพื้นเมือง ไร่สวน เหมือง วิถีชีวิต อัญมณีไมตรีของประชาชน เป็นต้น

2.4.3.2 ประเภทประเพณี ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนพรรษา เทศกาลกินเจ ประเพณีลอยกระทง งานบุญบั้งไฟ งานพิธีโยนบัว ประเพณีอินทขิล เป็นต้น

2.4.3.3 ประเภทกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมแข่งกีฬา กิจกรรมบันเทิง สวนสนุก สวนสาธารณะเฉพาะทาง สนามกอล์ฟ สนามรถแข่ง เชื้อเพลิงไฟฟ้า เป็นต้น สำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้นควรเป็นกิจกรรมที่เน้นการศึกษาหาความรู้ในแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่ไปกับการได้รับความเพลิดเพลิน ซึ่งมีกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอยู่หลายกิจกรรม เช่น การเดินป่า การศึกษาธรรมชาติ การเลี้ยงสัตว์ การดูนก การพายเรือ การดำน้ำ การตั้งแคมป์ การล่องแพ การขี่ช้าง การถ่ายรูป การขี่จักรยาน การไต่เขา การตกปลา การแสวงบุญ การนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมด้วยทรัพยากรท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ มีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของธรรมชาติจนกลายเป็นประติมากรรมจากธรรมชาติที่มีความงดงามเป็นที่อัศจรรย์ใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมความมหัศจรรย์ที่หาชมได้ยาก ยังมีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ที่บรรพบุรุษไทยได้สร้างสรรค์ขึ้นสืบทอดเป็นมรดกล้ำค่าตามท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศไทย จนเป็นสิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนาที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมอารยธรรมและความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นนั้น และยังมีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรมของแต่ละชุมชนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน เพื่อเปิดเผยศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่นสู่โลกภายนอก จนเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมสัมผัสวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่นนั้นๆ โดยผู้คนในท้องถิ่นนั้นสามารถดำรงอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตพื้นบ้านที่คุ้นเคยได้

2.5 หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีหลักการดังนี้ (สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. 2548: 2-3)

2.5.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านภูมิศาสตร์ และด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี โดยจะต้องยึดหลักสำคัญที่ว่าเราจะต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเหล่านั้นไว้ให้ดีที่สุด เพื่อใช้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวในระยะยาว เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

2.5.2 การท่องเที่ยวทุกประเภทจะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ประเทศทุกประเทศ ท้องถิ่นทุกท้องถิ่นจำเป็นต้องพยายามจัดการท่องเที่ยวของตน โดยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม หรือให้กระทบน้อยที่สุด

2.5.3 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม ตลอดจนวิถีชีวิต เอกลักษณ์ของท้องถิ่นและประเทศซึ่งเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว ที่ต้องการศึกษาความแตกต่างทางด้านสังคม และวัฒนธรรมที่หลากหลายเหล่านั้น

2.5.4 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมทั้งต่อนักท่องเที่ยว และประชากรในท้องถิ่น ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เป็นการศึกษาที่ต้องการจะหยั่งรากลึกลงในจิตสำนึกของแต่ละคน ให้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญอย่างยั่งยืนว่าในอันที่จะทะนุถนอมไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเรา

2.5.5 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นตรงจุดที่ว่าในการจัดการการท่องเที่ยว ประชาชนบนพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การลงมือปฏิบัติการและการประเมินผล การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนของตน และสามารถได้รับผลประโยชน์จากกำไรของการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเป็นกุญแจสำคัญไขไปสู่การกระจายรายได้นั่นเอง

2.5.6 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากมุมมองเชิงตลาดมีจุดเน้นที่ว่าผลิตภัณฑ์ คือ ทัวร์ต่าง ๆ นั้นจะต้องเป็นทัวร์ที่มีลักษณะครบตามเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้ว ในข้อที่ 1-5 มิใช่การนำเอาชื่อ Ecotourism ไปติดบนผลิตภัณฑ์เดิมเท่านั้น ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีลักษณะโดดเด่น เป็นของแท้ จัดการได้

2.5.7 ความพอใจของนักท่องเที่ยวนับเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นักท่องเที่ยวที่พอใจจึงจะกลับมาท่องเที่ยวอีก กิจกรรมที่บริษัททัวร์เสนอต่อนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องเป็นกิจกรรมที่ตรงหรือเกินความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้จะต้องอยู่ในกรอบของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ในภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวในแนวทางใหม่ โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทุกคน บนทุกพื้นที่ยึดหลักการ 7 ประการดังกล่าวเพื่อนำมาเป็นแนวทางในปฏิบัติตนเอง

2.6 กลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กลยุทธ์ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีดังนี้ (สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. 2548: 4-5)

2.6.1 การป้องกันสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์สงวนและป้องกันทรัพยากรธรรมชาติ ดูแลรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ดูแลรักษารูปแบบวิถีชีวิต ตรวจสอบผลกระทบ ตั้งขอบเขตของการเปลี่ยนแปลง

2.6.2 การพัฒนาตัวสินค้า กลยุทธ์กำหนดบริเวณทรัพยากรแสดงตัวสินค้าที่มีอยู่ และที่อาจเกิดขึ้นใหม่ พัฒนาสินค้าตัวใหม่ แสดงเส้นทางทัวร์ จุดเริ่มต้นและโซนที่จะมีการท่องเที่ยว พัฒนา Product Packages ที่เหมาะสมจัดตั้งการประสานงานกับอุตสาหกรรมอื่น

2.6.3 การตลาดและการโฆษณา กลยุทธ์กำหนดตลาดเป้าหมาย โฆษณาสินค้าแก่ลูกค้าที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบการส่งผลิตภัณฑ์ที่ได้ผล ตั้งบริเวณนั้นเป็นห้องที่ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พัฒนาส่วนต่างๆ ที่จะประสานงานด้านการตลาดและโฆษณา ประเมินผลการโฆษณาและการตลาด

2.6.4 การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค กลยุทธ์พัฒนาที่พักอาศัยที่สะดวกสบายเหมาะสม พัฒนาสนามบิน สถานีรถไฟ ถนนหนทางไปสู่แหล่งท่องเที่ยว พัฒนาสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ประชากรในพื้นที่เช่นกัน พิจารณาถึงทางเลือกหลากหลายด้านเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภค ซึ่งควรมีมาตรฐานสูง ทั้งนี้โดยเคารพสิ่งแวดล้อม

2.6.5 ความสัมพันธ์ด้านอุตสาหกรรม กลยุทธ์นำความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อตั้งศูนย์ข้อมูลและเครือข่ายเสริมสร้างความเป็นพันธมิตรระหว่างภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พัฒนามาตรฐานในอุตสาหกรรม พัฒนาโครงการฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลอดจนสนับสนุนให้มีการวิจัยด้านดังกล่าว

3. เอกสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว

3.1 ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยว

ศิริวรรณ เสรีรัตน์; และคนอื่นๆ (2545: 444) อธิบายว่าการจัดการ หมายถึง กระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ โดยการวางแผน การจัดองค์การ การชักนำ และการควบคุม มนุษย์สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การเงิน ทรัพยากรข้อมูลขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2544: 209-211) ได้อธิบายว่า วิธีคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของไทยมุ่งหวังที่จะให้ความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวในระดับพื้นฐานที่สุด กล่าวคือ จัดหาที่พักนอนหลับและท่องเที่ยว และพยายามจัดให้มีการรองรับ เท่ากับความต้องการ

การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำอย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักการทฤษฎี และแนวคิดที่เหมาะสม ยิ่งไปกว่านี้ยังต้องคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่างๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อม การกำหนดแนวทาง มาตรการ และแผนปฏิบัติการที่ดี ต้องคำนึงถึงกรอบความคิดที่ได้กำหนดไว้ มิฉะนั้นแล้ว การจัดการท่องเที่ยวจะดำเนินไปอย่างไรก็ตาม และประสบความสำเร็จ

การพิจารณาการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายนั้น จำเป็นต้องพิจารณาระบบย่อยและองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยว บทบาท

หน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น รวมถึงการพิจารณา สภาพแวดล้อมของระบบการท่องเที่ยวด้วย

ระบบการท่องเที่ยวที่สำคัญจำแนกได้เป็น 3 ระบบ ดังนี้ คือ

3.1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยว อันประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะหมายถึงสภาพทางกายภาพของทรัพยากร ซึ่งอาจเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ หรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ตลอดจนวัฒนธรรมของชุมชน และท้องถิ่น

3.1.2 การบริการการท่องเที่ยว ได้แก่การให้บริการเพื่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ หรือกิจกรรมที่มีผลเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้นๆ

3.1.3 การตลาดท่องเที่ยว เป็นส่วนของความต้องการในการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหมายถึงกิจกรรม รูปแบบ หรือกระบวนการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่

กล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวในแต่ละระบบย่อยมีองค์ประกอบอีกมากมายที่มีบทบาท และหน้าที่ที่แตกต่างกัน และมีความสัมพันธ์ต่อกัน นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมนอกระบบ เช่น ลักษณะทางกายภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว ภูมิอากาศ ชุมชน กิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ ในพื้นที่ ระบบนิเวศ ป่าไม้ แหล่งน้ำ และอากาศ ตลอดจนการบริหาร และจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมนอกระบบเหล่านั้น ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวได้ทั้งทางตรง และทางอ้อม

3.2 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ประสบผลสำเร็จ ศาสตราจารย์ M.Adhikary แห่งมหาวิทยาลัยเคลลี ได้เสนอรูปแบบการจัดการที่เรียกว่า 7-s Model มาใช้กับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยสรุปได้ดังนี้ (สุพัตรา พรประสิทธิ์. 2541: 22-25)

3.2.1 Strategy หมายถึง กลยุทธ์ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความผสมผสานกลมกลืนระหว่างวัตถุประสงค์การจ้ดลำดับความสำคัญ การควบคุม และขอบเขตของกิจกรรมต่างๆ ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งต้องประกอบไปด้วยกลยุทธ์ในการวางแผน การดำเนินงานที่สามารถปฏิบัติได้ และต้องเป็นไปตามนโยบายของการท่องเที่ยวแห่งชาติด้วย

3.2.2 Structure หมายถึง โครงสร้างในองค์กร ซึ่งควรจะเกี่ยวข้องข้องกับการจัดลำดับขั้น และการแบ่งหน้าที่ให้เหมาะสม เพราะโครงสร้างที่ดีจะเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวบางประเทศจะมีกระทรวงการท่องเที่ยวซึ่งจะเป็นผู้จัดการดูแลทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งองค์กรการท่องเที่ยวระดับชาติ เจ้าของธุรกิจนำเที่ยวตัวแทนการท่องเที่ยวของภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งกลุ่มเจ้าของโรงแรม ที่พักยานพาหนะ มัคคุเทศก์ โดยแต่ละหน่วยงานในลักษณะเชื่อมโยงกัน มีเครือข่ายจัดการที่เหมาะสม หากมีโครงสร้างที่ดีและเป็นรูปธรรมจะสามารถทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จได้ และ

โครงสร้างขององค์กรยังขึ้นอยู่กับรูปแบบของ RASI ด้วย ซึ่งหมายถึง ความรับผิดชอบ (Responsibility) อำนาจหน้าที่ (Authority) การสนับสนุน (Support) และข่าวสารข้อมูล (Information) เพราะการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศก็เหมือนกับธุรกิจอื่นๆ ที่จะต้องมีผู้มีอำนาจมาคอยควบคุมดูแล แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไปตามลำดับชั้น มีผู้นำการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว การให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในเรื่องต่างๆ และที่สำคัญคือ การให้ข่าวสารข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวที่ควรจะเริ่มตั้งแต่จุดแรกที่นักท่องเที่ยวมาถึง เช่น ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟ สถานีขนส่ง เป็นต้น

3.2.3 System หมายถึง ระบบในการจัดการการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมถึง ระบบการจัดการข้อมูลระบบการดำเนินงาน การปฏิบัติการการเงิน การจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ การตลาดและระบบอื่นๆ ด้วย โดยทุกระบบต้องมีการประสานความร่วมมือกันและมีความสัมพันธ์กันในทุกขั้นตอน

3.2.4 Staff บุคลากรนับเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการต่างๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะบุคคลที่ทำหน้าที่บริการนักท่องเที่ยวจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ซึ่งแยกออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มนี้เป็นผู้ที่มีความละเอียดรอบคอบ มีความผูกพันกับงาน มีความรับผิดชอบให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ มีความจริงใจ ซื่อสัตย์ ทำงานดี ประสพผลสำเร็จและสามารถทำให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่ทำงานหนัก เอาจริงเอาจัง รวดเร็ว มีความสามารถ โดยเฉพาะในการคำนวณ ผลได้ ผลเสีย กำไร ขาดทุน จะทำในสิ่งที่ได้รับผลตอบแทน รางวัล สิ่งที่ต้องคุ้มค่า

กลุ่มที่ 3 กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ทำงานเพราะต้องการได้งาน อยู่ในระหว่างการหางาน ไม่ได้สนใจในรูปแบบของงานว่า เป็นอย่างไร ไม่สัมผัส ไม่จริงใจ จริงจังกับงาน

3.2.5 Skill หมายถึง การทำงานทุกอย่างต้องอาศัยความชำนาญ งานจึงจะดี และมีประสิทธิภาพ โดยขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 อย่าง คือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติต่องาน ซึ่งประกอบกันตั้งแต่ทางเทคนิค ทางอารมณ์มนุษย์สัมพันธ์ และการติดต่อสื่อสาร

3.2.6 Style หมายถึง การรวมกันระหว่าง Staff กับ Skill แต่ละคนมีรูปแบบในการดำเนินงานที่ต่างกันโดยปกติแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

- Autocratic style หรือ Top down หมายถึง การสั่งการจากส่วนบนลงสู่ส่วนล่าง หรือจากผู้บังคับบัญชาลงสู่ผู้ใต้บังคับบัญชา รูปแบบนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจ เพราะไม่ชอบถูกสั่งให้ทำตามแต่มักจะชอบมีคนคุยเทศน์ที่มีส่วนร่วม พูดคุย ให้คำแนะนำมากกว่า

- Democratic style หรือ Bottom-up ซึ่งตรงกันข้ามกับรูปแบบแรก รูปแบบนี้เป็นการร่วมกันในการวางแผน การจัดการ ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย จะประสพผลสำเร็จในการจัดการ

3.2.7 Share หมายถึง การแบ่งปัน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็น ความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวได้ดีที่สุด นักท่องเที่ยวในแต่ละประเทศจะมีความ

แตกต่างกันในหลายๆ ด้าน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้ได้รับความรู้ และประสบการณ์มากมายที่เป็นประโยชน์ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นที่ผู้ร่วมทำธุรกิจทางการท่องเที่ยวได้นำข้อมูลต่างๆ มาวางแผน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

4. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากกระแสความคิดในการที่จะปรับกระบวนการและวิสัยทัศน์ของการท่องเที่ยวใหม่ และกระแสเรียกร้องให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ทวีความรุนแรงและต่อเนื่อง มีการโจมตีการท่องเที่ยวมากขึ้นว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อผลเสียต่อสภาพแวดล้อมทั้งของแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม และชุมชน เป็นสาเหตุให้มีการจัดประชุมนานาชาติด้านสิ่งแวดล้อม และการพัฒนา ณ เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา หรือที่เรียกกันว่า GLOBE' 90 Conference การประชุมในครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาแบบยั่งยืนที่จะเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) จากผลการประชุมในครั้งนี้ได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนไว้ว่า “ เป็นการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้ที่เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันก็ปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลัง จึงมีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพ พร้อมกับรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และระบบนิเวศได้ด้วย ” (GLOBE' 90. 1990)

4.1 ความหมายของการพัฒนา

มีนักวิชาการต่างๆ ที่ได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ ซึ่งสรุปได้ดังนี้ การพัฒนา หมายถึง การสร้างความเจริญ ซึ่งเป็นผลผลิต โดยใช้ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการ ที่จะก่อให้เกิดผลผลิตนั้น เพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น มักมีแผนหรือกรอบสำหรับใช้เป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์และปรับปรุงคุณภาพชีวิตมนุษย์และเพื่อที่จะให้การพัฒนาสามารถยั่งยืนต่อไปได้ จึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทางสังคมและนิเวศให้เท่ากับองค์ประกอบทางเศรษฐกิจ โดยมีพื้นฐานของทรัพยากรที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่งสามารถที่จะเลือกกิจกรรมที่มีประโยชน์และไม่มีประโยชน์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้ (เกษม สนิทวงศ์ช. 2528: 9; เจลลิว บุรีภักดี. 2542: 27; สวัสดิ์ โนนสูง. 2543: 2)

จากคำนิยามดังกล่าวผู้วิจัยสรุปว่า การพัฒนา คือ การก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ความเจริญ ซึ่งเป็นการกระทำให้เกิดผลดีขึ้น อาจจะเป็นการสร้างสรรคสิ่งใหม่ การแก้ไขปัญหา การรักษาสິงที่ดี ก็ได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นมีผู้ให้คำนิยามต่างๆ สรุปไว้ดังนี้

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกๆ ด้านอย่างสมดุลทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ มนุษย์ การเงิน และกายภาพ มาจัดการเพื่อก่อให้เกิด

ความมั่งคั่ง ความอยู่ดีกินดี และความสุขสมบูรณ์ที่เพิ่มขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ในปัจจุบัน โดยไม่ก่อผลกระทบต่อลูกหลานในภายหลัง การพัฒนาแบบยั่งยืนจะต้องขึ้นอยู่กับ การจัดการทางสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องและเหมาะสม (เจลิเยว บรูร์กาดี้. 2542: 27; โฉมยง โต๊ะทอง. 2545: 54 - 61; บราเบียร์ (Brabier.1987); ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. 2540: 92; พจนา เอื้องไพบุลย์. 2546: 42; สวัสดิ์ โนนสูง. 2543: 2; สุมาลี สันติพลวุฒิ. 2541: 122)

จากคำนิยามดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นกระบวนการพัฒนา ทางด้านนิเวศ สังคม และเศรษฐกิจ ที่อิงวัฒนธรรมในลักษณะการบูรณาการและด้วยความสมดุล เพื่อให้เกิดผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ทั้งรุ่นปัจจุบันและอนาคต

4.2 หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ดร.ชนี เอมพันธ์ (2545: 93) ได้สรุปหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. มีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติ ในการทดแทนฟื้นฟู ให้สามารถผลิต และให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดไป โดยไม่ลดถอย หรือ เสื่อมโทรมลง ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และความต้องการของชุมชน

2. มีการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น

3. ให้ประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว

4. ให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ ทรัพยากร

และวิถีชีวิต

5. เน้นการออกแบบที่กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และใช้วัสดุในท้องถิ่น

6. เน้นการผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนพัฒนาระดับท้องถิ่น ภูมิภาค

และระดับประเทศ

7. เน้นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นฐานในการตัดสินใจ และการติดตามตรวจสอบ ซึ่ง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่ สอดคล้องกับหลักการขององค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) ดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2548: ออนไลน์)

1. คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับสภาพทางกายภาพ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิต

2. ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับชุมชน วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวิถีชีวิต

3. ต้องก่อให้เกิดการกระจายรายได้ (ผลประโยชน์) อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ได้ เกิดจากการกระจุกตัวเฉพาะผลประโยชน์ที่เป็นรายได้เพียงแต่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

4. การจัดการพื้นที่ต้องเป็นไปด้วยความยินดีของประชาชนในชุมชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่นั้น

4.3 การท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนับเป็นรูปแบบของการสร้างโอกาสให้กับชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งเพื่อความยั่งยืนของชุมชน ของธรรมชาติ แวดล้อม และวัฒนธรรม ยศ สันตสมบัติ (2544: 205) ได้ใช้ “ ตัวชี้วัด ” เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนอยู่ 4 ตัวด้วยกัน คือ

4.3.1 ความสมบูรณ์ของธรรมชาติแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสร้างความตระหนักและกระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร และทำให้สภาพแวดล้อมธรรมชาติมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นกว่าเดิม

4.3.2 การกระจายรายได้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่เพียงแต่เป็นการสร้างรายได้และอาชีพเสริมให้กับชุมชนเท่านั้น แต่ยังต้องสร้างความเป็นธรรมในด้านการกระจายรายได้ให้ทั่วถึงเพื่อให้สมาชิกของชุมชนทุกคนได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว

4.3.3 โครงการพัฒนาชุมชน การจัดตั้งกองทุนของหมู่บ้านนำไปสู่การประชุมปรึกษาหารือ เพื่อนำเอาเงินรายได้จากกองทุนชุมชนมาใช้เพื่อดำเนินโครงการพัฒนา เช่น การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีในหมู่บ้าน เป็นต้น

4.3.4 กระบวนการเรียนรู้ ในชุมชนทุกแห่ง การทำงานของคณะกรรมการการท่องเที่ยวของชุมชนได้สร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ขึ้นในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เชิงเทคนิค เช่น การบริหารจัดการ บัญชี การฝึกอบรมภาษา การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อธุรกิจชุมชน ไปจนถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับจารีตประเพณีเดิม การจัดการความขัดแย้ง และการฝึกอบรมผู้นำชุมชนรุ่นใหม่เพื่อให้เข้ามารับหน้าที่การบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

ตัวชี้วัดการพัฒนาทั้ง 4 ตัวแสดงให้เห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นทางเลือกที่มีความเป็นไปได้สูงยิ่งสำหรับใช้เป็นกรอบในการสร้างโอกาสเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

4.4 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4.4.1 แนวคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น หมายถึง ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงทรัพยากรท่องเที่ยวจากสภาพเดิมไปสู่สภาพใหม่ที่ดีขึ้นเหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเยี่ยมชม ในขณะที่เดียวกันก็ต้องอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวควบคู่กันไป โดยใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างชาญฉลาดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยาวนานที่สุดแต่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

4.4.2 หลักวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

สมชาย สนั่นเมือง (2541: 25-33) กล่าวว่าในหลักการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกฝ่าย ได้แก่ นักท่องเที่ยว ประชากรในชุมชน ผู้รับผิดชอบและดำเนินการพัฒนา ซึ่งทั้ง 3 ฝ่าย ต่างมีมุมมองที่แตกต่างกัน สิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง สิ่งที่ชุมชนท้องถิ่นคาดหวัง สิ่งที่ผู้รับผิดชอบและดำเนินการคาดหวัง ต้องกำหนดแนวทางในการพัฒนาและปัจจัยที่สำคัญต่างๆ คือ 1.) จะดำเนินการพัฒนาอะไร 2.) บ่งชี้ปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว 3.) จะต้องดำเนินการพัฒนาอย่างไร 4.) การจัดลำดับความสำคัญและขั้นตอนในการพัฒนา 5.) งบประมาณในการพัฒนา

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวว่า การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว หมายถึง สรรพสิ่งทีรองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกสบายและปลอดภัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้โดยปรกติรัฐบาลจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนาเพื่อบริการแก่ประชาชนของตนเอง แล้วถือเป็นผลพลอยได้ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้น สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวประเภทโครงสร้างพื้นฐานเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่มีความจำเป็นต่อการยังชีพของประชาชนและเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวด้วย หรือเรียกกันว่าสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

4.4.3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว

มนัส สุวรรณ (2541: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 6 ระบบคือ

4.4.3.1 ระบบการคมนาคมขนส่ง เส้นทางทางการเดินทางเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายจะมีผู้ไปเที่ยวชมมากขึ้น แหล่งท่องเที่ยวใดก็ตามหากไม่มีเส้นทางเข้าไปถึงหรือห่างไกลเส้นทางคมนาคมการจะมีผู้ไปท่องเที่ยวมีน้อย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องลงทุนด้านการขนส่งให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย

4.4.3.2 ระบบไฟฟ้า หากมีระบบไฟฟ้าเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้นสามารถใช้แสงสว่างในเวลากลางคืนได้ นอกจากนี้ระบบไฟฟ้าจะช่วยให้การบริหารงานของแหล่งท่องเที่ยวสะดวกและมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องลงทุนระบบไฟฟ้าให้เพียงพอแก่ความต้องการที่อาจจะเกิดขึ้นในจากการขยายตัวของการท่องเที่ยวในอนาคตด้วย

4.4.3.3 ระบบโทรคมนาคม การติดต่อสื่อสารจากภายนอกไปยังแหล่งท่องเที่ยว และจากแหล่งท่องเที่ยวไปยังภายนอกเป็นสิ่งจำเป็น การให้บริการการสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องให้บริการภายในประเทศและระหว่างประเทศได้อย่างรวดเร็ว และเพียงพอ เพื่อบริการนักท่องเที่ยวที่ต้องการส่งข่าวสารไปยังญาติมิตรที่บ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง หรืออาจต้องการติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อการท่องเที่ยว

4.4.3.4 ระบบประปา ในการดำเนินการจัดสร้างระบบประปาจะต้องพิจารณาถึงแหล่งน้ำดิบที่จะนำมาใช้ เพราะน้ำเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีให้บริการใช้อาบและดื่มกินแก่นักท่องเที่ยว ต้องมีความสะอาดและเพียงพอมีฉะนั้นนักท่องเที่ยวจะไม่กล้าเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

เพราะกลัวไม่มีน้ำใช้ปฏิบัติประจำวัน และกลัวอันตรายจากน้ำที่ไม่สะอาด จึงต้องมีการลงทุนที่จะจัดหา น้ำสะอาดมาบริการนักท่องเที่ยว

4.4.3.5 ระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว การจัดสร้างระบบการระบายน้ำ และการกำจัดน้ำเสียที่เกิดจากแหล่งท่องเที่ยวหรือเกิดจากชุมชนข้างเคียงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องกำจัดอย่างถูกสุขลักษณะ ซึ่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านนี้โดยเฉพาะเข้ามาช่วยในการดำเนินการ

4.4.3.6 ระบบกำจัดขยะ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยว คือการกำจัดขยะ ทั้งที่เกิดจากนักท่องเที่ยวเองและเกิดจากผู้ประกอบการธุรกิจในบริเวณนั้น สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งเสื่อมโทรมขาดการดูแลพัฒนาและปรับปรุง ปัญหาเรื่องขยะมีส่วนทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมไปท่องเที่ยวอีกด้วย

4.4.4 แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนการออกแบบสภาพแวดล้อม

มนัส สุวรรณ; และคนอื่นๆ (2540: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวถึงการวางแผน และการออกแบบสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวควรจะมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ ดังนี้คือ

4.4.4.1 ควรเป็นการวางแผนเชิงบูรณาการ หมายถึง การวางแผนร่วมกันระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนรวมทั้งตัวแทนจากชุมชนในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวด้วยบุคคลจากฝ่ายดังกล่าวควรจะได้มีส่วนร่วมในการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้น เพราะจะเป็นการสร้างความร่วมมือและความผูกพันต่อแผนพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับและการปฏิบัติตามแผนการในระยะต่อไป นอกจากนี้การวางแผนร่วมกันดังกล่าวยังช่วยขจัดข้อขัดแย้งระหว่างฝ่ายต่างๆ ให้หมดไปเสียตั้งแต่เริ่มแรกอันจะช่วยให้การดำเนินงานระยะต่อไปมีความราบรื่นและประสบผลสำเร็จ

4.4.4.2 ควรจะมีการวิจัยเพื่อค้นหาข้อมูลที่แท้จริงก่อนวางแผน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการตลาดท่องเที่ยวและข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว ข้อมูลทั้งสองจะช่วยให้การวางแผนและการออกแบบสภาพแวดล้อมของการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมและถูกต้องกับสถานการณ์

4.4.5 การออกแบบสภาพแวดล้อมและการใช้พื้นที่

มนัส สุวรรณ; และคนอื่นๆ (2540: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวว่า หัวใจสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ อุตสาหกรรมการบริการที่ต้องอาศัยสถานที่เป็นองค์ประกอบหลักของการดำเนินงานเพราะการท่องเที่ยว คือการเดินทางไปยังสถานที่หนึ่งๆ ซึ่งห่างไกลจากที่อยู่อาศัยเดิมและได้รับความพึงพอใจความสุขและความเพลิดเพลิน ดังนั้นการวางแผนการออกแบบและการใช้ประโยชน์จากสถานที่หนึ่งอย่างเหมาะสมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการท่องเที่ยว หากสถานที่หนึ่งๆ เกิดความเสื่อมโทรมมากจนถึงระดับหมดสภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้ว การท่องเที่ยวของอาณาบริเวณนั้นก็ย่อมสูญสลายไปด้วยเช่นกัน

4.4.6 การทำการตลาดที่เน้นความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อม

รุ่งทิพ ว่องปฏิการ (2544: 18-39) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบครอบคลุมองค์รวม จะสำเร็จครบถ้วนได้จะต้องมีการดำเนินการตลาดที่เน้นเรื่องสิ่งแวดล้อมด้วย ที่สำคัญการจัดการและการทำการตลาดที่เน้นในเรื่องสิ่งแวดล้อมจะเป็นส่วนสำคัญมากในการวางกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวในอนาคต การตลาดในแนวการตลาดเชิงนิเวศ สามารถใช้เครื่องมือทางการตลาดแบบเดิม เช่น สินค้า ราคา การจัดจำหน่ายและการสื่อสารมาผสมผสานกันอย่างเหมาะสม และการใช้เครื่องมืออื่นมาประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมถึงการขนส่งข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการไปยังนักท่องเที่ยว ดังนั้นการทำการตลาดเชิงนิเวศจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับภาพลักษณ์ในเรื่องสิ่งแวดล้อมของพื้นที่นั้นๆ ด้วย

4.4.7 กิจกรรมท่องเที่ยวและบริการนำเที่ยว

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและบริการนำเที่ยวว่า เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการต้องมั่นใจและคำนึงถึงอย่างรอบคอบหลายประการ เช่น

4.4.7.1 ต้องแน่ใจว่าไม่ไปรบกวนสัตว์บางชนิด

4.4.7.2 มีการกำหนดเขตสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าอย่างเหมาะสม

4.4.7.3 มีการติดต่อขอทราบข้อมูลจากสมาคมสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานราชการที่ดูแลรับผิดชอบในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ

4.4.7.4 ใช้อุปกรณ์หรือเครื่องเล่นที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อม

4.4.7.5 มีการฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องวิทยาศาสตร์ธรรมชาติแก่

ผู้ประกอบการและมัคคุเทศก์

4.4.7.6 จัดให้มีผู้ชำนาญการร่วมการเดินทาง

4.4.7.7 ได้มีการสร้างจิตสำนึกในเรื่องสิ่งแวดล้อมให้กับคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวและทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์

4.4.7.8 ได้จัดให้มีศูนย์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหลากหลายภาษา ทั้งนี้ไม่ใช่เพียงการให้ข้อมูลข่าวสารและการส่งเสริมในเรื่องจิตสำนึกเท่านั้น แต่ยังเป็น การส่งเสริมภาพลักษณ์และการทำการตลาดเฉพาะกลุ่มด้วย ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีระยะ นานวันขึ้น

4.4.7.9 ได้ส่งเสริมให้ท้องถิ่นเริ่มต้นจัดกิจกรรมที่ไม่เป็นพิษภัยต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างรายการนำเที่ยวใหม่ๆ โดยใช้เส้นทางที่มีความพิเศษเป็นธรรมชาติ

4.4.8 การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวและการโฆษณา

การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวทราบโดยย่อเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของสิ่งแวดล้อม การปรับปรุง แก้ไข ความสำเร็จของการดำเนินการ ตลอดจนข้อบกพร่อง นอกจากจะทำให้ นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้นแล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่ต้องเผชิญซึ่งแตกต่างไปจากที่เคยประสบมาเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ อาจดำเนินการได้ดังนี้

4.4.8.1 ใช้สิ่งแวดล้อมที่มีความสวยงามในการขายและโฆษณาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ

4.4.8.2 ใช้แผ่นพับโปสเตอร์ รูปภาพ และฟิล์มเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ

4.4.8.3 ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในเรื่องของสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง

4.4.8.4 สร้างความน่าเชื่อถือโดยเน้นคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและการสื่อสารที่ดี

4.4.8.5 สนับสนุนให้มีการผลิตของที่ระลึกโดยใช้วัตถุดิบที่ไม่เป็นอันตรายกับสิ่งแวดล้อมและกำหนดข้อห้ามในการนำงาช้าง หนังช้าง หนังจระเข้ หนังงู เปลือกหอย กระดองเต่า ชนสัตว์ นกทั้งที่เป็นและตาย มาเป็นวัตถุดิบในการผลิตของที่ระลึก โดยถือว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย

4.4.8.6 ให้ภาครัฐและเอกชนสร้างจิตสำนึก เรื่องสิ่งแวดล้อมในกลุ่มท้องถิ่นโดยใช้สื่อประเภทต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง

4.4.8.7 ทำการประชาสัมพันธ์ในเรื่องจิตสำนึกและการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ในงานขายหรืองานต่างๆ ทั้งที่จัดขึ้นในและต่างประเทศ

4.5 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4.5.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

คำว่า “ การมีส่วนร่วม ” ได้มีผู้ให้ความหมายที่หลากหลายและมีความแตกต่างกันออกไปตามความเข้าใจและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลดังที่ นเรศ สงเคราะห์สุข (2541: 10) และยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2536: 253) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการทำงาน ได้แก่ การศึกษา ชุมชน การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การบริหารการจัดการ การติดตามและประเมินผล ตลอดจนจนถึงการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

อโนทัย เพียรคงชล (2540: 23) อธิบายความหมาย การมีส่วนร่วมในเชิงจิตวิทยาได้ว่า เป็นการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้ บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชน นั้น นำชัย ทนุผล (2529: 117) ได้สรุปความหมายว่า เป็นกระบวนการที่สมาชิกของชุมชนมีการกระทำออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ในการที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม และการดำเนินการร่วมกัน ในการเพิ่มอำนาจการต่อรองทางการเมืองเศรษฐกิจเพื่อปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในชุมชนหรือเป็นกระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วมมีร่วมใจกันในการระบุนปัญหาที่ตนประสบอยู่และร่วมมือกัน ดำเนินกิจกรรมนั้นลุล่วงไปเพื่อประโยชน์ของชุมชนและช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความเป็นเจ้าของให้เกิดกับประชาชนทำให้การดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางได้ และมีผลให้ประชาชน

สามารถช่วยตนเองได้ในระยะยาวโดยไม่ต้องคอยพึ่งพาความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือภาคเอกชนต่อไป

นอกจากนี้ พระสมศักดิ์ สิริจนโท (2546: 25) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดและบริหารการศึกษาว่า หมายถึง การเปิดโอกาสหรือจัดให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการของหน่วยงานหรือเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงาน หรือเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อการดำเนินงานของหน่วยงาน

จากการศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนสามารถพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนการวางแผนแก้ไขปัญหา ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผน และขั้นตอนการติดตามประเมินผล

4.5.2 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน

นำชัย ทนุผล (2529: 118-119) ได้กล่าวถึงแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนคือ

4.5.2.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าประชาชนไม่มีบทบาทในการระบุปัญหาและความต้องการของเขาแล้วโครงการต่างๆ ที่วางออกมาก็จะไร้ประโยชน์เพราะโครงการที่วางออกมามีได้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน อีกทั้งชุมชนจะมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมและการดำเนินกิจกรรมก็จะไม่ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

4.5.2.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของพวกเขาด้วยตัวของเขาเอง แต่อย่างไรก็ตามนักพัฒนาหรือผู้มีความรู้ในการวางแผนควรมีส่วนเข้าไปร่วมในการวางแผนด้วย เพื่อคอยให้คำแนะนำชุมชนในการวางแผน กำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา การที่ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแรงร่วมใจในการตัดสินใจหาแนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางดำเนินกิจกรรมนี้จะมีผลทำให้พวกเขาเหล่านี้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ กิจกรรมนั้นและจะนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมที่วางไว้

4.5.2.3 การมีส่วนร่วมในการลงและปฏิบัติงาน เมื่อชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมแล้วผลที่ตามมาคือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่วางไว้ นอกจากนั้นแล้วนักพัฒนาควรกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนในรูปแบบของทรัพยากรธรรมชาติที่ประชาชนในชุมชนที่อยู่ตามกำลังความสามารถของประชาชนแทนที่จะใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยจากภายนอกของชุมชนเสียทั้งหมด การดำเนินกิจกรรมร่วมกันนั้นจะเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนรู้จักการทำงานร่วมกัน

4.5.2.4 การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล ทำให้ชุมชนได้มีการประเมินว่า ผลงานที่ตัวเองดำเนินไปนั้นได้รับผลดีหรือได้รับผลประโยชน์น้อยเพียงไร และอุปสรรคต่างๆ ที่ได้รับจากการดำเนินงานนั้นการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินนี้จะทำให้ชุมชนรู้

แจ้งเห็นจริงว่ากิจกรรมที่พวกเขาทำไปนั้นดีหรือไม่ดีอย่างไรซึ่งพวกเขาจะนำไปใช้วางแนวทางแก้ไขในโอกาสต่อไปได้

4.5.3 ปัจจัยที่สนับสนุนการมีส่วนร่วม

พระสมศักดิ์ สิริจนโท (2546: 29-30) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมหรือความร่วมมือในการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และแก้ไขปัญหา ก็คือ การเสริมความเข้มแข็งให้กับองค์กรกับชุมชนเพื่อเป็นกลไกสำคัญ โดยการระดมความร่วมมือของประชาชนในทุกๆ ส่วนเพื่อเข้ามาร่วมกันวางแผนตรวจสอบ และแก้ปัญหาร่วมกัน ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันและประสานกันในการสร้างให้เกิดความสมดุลของมหภาคอำนาจในสังคม การรวมตัวกันทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาทุกอย่างแบบบูรณาการเพื่อปฏิบัติการหรือความร่วมมือจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันบนเป้าหมายและวิสัยทัศน์ต่อสังคม ภายใต้กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาที่ให้ทุกคนทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายหรือรวมกันเป็นกลุ่มอันประกอบด้วย

4.5.3.1 ชุมชน ได้แก่ องค์กรประชาชน สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา อาสาสมัครและประชาชนทั่วไป

4.5.3.2 รัฐ ได้แก่ รัฐบาลและหน่วยงานของราชการ

4.5.3.3 นักวิชาการ ได้แก่ สถาบันการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชำนาญการ

4.5.3.4 องค์กรเอกชน ได้แก่ มูลนิธิ สมาคม องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรการกุศล สื่อมวลชน ตลอดจนชมรมและกลุ่มต่างๆ

4.5.3.5 องค์กรธุรกิจ ได้แก่ บริษัท ห้างร้าน และนักธุรกิจ

ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนมิใช่เป็นแต่การปรับแก้พัฒนาที่เป็นอยู่ แต่หมายถึง ทางเลือกของการพัฒนา ซึ่งมีพื้นฐานที่สำคัญคือ กลไกพัฒนาเคลื่อนย้ายจากรัฐสู่ประชาชนโดยประชาชนมีบทบาทเป็นหลักในการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองประชาชนในที่สุด และกระบวนการพัฒนาที่จะยึดหลักจากล่างสู่บน มากกว่าบนสู่ล่าง

4.5.4 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม

พระสมศักดิ์ สิริจนโท (2546: 30-31) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างของลักษณะการมีส่วนร่วมมี 2 ส่วนคือ

4.5.4.1 ฝ่ายชุมชน

4.5.4.1.1 ภาวะผู้นำ ซึ่งหมายรวมถึง คุณลักษณะของผู้นำวัฒนธรรมชุมชนที่มีต่อผู้นำ ความเข้มแข็ง ความสัมพันธ์หรือความขัดแย้งกับประชาชนหรือผู้นำคนอื่นในบางชุมชนผู้นำที่เกิดขึ้นโดยการยอมรับและเป็นตัวแทนของชุมชนอย่างแท้จริง มีความหมายถึงการเป็นศูนย์รวมที่จะสร้างเอกภาพในการมีส่วนร่วม ในขณะที่บางชุมชนภาวะผู้นำเป็นศูนย์รวมอำนาจเป็นสิ่งที่ขัดขวางการเข้าร่วมของคนส่วนใหญ่ไม่เพียงลักษณะภาวะผู้นำเพียงอย่างเดียวที่กำหนดลักษณะและขอบเขตของการมีส่วนร่วม วัฒนธรรมของชุมชนที่มีต่อภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นผลของ

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับชุมชนที่แสดงออกด้วยระบบความคิดและแนวปฏิบัติของชาวบ้านเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญในสังคม ความสัมพันธ์แบบระบบอุปถัมภ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้นำกับชาวบ้านระหว่างชาวบ้านกับราชการ หรือระหว่างผู้นำกับราชการ ทำให้เกิดลักษณะของความเกรงใจ การไม่กล้าแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นตัวขัดขวางของการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.5.4.1.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจ ซึ่งหมายถึงรายได้ การประกอบอาชีพ รวมทั้งความแตกต่างในฐานนะเศรษฐกิจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ซึ่งบ่อยครั้งที่ความแตกต่างในด้านฐานะ เศรษฐกิจ เป็นที่ปรากฏการณ์อันเดียวกันกับความแตกต่างในสถานภาพทางสังคมมีผลต่อโอกาสในการมีส่วนร่วม

4.5.4.1.3 การกำหนดการตัดสินใจ จะเป็นของผู้นำหรือร่วมกับประชาชน ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรม ว่ากิจกรรมนั้นถูกกำหนดโดยรัฐหรือเป็นกิจกรรมของประชาชน ถ้าเป็นกิจกรรมที่กำหนดโดยรัฐอำนาจการตัดสินใจไว้โครงการอยู่ที่ผู้นำ เนื่องจากกิจกรรมที่ถูกกำหนดโดยรัฐมักผ่านทางผู้นำ ประชาชนเป็นเพียงผู้รับจากผู้นำ และมีลักษณะรัฐสั่งมาให้ทำโดยผ่านผู้นำอันเป็นตัวแทนของรัฐ

4.5.4.1.4 ลักษณะทางการประชากรของชุมชน การกระจายตัวของประชาชนตามเพศและวัย ลักษณะการย้ายถิ่น (เข้า-ออก) เป็นอีกปัจจัยที่มีส่วนกำหนดการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.5.4.2 ฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ

แม้รัฐบาลจะยอมให้ประชาชนมีส่วนร่วม แต่การมีส่วนร่วมนั้นเป็นไปเพื่อสนับสนุนกิจกรรมตามแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะกำหนด โดยองค์กรนำของชุมชนและประชาชนไม่มีส่วนรับรู้หรือรับรู้น้อย บทบาทของประชาชนคือ ผู้สนับสนุน เป็นผู้ยินยอมตามรัฐบาลกำหนดมากกว่าเป็นผู้ริเริ่ม เป็นผู้รับมากกว่าเป็นผู้เสนอแนะ การมีส่วนร่วมจึงมีลักษณะของการถูกระดมเข้าร่วมภายใต้การควบคุม

5. เอกสารเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

5.1 ความหมายของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA)

สิ่งแวดล้อม ตามนิยามใน พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 คือ สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ทำขึ้น

กนกพร สว่างแจ้ง (2540: 2) ได้นิยามความหมาย ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของสิ่งแวดล้อม สร้างเป็นสภาพแวดล้อมใหม่ขึ้นมา โดยสภาพแวดล้อมใหม่ที่สร้างขึ้นอาจจะก่อผลด้านบวกหรือด้านลบต่อสภาพแวดล้อมเดิมที่เป็นอยู่ก็ได้

ขึ้นอยู่กับสภาวะและกิจกรรมที่สนใจ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ หรือเกิดโดยมนุษย์สร้างขึ้น

ทวิวงค์ ศรีบุรี (2538: 179) ได้ให้นิยามผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง ผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม หรือคุณค่าต่างๆ อันเนื่องจากการกระทำของมนุษย์ หรือปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ

ส่วน ราตรี ภาธา (2543: 256) ได้ให้ความหมายของผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ทั้งขนาดและทิศทางจากการกระทำของมนุษย์และ/หรือธรรมชาติ

จากคำนิยามผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมอันเนื่องจากการกระทำของมนุษย์ หรือปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่อาจจะก่อผลด้านบวกหรือด้านลบต่อสภาพแวดล้อมเดิมที่เป็นอยู่ก็ได้

คำนิยามของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้น มีองค์กรและนักวิชาการต่างๆ ให้นิยามไว้สรุปได้ดังนี้ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง การศึกษาและคาดคะเนผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากโครงการหรือกิจการประเภทต่างๆ ตลอดจนการเสนอแนะมาตรการในการแก้ไขผลกระทบ และแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งในระหว่างการก่อสร้างและดำเนินโครงการ โดยให้ข้อกำหนด นโยบายโปรแกรม และวิธีดำเนินโครงการเพื่อเป็นการเตรียมการ ควบคุม ป้องกัน และแก้ไข ก่อนตัดสินใจทำโครงการหรือกิจการนั้นๆ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (เกษม จันท์แก้ว. 2530: 363; ทวิวงค์ ศรีบุรี. 2538: 179; ราตรี ภาธา. 2543: 256-257; สำนักนโยบายแห่งชาติอเมริกา (กนกพร สว่างแจ้ง. 2540: 3; อ้างอิงจาก The American National Policy Act. 1980)

จากนิยามของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นระบบที่แสดงให้เห็นและคาดการณ์เกี่ยวกับผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบของโครงการอันจะมีต่อสภาพแวดล้อมในทุกๆ ด้าน รวมทั้งการเสนอแผนการเฝ้าระวังผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการเพื่อป้องกันผลเสียที่จะเกิดต่อสิ่งแวดล้อม

5.2 วัตถุประสงค์

ปีเตอร์ (Peter. 1993: 28) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีดังนี้

1. แยกแยะและคาดการณ์ความเป็นไปได้ของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดจากโครงการทั้งด้านบวก และด้านลบ
2. จัดเสนอแผนป้องกันผลกระทบด้านลบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการให้อยู่ในระดับต่ำที่สุด
3. ทำการติดตามตรวจสอบแผนหรือมาตรการลดผลกระทบตามที่ได้เสนอข้างต้น

ทั้งนี้เพื่อให้เป้าหมายหลักของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิตของประชากร และส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ – สังคม ของประเทศบรรลุผลเนื่องจากการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมช่วยให้

1. การวางแผนระดับโครงการเป็นไปในทางที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่นนั้น โดยสิ้นเปลืองเวลา และงบประมาณให้น้อยที่สุด
2. ช่วยวางโครงการให้อยู่บนรากฐานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ รวมถึงการรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีให้คงอยู่
3. โครงการจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมตามมาภายหลัง

5.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การศึกษาการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ การศึกษาเพื่อคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากโครงการ สิ่งที่ต้องพิจารณาสำหรับการศึกษา คือ ชนิดโครงการสภาพแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งนอกจากต้องใช้ความรู้ทางหลักวิชาการเป็นปัจจัยพื้นฐานแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ในระบบการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมในอันที่จะนำพาให้การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมบรรลุผลสำเร็จ

5.3.1 ระบบทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากสิ่งแวดล้อมจะมีความหมายค่อนข้างกว้าง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรวบรวมระบบสิ่งแวดล้อมเข้าไว้ให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อความเข้าใจและสะดวกในการศึกษา เรียกว่า ระบบทรัพยากรสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ทรัพยากรทางกายภาพ แบ่งเป็น ทรัพยากรดิน ลักษณะภูมิประเทศ ทรัพยากรทางธรณีวิทยา สภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรน้ำ

ระดับที่ 2 ทรัพยากรทางชีวภาพ แบ่งเป็น ทรัพยากรพืช ป่าไม้ ทรัพยากรสัตว์

ระดับที่ 3 คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ แบ่งเป็น การใช้ประโยชน์ที่ดิน อุตสาหกรรมและเหมืองแร่ เกษตรกรรม การคมนาคมขนส่ง น้ำอุปโภค/บริโภค ไฟฟ้า ระบบระบายน้ำและการควบคุมน้ำท่วม มลฝอย มลพิษอื่นๆ

ระดับที่ 4 คุณค่าคุณภาพชีวิต แบ่งเป็น สภาพสังคม – เศรษฐกิจ ประชากร สุนทรียภาพ บริการชุมชน

5.3.2 องค์ประกอบของกลไกมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบของกลไกมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นไปในทางที่ถูกต้อง และน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ประกอบด้วยปัจจัย 4 ปัจจัย คือ

5.3.2.1 ดัชนีทางสิ่งแวดล้อม เป็นลักษณะเฉพาะทางสิ่งแวดล้อมที่สามารถตรวจวัดได้ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทางสิ่งแวดล้อมในขอบเขตและประเด็นที่ต้องการศึกษา แล้วนำมาแยกแยะ และวิเคราะห์

5.3.2.2 หลักเกณฑ์ทางสิ่งแวดล้อม เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับดัชนีทางสิ่งแวดล้อม โดยคัดเลือกจากดัชนีที่สามารถตอบปัญหาทางสิ่งแวดล้อมในประเด็นที่ต้องการทราบจากหลักเกณฑ์ที่ต่างกัน

5.3.2.3 มาตรฐานทางสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อที่จะควบคุมหรือจำกัดมลพิษต่างๆ ไม่ให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อม

5.3.2.4 แนวทางหรือกฎระเบียบทางสิ่งแวดล้อม เป็นแผนรวมทั้งหมดในการควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดโดยองค์การบริหาร

5.4 หลักการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ดี จำเป็นต้องอาศัยหลักการที่ดี เพื่อให้ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด องค์การสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP, 1988: 16) ได้เสนอหลักการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

หลักการที่ 1 มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน

ควรจำกัดขอบเขตให้อยู่ในประเด็นเฉพาะผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีความเป็นไปได้ว่าจะเกิด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจวางแผนโครงการต่อไป และควรพิจารณาเฉพาะดัชนีที่จำเป็น ที่นำไปใช้ในการศึกษาและวางแผนในการแก้ปัญหา และในขั้นตอนการสรุปและเสนอแนะรายการการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ควรเสนอแนะข้อมูลที่น่าไปสู่การตัดสินใจให้ชัดเจน สำหรับข้อมูลข้างเคียงอื่นๆ ควรแยกต่างหาก อาจนำไปไว้ในภาคผนวก

หลักการที่ 2 เป็นที่รวมของสหสาขาวิทยาการ

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจำเป็นจะต้องประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความสามารถจากหลายสาขา เพื่อให้โครงการดำเนินไปได้โดยบรรลุวัตถุประสงค์ บุคคลเหล่านี้จะต้องมีพื้นฐานความรู้เพียงพอที่จะทำการศึกษา หรือเสนอแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ โดยประกอบด้วยนักวิชาการจากสาขาต่างๆ เช่น นักเศรษฐศาสตร์ วิศวกร นักบริหาร และผู้เชี่ยวชาญสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจโดยตรงในการอนุญาต หรือควบคุมโครงการ ซึ่งนอกจากผู้บริหารโครงการแล้ว ควรจะมีผู้บริหารจากองค์กรต่างๆ รวมอยู่ด้วย

หลักการที่ 3 มีข้อมูลเพียงพอที่จะนำไปประกอบการตัดสินใจโครงการ

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมควรจะต้องมีข้อมูลที่เพียงพอเพื่อเป็นฐานในการตัดสินใจในขั้นตอนต่างๆ ซึ่งข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะต้องสามารถวางขอบเขตการศึกษาของโครงการได้ เลือกที่ตั้งของโครงการได้ คาดการณ์ความเป็นไปได้ของโครงการได้ (กรณีโครงการมีหลายทางเลือก) ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ประกอบการออกแบบโครงการ (โดยวิศวกร) ได้

หลักการที่ 4 ต้องเสนอมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจน

ควรเสนอมาตรการลดผลกระทบด้านลบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการอย่างชัดเจนในทุกมาตรการ นอกจากนี้ควรแสดงขั้นตอนการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม และคาบเวลาใน

การปฏิบัติอย่างชัดเจน ต้องมีมาตรการควบคุมความไม่แน่นอนในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด และไม่ว่าโครงการจะดำเนินการใดๆ ควรนำสภาพชุมชนท้องถิ่นมาพิจารณาด้วยเสมอ

หลักการที่ 5 รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมต้องนำเสนอข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ การคาดการณ์ปัญหาที่จะเกิดต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินโครงการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้ที่จะเป็นผู้ตัดสินใจปฏิบัติ ในขั้นตอนสุดท้าย จำเป็นต้องเข้าใจรายงานทั้งหมด

นอกจากทั้ง 5 หลักการที่กล่าวมาข้างต้น เวอร์โบเวน (Verboven, 1993: 213) ได้นำเสนอ 3 หัวใจหลักอันนำไปสู่การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ดี อันประกอบด้วย

1. ป้องกัน

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ดี ต้องสามารถป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ อันนำมาจากพื้นฐานของการคาดการณ์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมต้องดำเนินควบคู่ไปกับมาตรการลดผลกระทบที่เกิดขึ้น

2. ระบบสหสาขาวิทยาการ

สิ่งแวดล้อมประกอบด้วยศาสตร์หลายแขนง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการคาดการณ์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้น จำเป็นจะต้องใช้ประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา

3. ประชาธิปไตย

ประชาชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งแวดล้อมซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนาโครงการต่างๆ ดังนั้น จึงควรมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นในลักษณะการฟังเสียงมหาชนหรือประชาพิจารณ์

5.5 ปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ควบคุมปัญหาสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากความเจริญทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ใช้แพร่หลายไปทั่วโลกแม้แต่ในประเทศเล็กๆ แต่ระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะบรรลุผลหรือไม่จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยดังต่อไปนี้ (กนกพร สว่างแจ้ง, 2540: 11-18)

5.5.1 ทีมงานที่มีประสิทธิภาพ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะต้องใช้ผู้มีความรู้ความสามารถหลายสาขาทำงานร่วมกัน และมีหัวหน้าโครงการ ทำหน้าที่เป็นแกนหลักคอยรวบรวมข้อมูล ติดต่อประสานงาน รวมทั้งเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ

5.5.2 มีแนวทางในการดำเนินการศึกษาที่แน่นอน ซึ่งกำหนดโดยองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้การศึกษาเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

5.5.3 มีข้อมูลทางสิ่งแวดล้อมพอเพียง สามารถนำไปศึกษาได้

5.5.4 มีอุปกรณ์ครบครัน ได้แก่ อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับออกภาคสนาม

ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ รูปถ่ายทางอากาศ แผนที่ แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ และอุปกรณ์อื่นๆ ที่จำเป็น แม้แต่อุปกรณ์สำนักงาน

5.5.5 สถานที่ทำงานเอื้ออำนวย ได้แก่ บุคลากรที่จะช่วยอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ติดต่อสื่อสารและสถานที่ทำงานเป็นหลักแหล่งองค์ประกอบเหล่านี้จะเป็นศูนย์กลางในการทำงานของทีมงาน

5.5.6 มีองค์กรที่รับผิดชอบรายงานฯ เป็นองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษา การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจโครงการ อาจเป็นองค์กรเดี่ยวหรือหลายองค์กรก็ได้

5.5.7 สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เสร็จสมบูรณ์ต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และควบคุมโครงการได้

นอกจากปัจจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สิ่งจำเป็นที่ขาดไม่ได้ของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ งบประมาณ และ ระยะเวลา ในด้านงบประมาณจะต้องพอเพียงสำหรับใช้ในการศึกษาข้อมูลทางสิ่งแวดล้อม ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้งานมีคุณภาพ สำหรับระยะเวลา จะต้องกำหนดระยะเวลาในการศึกษาแต่ละขั้นให้แน่นอน โดยไม่นานเกินไปจนกระทั่งสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง และไม่น้อยเกินไปจนกระทั่งผู้ศึกษาไม่สามารถทำงานทัน โดยทั่วไประยะเวลาในการทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมประมาณ 3 เดือน ถึง 2 ปี ขึ้นกับชนิดและขนาดโครงการ

จะเห็นได้ว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการที่จะป้องกันความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม อันเนื่องมาจากการพัฒนา เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม โดยมีผลกระทบน้อยที่สุด

6. เอกสารเกี่ยวกับการวางแผนการท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นการดำเนินงานที่ให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่จะก่อให้เกิดความพอใจของนักท่องเที่ยว รักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจและพัฒนาให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยทั่วไปของประเทศไทยได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อช่วยแก้ไขการขาดดุลการชำระเงิน เป็นฐานทางเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาคที่จะกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่อง เป็นแหล่งสร้างงาน การกระจายรายได้ และความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาค นอกจากนี้วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านสังคม

ดังนั้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมที่เกิดจากการผสมผสานหลายๆ ปัจจัยเข้าด้วยกัน การวางแผนจึงนับเป็นหัวใจที่จะนำความสำเร็จมาสู่การดำเนินงาน นักวิชาการใน

สาขาต่างๆ ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ การวางแผน ” ไว้มากมายซึ่งล้วนมีแนวความคิดและหลักการสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันทั้งสิ้น

6.1. กระบวนการวางแผนพัฒนา

6.1.1 ความหมายของการวางแผน

กมล สังวัฒนา (2534: 11) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ แผน ” หมายถึง สิ่งที่ได้มีการกำหนดขึ้นมาเพื่อเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความมุ่งหวัง การคาดการณ์ต่างๆ ในอนาคต ส่วนการวางแผน เป็นวิธีการหรือกระบวนการเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งแผนนั่นเอง ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ของการวางแผน เช่น การกำหนดวัตถุประสงค์ การเตรียมหัวข้อต่างๆ ของแผน การขออนุมัติข้อเสนอของแผน การกำหนดตัวบุคคลและผู้วางแผนและผู้รับผิดชอบ การหาข้อมูลตัวเลขที่จำเป็น การสรุปและการเตรียมแผนชั่วคราว การทดสอบและปรับปรุงแผน ตลอดจนการขออนุมัติแผนและลักษณะของการวางแผน

จากคำนิยามดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า แผน คือ สิ่งที่ผู้จัดทำต้องการให้เกิดการกระทำขึ้นในอนาคต เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ สนับสนุนทั้งในด้านบุคลากร องค์กร เงินทุน ทรัพยากร การจัดการ ในปัจจุบันและอนาคต เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งจะออกมาในรูปแบบของการวางแผน

สำหรับความหมายของคำว่า การวางแผน นั้น คุนท และไซริล (อภิรมย์ พรหมจรรยา. 2546: 6; อ้างอิงจาก Koontz; & Cyril. 1968: 81) ให้ความหมาย การวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร เมื่อไหร่ และใครเป็นผู้กระทำ การวางแผนเป็นสะพานเชื่อมโยงจากปัจจุบันไปสู่อนาคตตามที่ต้องการ และทำให้สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นตามความต้องการ ถึงแม้ว่าเหตุการณ์ ในอนาคตเป็นสิ่งที่ยากต่อการคาดหมาย แต่ก็ดีกว่าปล่อยให้เกิดขึ้นตามยถากรรม

เสถียร เหลืองอร่าม (2517: 294) นักวิชาการด้านการวางแผน ได้ให้ความหมายของ การวางแผน ว่า “ เป็นทางเลือกวิถีทางในอนาคตจากทางเลือกหลายๆ ทาง สำหรับการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำที่ไหน ทำเมื่อไหร่ และทำอย่างไร การวางแผนจึงเป็นการทำกิจกรรมไปสู่วัตถุประสงค์ที่เลือกไว้โดยวิธีการที่ถูกหลักที่สุด ”

จากคำนิยามดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า การวางแผนเป็นเรื่องของการกระทำกิจกรรมใดๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการ สำหรับผู้ปฏิบัติไว้ล่วงหน้า โดยอาศัยข้อมูลต่างๆ ในปัจจุบันเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจกำหนดแนวทางเลือกที่เหมาะสมและถูกหลักการมากที่สุดเพื่อให้กิจกรรมบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6.1.2 ลักษณะของแผนพัฒนา

โดยทั่วไปการวางแผนพัฒนาสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การวางแผนจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง หรือ การวางแผนจากส่วนกลาง กำหนดให้ส่วนท้องถิ่นหรือระดับล่างปฏิบัติ

ทางเลือก) เลือกทางแก้ปัญหาและนำไปปฏิบัติ กระบวนการเหล่านี้จะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและกลับไปกลับมา จึงมักเรียกว่า กระบวนการต่อเนื่อง

ผู้วิจัยจึงขอสรุปว่า กระบวนการการวางแผนอาจกำหนดขั้นตอนไว้ 4 ขั้นตอน คือบ่งชี้ปัญหา วางแผน วางโครงการ และวางแผนการปฏิบัติการ

6.1.5 การวิเคราะห์ด้วยจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis)

สมยศ นาวิการ (2535: 161) ได้นิยามความหมายของ SWOT มาจากคำดังต่อไปนี้

จุดแข็ง คือ สภาวะภายในองค์กรที่เป็นข้อได้เปรียบเหนือคู่แข่งชั้น จะเป็นความสามารถหรือทรัพยากรพิเศษ ที่ทำให้องค์กรมีความได้เปรียบทางการแข่งขันภายในตลาด การมีวัตถุประสงค์ที่มีคุณภาพสูง ความสัมพันธ์ทางการเงินที่ดี ภาพพจน์ที่เข้มแข็ง การเป็นเจ้าของสิทธิบัตร ช่องทางการจัดจำหน่ายที่กว้างขวาง หรือผู้บริหารที่มีความสามารถสูง

จุดอ่อน คือ สภาวะภายในองค์กรที่เป็นข้อเสียเปรียบคู่แข่งชั้นอาจเป็นการขาดทักษะหรือทรัพยากรที่จำเป็น ภาพพจน์การบริการที่ไม่ดี ทำเลที่ตั้งไม่ดี หรือผู้บริหารมีความสามารถเชิงกลยุทธ์ไม่เพียงพอ

โอกาส คือ สภาวะภายนอกองค์กร ที่เอื้ออำนวยในการดำเนินงานขององค์กรในขณะนี้หรือในอนาคต สภาวะที่เอื้ออำนวยอาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงของกฎหมาย ทำให้องค์กรมีความได้เปรียบทางการแข่งขัน มีผู้มารับบริการเพิ่มสูงขึ้น มีพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรและอื่นๆ

อุปสรรค คือ สภาวะภายนอกองค์กร ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานขององค์กร ในขณะนี้หรือในอนาคต สภาวะที่เป็นของคู่แข่งชั้น จำนวนลูกค้าหรือผู้รับบริการลดลง การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ขององค์กรล้าสมัย หรือการออกกฎหมายที่จำกัดความสามารถการแข่งขันขององค์กร

6.1.6 วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ นโยบาย กลยุทธ์ แผนงานและโครงการ

วิสัยทัศน์ หมายถึง จินตนาการที่เป็นไปได้และคาดว่าจะได้พบในองค์กรอย่างเป็นทางการในอนาคต เป็นการพูดถึงสิ่งที่เป็นไปได้จริงอย่างชัดเจน ซึ่งบรรลุได้เป็นที่น่าเชื่อถือและอนาคตที่ดึงดูดความสนใจ (ไฟลีน ผ่องใส. 2536: 39; อ้างอิงจาก Baker. 1990)

นอกจากนี้ไฮจิ้น และเวนส์ (Higgins; & Vinze. 1993: 5-24) ยังกล่าวถึงวิสัยทัศน์ขององค์กรไว้ว่า เป็นประโยคทั่วไปที่บ่งบอกถึงความมุ่งมั่น ตั้งใจ เป็นเครื่องชี้แนวทางให้สมาชิกในองค์กรเกิดอารมณ์และความรู้สึกตาม

สรุปความหมายของ วิสัยทัศน์ หมายถึง ข้อความที่เป็นเครื่องชี้แนวทางให้สมาชิกในองค์กรมีความเห็นคล้อยตาม มุ่งมั่นที่จะให้องค์กรเป็นไปตามความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดในอนาคต

ภารกิจ หมายถึง ขอบเขตการดำเนินงานทั้งในปัจจุบันและในอนาคตว่าองค์กรมีทิศทางการดำเนินงานอย่างไร (สุภาพร พิศาลบุตร. 2543: 99)

เป้าหมาย ขององค์การจะระบุผลสำเร็จระยะยาวที่ต้องการในกรณีที่เป็นเป้าหมายระยะยาว และผลสำเร็จระยะสั้นที่ต้องการในกรณีของเป้าหมายระยะสั้น การกำหนดเป้าหมายจะเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ เพราะจะกำหนดมาตรฐานผลของการดำเนินงานของผู้บริหารทุกระดับขององค์การ การกำหนดเป้าหมายขึ้นอยู่กับภารกิจขององค์การโดยตรง (สมยศ นาวิการ. 2533: 179)

วัตถุประสงค์ คือ จุดสุดท้ายหรือจุดมุ่งหมายปลายทางที่องค์กรต้องการจัดการ จัดบุคคล การนำและการควบคุมด้วยตามเป้าหมายขององค์การ ซึ่งต่างก็มีเป้าหมายอยู่แล้ว (ไพลิน ผ่องใส. 2536: 41)

นโยบาย หมายถึง ข้อความทั่วไปซึ่งใช้สำหรับเป็นเครื่องนำทางสำหรับการบริหารงานต่าง ๆ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือข้อความที่กำหนดแนวทางกว้าง ๆ สำหรับแนวคิด เป็นหลักการในการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชานั่นเอง (ธงชัย สันติวงษ์. 2537: 138)

กลยุทธ์ หมายถึง แนวทางการดำเนินงานที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามนิยามหรือวัตถุประสงค์ที่องค์กรได้กำหนดไว้ (สุภาพร พิศาลบุตร. 2543: 97)

แผนงานและโครงการ หมายถึง แผนงานที่มีทั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ นโยบาย กระบวนการปฏิบัติ กฎเกณฑ์ต่างๆ งานที่ได้รับมอบหมาย ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ทรัพยากรต่างๆ ที่ต้องจัดหา มา องค์ประกอบอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมนั้นๆ ให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งการใช้เงินทุน อย่างไรก็ตามแผนงานของโครงการหลักอาจแยกเป็นโครงการย่อยๆ ได้ โครงการเหล่านี้จะต้องดำเนินงานให้สอดคล้องซึ่งกันและกัน และเป็นโครงการที่ต้องสนับสนุนให้โครงการหลักบรรลุเป้าหมาย ถึงแม้ว่าการกำหนดเป้าหมายและงานที่จะให้สอดคล้องกันของโครงการย่อยๆ หลายโครงการ เป็นเรื่องยากในทางปฏิบัติแต่ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมากเพราะหากแผนงานขัดกันไม่สอดคล้องกันก็ยากที่โครงการหลักจะบรรลุเป้าหมายได้ (ไพลิน ผ่องใส. 2536: 45)

6.2. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดี เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด จำเป็นต้องมีการวางแผนเช่นเดียวกัน โดยมีกระบวนการวางแผนไม่แตกต่างจากการวางแผนพัฒนาด้านอื่นๆ โดยมีความเฉพาะในการมุ่งเน้นการพัฒนาในสาขาที่เกี่ยวข้อง และมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงผลกระทบทั้งด้านบวกและลบ ตลอดจนความกลมกลืนกับการพัฒนาด้านอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย

แบรดดอน (อภิรมย์ พรหมจรรยา. 2546: 8; อ้างอิงจาก Braddon. 1982: 2) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนการท่องเที่ยว ดังนี้

1. ความหมายของการวางแผนมีหลายความหมาย การศึกษาวิเคราะห์ถึงส่วนประกอบของความหมายจะช่วยให้เข้าใจดีขึ้น

2. ไม่ว่าจะเป็นที่ใดในโลกเรื่องของการวางแผนทางการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาเกือบจะเป็นเรื่องเดียวกัน กระบวนการของการวางแผนจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ มากมาย นับตั้งแต่เรื่องภูมิประเทศไปจนถึงเรื่องเศรษฐกิจ หรือในแง่ของความต้องการของนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นมีปัจจัยภายนอกต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน ตลอดจนผลที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานตามแผน

3. เรื่องของการท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม แผนงานมีหลายระดับทั้งระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

4. การวางแผนการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์สภาพทางกายภาพของสิ่งแวดล้อม การวางแผนจัดการด้านการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสมจะช่วยให้ประสบความสำเร็จ

5. แนวคิดในการวางแผนจะต้องเกิดจากการผสมผสานกิจกรรมทางเศรษฐกิจสังคมในทุกๆ ระดับที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันและจะต้องพยายามให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเศรษฐกิจ สังคม และการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนนั้นๆ

6. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องไม่เป็นแต่เพียงสิ่งที่จะทำสำหรับอนาคต แต่จะต้องสามารถปฏิบัติได้ โดยคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการผลิตสินค้าและบริการให้เหมาะสมกับผู้ใช้ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยว

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (2531: 3-4) ได้กล่าวว่า การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวทำได้ 4 ระดับ คือ

1. การวางแผนสำรวจเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยทั่วๆ ไปเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสังเขปเพื่อศึกษาถึงประเด็นปัญหาที่เด่นชัดและมุ่งแก้ไขปัญหานั้นหรือกำหนดการพัฒนาขนาดเล็กๆ ขึ้นในระยะสั้น

2. การวางแผนศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการศึกษาในลักษณะกว้างถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องในทุกสาขา โครงสร้างพื้นฐานและความพร้อมในด้านอื่นๆ เพื่อกำหนดกรอบและทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ทำการศึกษา

3. การวางแผนหลักเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการศึกษาลงในรายละเอียดกว่าการศึกษาเบื้องต้น และมีการศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดแล้วจึงจัดทำแผนพัฒนาอย่างผสมผสานในทุกๆ สาขาจะต้องมีการเสนอกลยุทธ์พร้อมทั้งแนวทางในการพัฒนาที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่กำหนดไว้ โดยกำหนดโครงการต่างๆ ที่ควรนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

4. การวางแผนศึกษาความเหมาะสมของโครงการ เป็นการศึกษาที่สืบเนื่องจากการจัดทำแผนหลัก โดยทำการศึกษาความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้ของโครงการต่างๆ ที่กำหนดไว้ตามแผนหลัก ในด้านความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ การเงิน เทคนิค การบริหารทางการตลาด พร้อมเสนอเส้นทางที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการนั้นๆ ในการวางแผนพัฒนา

การท่องเที่ยวทั้ง 4 ระดับจะต้องมีการศึกษาและพิจารณาถึงด้านสภาวะแวดล้อมในทุกระดับและจะยิ่งเพิ่มความสำคัญขึ้นไปตามระดับของแผน

ฉะนั้นบทบาทของการท่องเที่ยวที่จะเอื้อประโยชน์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม คือ การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีการวางแผนและการควบคุมอย่างรัดกุมและต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างมีระบบ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2535: 1-3) ได้กำหนดขบวนการวางแผนการท่องเที่ยวไว้ เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขยายตัวมากขึ้นเพียงไร ความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนก็เพิ่มขึ้นมากเท่านั้น การวางแผนเป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องเป็นขบวนการวางแผนทางการท่องเที่ยวก็เช่นเดียวกับการวางแผนงานอื่นๆ คือมี 5 ขั้นตอนด้วยกัน

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
2. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล
3. การกำหนดปัญหา
4. การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและกลยุทธ์
5. การกำหนดแผนงานและโครงการ

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นได้ย่อมต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรทุกฝ่ายรัฐ เอกชน หรือองค์กรอิสระที่ไม่หวังผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ และด้วยเหตุที่การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานสินค้าและบริการต่างชนิดลักษณะของงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนจึงจำเป็นต้องเกี่ยวโยงไปถึงหน่วยงานที่หลากหลายประเภทและความรับผิดชอบมากมายการจะแบ่งขอบเขตความรับผิดชอบให้องค์กรใดรับผิดชอบให้ชัดเจนจึงเป็นเรื่องยากอย่างไรก็ตามอาจแบ่งองค์การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. องค์กรของรัฐ โดยชาร์ล ไกเซอร์และลารี อี เฮลเบอร์ (Kaiser; & Helber.1978: 107) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วองค์กรของรัฐควรจะได้รับผิดชอบหน้าที่ 2 ประการ คือ เป็นองค์กรที่ให้คำปรึกษาแนะนำและเป็นองค์กรที่คอยดูแลควบคุมและประสานงานให้การท่องเที่ยวดำเนินไปได้ด้วยดี องค์กรของรัฐอาจแยกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 องค์กรจัดตั้งที่มีฐานะเป็นข้าราชการ การดำเนินงานขององค์กรชนิดนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะโครงสร้างและแนวนโยบายของแต่ละประเทศที่มีต่ออุตสาหกรรม โดยทั่วๆ ไปแล้วจะทำหน้าที่ด้านการดำเนินการวางแผนเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งในเชิงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว(รวมทั้งการอนุรักษ์ด้วย) การส่งเสริมการตลาด การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาควบคุมการจัดการด้านสินค้าและบริการ

1.2 องค์กรจัดตั้งที่มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจหรือกึ่งราชการ เป็นองค์กรที่รับผิดชอบในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวมีลักษณะการบริหารงานจะมีลักษณะกึ่งรัฐ กึ่งเอกชน คือ สามารถจัดหารายได้เป็นของตัวเอง ในขณะที่รัฐยังต้องให้งบประมาณสนับสนุนด้วยเป็นบางส่วนและรัฐก็ยังเข้าไปดูแลควบคุมการบริหารงานด้านต่างๆ เช่น องค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2. องค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล อาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 องค์กรเอกชนที่ไม่มุ่งหวังประโยชน์ทางการค้า องค์กรเหล่านี้บางครั้งอาจดำเนินงานด้านการวางแผนและจัดกิจกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรด้วยตัวเอง ซึ่งมักจะเป็นกิจกรรมเฉพาะเรื่อง เช่น การวางแผนพัฒนาบุคลากรด้านมัคคุเทศก์ บางครั้งอาจมีบทบาทร่วมกับองค์กรของรัฐในระดับต่างๆ ในการจัดทำและการดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้

2.2 องค์กรเอกชนที่มุ่งหวังประโยชน์ทางการค้า บทบาทขององค์กรเอกชนต่อการวางแผนค่อนข้างจะมีขอบเขตจำกัดแน่นอนและในทางปฏิบัติโดยทั่วไปมักเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการให้บริการนักท่องเที่ยว มีจุดหมายที่จะได้รับผลกำไรตอบแทนสูงสุด การวางแผนและการดำเนินการตามแผนของเอกชนค่อนข้างจะมีความคล่องตัว มีประสิทธิภาพสูงกว่า แต่ข้อเสียเปรียบขององค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับข้อกักับการวางแผนก็คือ การลงทุนจะมีความเสี่ยงสูงมาก อย่างไรก็ตามในบางชุมชนองค์กรของเอกชนอาจวางแผนพัฒนาโดยไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว แต่อาจมีบทบาทสำคัญต่อการมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนด้วยในบางชุมชนองค์กรของเอกชนจะมีบทบาทต่อการวางแผนอนุรักษ์สภาพแวดล้อม

6.3 การบริหารจัดการองค์กร (Organizational management)

ปัจจุบันองค์กรหลายองค์กรต่างให้ความสำคัญถึงการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพขององค์กรให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่รวดเร็ว และให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ หรือลูกค้าเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อที่จะให้องค์กรนั้นๆ เป็นที่ยอมรับในการให้บริการในระดับกว้าง ทั้งนี้อาจรวมไปถึงการยอมรับทั้งองค์กรภายในประเทศ และองค์กรต่างประเทศ ในการบริหารจัดการองค์กรให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ผู้บริหารต้องสามารถบริหารบุคลากร พนักงานหรือทีมงานภายในองค์กรให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นระบบและเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ซึ่งหากองค์กรใดประสบความสำเร็จด้านการพัฒนาที่ทีมงานมีประสิทธิภาพในการทำงานและมีความรักต่อองค์กรแล้ว นอกจากจะนำมาซึ่งความสำเร็จของการทำงานได้ง่ายแล้ว ยังทำให้องค์กรสามารถรักษาความได้เปรียบในการแข่งขันได้ด้วย (สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม. 2550: ออนไลน์) และการวัดผลการปฏิบัติงานเป็นเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับทุกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก รวมถึงองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และรวมถึงการท่องเที่ยวด้วย ซึ่งถือว่าการวัดผลการปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทราบว่าการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย หรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่

จากสภาพการแข่งขันในปัจจุบัน และระบบการผลิตได้เปลี่ยนจากการผลิตที่เน้นปริมาณมาเป็นการผลิตที่เน้นความต้องการของลูกค้า / นักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ทำให้องค์กรต่างๆ ไม่อาจวัดผลการปฏิบัติงานจากข้อมูลทางการเงินอย่างเดียว ดังนั้น Norton และ Kaplan จึงได้คิดเครื่องมือที่ใช้เพื่อวัดผลการปฏิบัติงานขึ้น เรียกว่า The Balanced scorecard (BSC) หรือ

การวัดผลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการบริหารชนิดหนึ่งที่ต้องใช้ควบคู่ไปกับเครื่องมือที่ใช้เพื่อวัดความสำเร็จ เช่น ดัชนีวัดผลการปฏิบัติงาน (Key Performance Indicators: KPIs) หรือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor: KSF) หรือ ISO เป็นต้น (นภาพรณ พจนิกกิจ. 2547: 68-69)

6.3.1 ความหมายของ Balanced scorecard : BSC

Balanced scorecard คือ ระบบการควบคุมทางการบริหารจัดการแบบองค์รวม ซึ่งประกอบด้วย การทำให้เกิดความสมดุล ของการประเมินผลหรือการวัดผลทางการเงินด้วยการประเมินผลหรือการวัดผลทางด้านปฏิบัติการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของบริษัท หรือเป็นเครื่องมือในการวัดผลการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาขอบเขตทั้ง 4 ด้าน คือ (1) ด้านการเงิน (2) ด้านลูกค้า / นักท่องเที่ยว (3) ด้านกระบวนการบริหารภายใน (4) ด้านบุคลากร / นวัตกรรม / การเติบโต ซึ่งสนับสนุนการปฏิบัติงานของบริษัท หรือเป็นเครื่องมือทางการบริหารจัดการที่ช่วยในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติโดยอาศัยการวัดผลหรือประเมินผล ซึ่งช่วยทำให้องค์กรเกิดความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมุ่งเน้นในสิ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร (พสุ เดชะรินทร์. 2545: 4)

จากคำนิยามจะเห็นว่า Balanced scorecard ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการวัดและประเมินผลองค์กรเท่านั้นแต่เป็นมากกว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล การนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้กับองค์กรต่างๆ อาจมีวัตถุประสงค์และสถานการณ์ที่แตกต่างกัน องค์กรบางแห่งใช้ Balanced scorecard เป็นเครื่องมือในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ดังนั้นการจะนำ Balanced scorecard ไปใช้เป็นเครื่องมือในรูปแบบใดขึ้นอยู่กับผู้บริหารขององค์กรเป็นหลัก

6.3.2 แนวคิดพื้นฐานของ Balanced scorecard

ในปัจจุบันนี้การประเมินผลองค์กรไม่สามารถใช้ตัวชี้วัดทางการเงินเพียงอย่างเดียว ผู้บริหารต้องพิจารณามุมมองด้านอื่นๆ ประกอบด้วย ซึ่งประเด็นนี้ถือว่าเป็นที่มาของ Balanced Scorecard ที่ Robert S.Kaplan ศาสตราจารย์ด้านบริหารธุรกิจประจำมหาวิทยาลัย Harvard และ Dr.David Norton ที่ปรึกษาด้านการจัดการได้เริ่มพัฒนาขึ้นมาในปี ค.ศ.1992 เพื่อใช้เครื่องมือในการประเมินผลองค์กร Balanced scorecard ประกอบด้วยมุมมอง 4 ด้าน ได้แก่ (1) มุมมองด้านการเงิน (2) มุมมองด้านลูกค้า / นักท่องเที่ยว (3) มุมมองด้านกระบวนการธุรกิจภายใน (4) มุมมองด้านการเรียนรู้และการเติบโต (ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2545: 633)

การประเมินผลในแต่ละด้านจะมี “ วัตถุประสงค์ ” ที่ต่างกัน

วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการประเมินผลด้านการเงิน ได้แก่ การลดลงของต้นทุน หรือการเพิ่มขึ้นของรายได้ด้วยวิธีการต่างๆ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการประเมินผลด้านลูกค้า / นักท่องเที่ยว ได้แก่ ส่วนแบ่งการตลาดที่เพิ่มขึ้น การรักษาลูกค้า / นักท่องเที่ยวเดิมขององค์กร การแสวงหาลูกค้า / นักท่องเที่ยวใหม่ การนำเสนอสินค้าที่มีคุณภาพ การบริการที่รวดเร็ว หรือชื่อเสียงของกิจการที่ดี เป็นต้น

วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการประเมินผลด้านกระบวนการภายในได้แก่ การดำเนินงานที่รวดเร็วขึ้น กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ กระบวนการจัดซื้อจัดหาที่รวดเร็วตรงเวลา หรือกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการประเมินผลด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาทักษะของพนักงาน การรักษาพนักงานที่มีคุณภาพวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดโอกาสให้พนักงานได้แสดงความสามารถ หรือมีส่วนร่วม เป็นต้น

การประเมินผลด้านต่าง ๆ ข้างต้นอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัย “ดัชนีวัดผลการปฏิบัติงาน” (Performance Indicators: PI) หรือที่นิยมเรียกกันเป็น KPI (Key Performance Indicators) ซึ่งดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานดังกล่าวสามารถใช้ได้กับองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวด้วย

ภายใต้วัตถุประสงค์ในการเพิ่มขึ้นของรายได้ของการประเมินผลด้านการเงิน ดัชนีชี้วัดที่นิยมใช้กัน ได้แก่ รายได้ที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เป็นต้น

ภายใต้วัตถุประสงค์ในการรักษาลูกค้าเก่า / นักท่องเที่ยวรายเดิมของการประเมินผลด้านลูกค้า / นักท่องเที่ยว ดัชนีชี้วัดที่นิยมใช้กัน ได้แก่ จำนวนลูกค้า / นักท่องเที่ยวทั้งหมด หรือจำนวนลูกค้า / นักท่องเที่ยวที่หายไป เป็นต้น

ภายใต้วัตถุประสงค์ในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพของการประเมินผลด้านกระบวนการภายใน ดัชนีชี้วัดที่นิยมใช้กัน ได้แก่ จำนวนของเสียที่เกิดขึ้นจากการผลิต หรือร้อยละของสินค้าที่ผ่านการตรวจคุณภาพ เป็นต้น

ภายใต้วัตถุประสงค์ในการพัฒนาทักษะพนักงานของการประเมินผลด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ดัชนีชี้วัดที่นิยมใช้กัน ได้แก่ จำนวนชั่วโมงในการอบรมต่อคนต่อปี หรือระดับความสามารถของพนักงานที่เพิ่มขึ้น เป็นต้น

การประเมินผลทั้ง 4 ด้านตามแนวคิดและวิธีการของ Balanced scorecard นี้ จะต้องมีความเชื่อมโยงสอดคล้องกัน และผูกโยงเข้ากับ “วิสัยทัศน์” และ “กลยุทธ์” ขององค์กร เป็นศูนย์กลางด้วย (วิฑูรย์ สิมะโชคดี.2545: 81-82)

นภาพกรณ์ พลนิกรกิจ (2547: 69-73) ได้กล่าวถึงรายละเอียดในแต่ละด้านของ BSC ดังนี้

1. ด้านการเงิน

ด้านการเงิน เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรขององค์กร ความสามารถในการชำระหนี้ และความสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในเกิดประโยชน์ต่อองค์กรด้านการเงินจึงเป็นสิ่งที่ผู้ถือหุ้นให้ความสนใจ หรือเป็นด้านที่ผู้บริหารองค์กรจะต้องแสดงความรับผิดชอบต่อผู้ลงทุนนั่นเอง ด้านนี้จะเน้นข้อมูลที่เป็นตัวเลขโดยเปรียบเทียบกับตัวเลขปีที่ผ่านมา หรือเปรียบเทียบกับคู่แข่ง หรือเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม ซึ่งถือเป็นการทำ Benchmarking นั้นเอง แล้วนำมากำหนดเป็นเป้าหมายขององค์กรในอนาคตว่าจะเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา เป็นอัตราส่วนเท่าใด หรืออาจกำหนดเป็นตัวเลขที่ต้องการว่าเป็นเท่าใด ดังตัวอย่างไปนี้

วัตถุประสงค์ขององค์กรด้านการเงิน คือ รายได้เพิ่มขึ้น ต้นทุนลดลง

2. ด้านลูกค้า / นักท่องเที่ยว

ด้านลูกค้า / นักท่องเที่ยว เป็นมุมมองที่พิจารณาถึงคุณค่าของสินค้าและบริการที่มอบให้แก่ลูกค้า / นักท่องเที่ยว เพื่อให้ลูกค้า / นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ เพื่อรักษาไว้ซึ่งลูกค้า / นักท่องเที่ยวรายเดิมและเพิ่มลูกค้า / นักท่องเที่ยวรายใหม่ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่ผู้บริหารองค์กรมีความตั้งใจที่จะมอบ หรือนำเสนอให้ลูกค้า / นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ โดยมุ่งที่จะรักษารฐานลูกค้า / นักท่องเที่ยวเดิมและเพิ่มจำนวนลูกค้า / นักท่องเที่ยวรายใหม่ให้มากขึ้น รวมถึงการทำให้ลูกค้า / นักท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่าในการซื้อในแต่ละครั้งหรือเพิ่มความถี่ในการซื้อให้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ขององค์กรด้านลูกค้า / นักท่องเที่ยว คือ การเพิ่มขึ้นของส่วนแบ่งตลาด การรักษาลูกค้า / นักท่องเที่ยวเดิม การแสวงหาลูกค้า / นักท่องเที่ยวใหม่ การนำเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ และการให้บริการที่รวดเร็ว

3. ด้านการบริหารภายใน

ด้านการบริหารภายใน เป็นการพิจารณาเรื่อง กระบวนการผลิต กระบวนการให้บริการ กระบวนการทางการตลาด กระบวนการพัฒนาบุคลากร ตลอดจนกระบวนการในการขนส่งสินค้า โดยผู้บริหารองค์กรต้องตระหนักถึง การพัฒนา การปรับปรุงระบบการบริหารงานภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาซึ่งการนำเสนอสินค้าและบริการที่ดี มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด มีระบบการจัดเก็บสินค้าที่ดี เพื่อส่งมอบแก่ลูกค้าได้ถูกต้องและทันเวลาตามที่ต้องการ ดังนั้นแนวทางในการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารภายในองค์กรสามารถกระทำได้ในหลายแนวทาง เช่น กระบวนการผลิต กระบวนการให้บริการ และกระบวนการทางการตลาด

4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา

ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา เป็นการพิจารณาการพัฒนาศักยภาพขององค์กร โดยเน้นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยและพัฒนา การประยุกต์ใช้เทคนิคสมัยใหม่ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อนำไปสู่การเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ หรือสินค้าใหม่ที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า / นักท่องเที่ยวให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด

วัตถุประสงค์ขององค์กร ด้านการเรียนรู้และพัฒนา คือ การเพิ่มทักษะในการทำงานของพนักงาน การให้ความเป็นอิสระในการทำงาน การมีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย และการพัฒนาผลิตสินค้าใหม่อย่างต่อเนื่อง

การมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารและการตั้งวัตถุประสงค์ขององค์กร ที่ชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญ ถือเป็นนากลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง และจะทำให้เกิดความสัมพันธ์กันระหว่างมุมมองทั้ง 4 ด้าน ที่จะประสานกันด้วยความเป็นเหตุผลเกิดความสมดุลได้ เช่น มุมมองด้านการเงิน กำหนดว่ารายได้ต้องเพิ่มขึ้น โดยการเพิ่มขึ้นรายได้เกิดจากลูกค้า / นักท่องเที่ยวซื้อสินค้ามากขึ้น การที่ลูกค้า / นักท่องเที่ยวซื้อสินค้าเกิดจาก ลูกค้า / นักท่องเที่ยวก็ต้องได้รับสินค้าที่มีคุณภาพ และราคาเหมาะสม จึงจะทำให้ลูกค้า / นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ และด้านการบริหารภายใน

ถือว่าการที่จะมีสินค้าและบริการที่ดี มีคุณภาพได้ต้องเกิดจากกระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ การขนส่งที่ถูกต้องรวดเร็ว และทันเวลา ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เกิดจากพนักงานมีความสามารถ ซึ่งเป็นผลมาจากจากพนักงานมีการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะสามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพในการผลิตสินค้า

กระบวนการจัดทำ Balanced scorecard จะต้องทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม SWOT Analysis เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของธุรกิจ แล้วจึงกำหนดวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ขององค์กรโดยกำหนดกลยุทธ์หลักที่สำคัญ จากนั้นจึงกำหนดมุมมองขององค์กรและแต่ละมุมมองมีความสัมพันธ์กัน การจัดทำแผนกลยุทธ์ จะต้องบรรจุวัตถุประสงค์ในด้านใดบ้าง กลุ่มผู้บริหารระดับสูงจะต้องมีการประชุมร่วมกันเพื่อเห็นชอบในกลุ่มกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้น

ข้อควรระวังในการจัดทำ Balanced scorecard คือ ผู้บริหารระดับสูงจะต้องให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ทุกคนภายในองค์กรจะต้องมีส่วนร่วมรับรู้และให้การสนับสนุนในการนำระบบการประเมินไปใช้เพราะเกี่ยวกับทุกคน ต้องทำการชี้แจงหรือสื่อสารให้ทุกคนเข้าใจเพื่อป้องกันการต่อต้านจากผู้บริหารหรือพนักงานบางกลุ่ม การเริ่มนำระบบ Balanced scorecard มาใช้ต้องรีบทำให้เห็นผลโดยเร็วเพราะส่งผลต่อขวัญกำลังใจของพนักงาน ไม่ทำให้เป็นเครื่องมือจับผิดพนักงาน เป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องไม่มีสิ้นสุด

การจัดทำตัวชี้วัดตามแนวทางของ Balanced scorecard เริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละมุมมอง โดยผู้จัดทำจะต้องพิจารณาว่าภายใต้วัตถุประสงค์ในด้านต่างๆ อะไรคือตัวชี้วัดที่จะทำให้ทราบว่าสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การจัดทำตัวชี้วัดโดยอาศัยการจัดทำ Key Result Areas (KRA) หรือจุดที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร การกำหนด KPI เป็นการพิจารณาว่าการดำเนินงานขององค์กรใน KRA แต่ละด้านเป็นอย่างไร อะไรคือสิ่งที่ต้องวัดหรือประเมิน เพื่อบ่งบอกถึงความสำเร็จได้ การจัดทำตัวชี้วัดอาจทำได้โดยอาศัยแห่งความสำเร็จ ตามเกณฑ์ของ Kaplan and Norton กำหนดว่า BSC ควรประกอบด้วยตัวชี้วัดระหว่าง 20-25 ตัว

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2546: 315-316) ได้กล่าวถึง ลักษณะของตัวชี้วัดประกอบด้วยปัจจัยดังนี้

1. มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ การกิจ และกลยุทธ์ขององค์กร
2. มีความสำคัญที่แสดงถึงผลการดำเนินงานที่สำคัญขององค์กร
3. ประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน
4. ตัวชี้วัดที่สร้างขึ้นต้องมีบุคคลหรือหน่วยงานรับผิดชอบทุกตัว
5. ตัวชี้วัดสามารถควบคุมได้
6. ตัวชี้วัดที่สามารถวัดได้และเป็นที่น่าสนใจของบุคคลทั่วไป
7. ตัวชี้วัดที่เป็นเหตุ และเป็นผล
8. ตัวชี้วัดช่วยผู้บริหารติดตามการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ดี

9. ตัวชี้วัดที่ดีไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในองค์กร

ดังนั้น Balanced scorecard จึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้ในการวัดประสิทธิภาพขององค์กรโดยมีเครื่องชี้วัดที่ทำให้ผู้บริหารทราบข้อบกพร่อง เพื่อช่วยในการดำเนินงานขององค์กรดีขึ้นและให้ความสำคัญต่อกลยุทธ์ขององค์กรเพิ่มความสามารถในการแข่งขันขององค์กรผู้บริหารระดับสูงต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและสร้างบรรยากาศของการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พนักงานทุกคนยอมรับและสนับสนุน มีการสื่อสารและการทำความเข้าใจที่ดีกับพนักงาน และกระทำอย่างต่อเนื่องจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. นโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของรัฐบาล

7.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการท่องเที่ยว

7.1.1 เร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ไทยเป็นประตูทางผ่านหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาค ทั้งด้านการตลาดการขนส่ง การลงทุน การบริหารจัดการ รวมถึงการจัดปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว

7.1.2 บริหารจัดการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ และยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการประชุมการสัมมนา และการแสดงสินค้าภูมิภาคเอเชีย

7.1.3 เร่งพัฒนา บุรณะ พื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมทั้งในเขตเมืองและนอกเมืองเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ สร้างแหล่งจับจ่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชน ในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง

7.1.4 เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยว และการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว

7.1.5 เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัยและป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง (ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการ จังหวัดลำพูน. 2548: ออนไลน์)

7.2 ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2547-2551

เป้าประสงค์

“ การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสาขาหลักที่เติบโตอย่างยั่งยืน เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย ที่สามารถกระจายรายได้ และโอกาสการพัฒนาแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง ”

วิสัยทัศน์ ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย ภายในปี 2551

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว

1. เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทยมากขึ้น
2. เพื่อเป็นเครื่องมือในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นไปตามเป้าหมาย
3. เพื่อดำเนินการตลาดเชิงรุก ที่เกิดผลได้ในระยะเวลารวดเร็วและเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว

1. เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นกลไกหลักในการกระจายรายได้ และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน
2. เพื่อพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเป้าหมายทางการตลาด และเป็น Magnet ดึงดูดนักท่องเที่ยว
3. เพื่อให้สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวมีมาตรฐาน สร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว
4. เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจในมาตรการด้านการรักษาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ

1. เพื่อให้มีระบบบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
3. เพื่อให้การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ระดับชาตินโยบายรัฐบาล และยุทธศาสตร์การพัฒนา 19 กลุ่มจังหวัด (ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการ จังหวัดลำพูน. 2548: ออนไลน์)

7.3 ความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีกับยุทธศาสตร์และแผนงานของรัฐบาล

7.3.1 นโยบายรัฐบาล

โครงการนี้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งได้กำหนด นโยบายการสร้างรายได้เข้าประเทศ มุ่งเน้นการส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐาน การเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบ และการยกระดับความสามารถในการแข่งขันการให้บริการและการท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยว การส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ และให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น

7.3.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549)

ลักษณะของโครงการจะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ซึ่งในยุทธศาสตร์เพิ่มขีดสมรรถนะและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ได้กำหนดเป้าหมายให้มีรายได้จาก

นักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย ร้อยละ 7 – 8 ต่อปี และให้คนไทยท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ต่อปี โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสินค้าบริการที่มีศักยภาพเพื่อสร้างงาน กระจายรายได้ และหารายได้จากเงินตราต่างประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อเพิ่มการจ้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชน

7.3.3 ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย (พ.ศ.2547 – 2549)

ลักษณะของกิจกรรมตามโครงการจะสอดคล้องและสนับสนุน ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2547 – 2549 กำหนดตำแหน่งของประเทศไทยในตลาดโลก (Strategic Positioning) ที่เน้นการทำตลาดและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพและมาตรฐานโลก และการพัฒนาสินค้าและบริการ (Marketing Offering) ที่กำหนดแนวทางการพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมาตรฐาน และสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน ในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และกลุ่มสินค้าและบริการการท่องเที่ยวตามความสนใจเฉพาะ

7.3.4 นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2540 – 2559 และกรอบแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2545 – 2549

โครงการนี้มีความสอดคล้องกับนโยบายแผนและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2540 – 2559 และกรอบแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2545 – 2549 โดยเฉพาะในนโยบายหลัก 6 ด้าน คือ 1) นโยบายทรัพยากรธรรมชาติ 2) นโยบายป้องกันและขจัดมลพิษ 3) นโยบายแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรม 4) นโยบายสิ่งแวดล้อมชุมชน 5) นโยบายการศึกษาและประชาสัมพันธ์เพื่อสิ่งแวดล้อม และ 6) นโยบายเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม และได้นำกรอบแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2545 – 2549 มาประกอบการพิจารณาการกำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

7.3.5 ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2547

ลักษณะของโครงการจะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2547 ที่เน้นการสร้างเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพและเสถียรภาพ โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

7.3.5.1 ยุทธศาสตร์เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ ที่กำหนดแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นการส่งเสริมการตลาด การพัฒนารูปแบบใหม่ การทำการตลาดเฉพาะกลุ่ม และการให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาค

7.3.5.1 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ที่ได้กำหนดแนวทางด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการพัฒนา การสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วม รวมทั้งการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

7.3.6 ยุทธศาสตร์ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พ.ศ.2546 – 2549)

วัตถุประสงค์ของโครงการจะเชื่อมโยงและสนับสนุนยุทธศาสตร์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นฐานในการดำรงชีวิตและเสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชนและภาคเอกชน และในยุทธศาสตร์ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของประชาชนอย่างเป็นธรรม โดยเน้นการบริหารจัดการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาแหล่งความรู้เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติสำหรับประชาชนและกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งเป็นแหล่งนันทนาการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

7.3.7 ความเชื่อมโยงกับแผนงาน/โครงการพัฒนาอื่น

ลักษณะกิจกรรมของโครงการจะสนับสนุนและเชื่อมโยงกับแผนงานและโครงการที่สำคัญ ดังนี้ คือ

7.3.7.1 สนับสนุนโครงการจัดตั้ง ศูนย์ประชุมนานาชาติ จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีกลุ่ม MICE (Meeting , Incentive , Conference and Exhibition)

7.3.7.2 สนองตอบกับแผนงานการพัฒนาให้เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาค (Aviation Hub)

7.3.7.3 โครงการนี้ได้กำหนดเป้าหมายจัดตั้งสวนสัตว์กลางคืน จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพและมาตรฐานของโลก และเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

7.3.7.4 สนับสนุน ยุทธศาสตร์สานฝันประเทศไทย ในยุทธศาสตร์ให้ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตมาตรฐานระดับโลก ในตลาดสินค้าเฉพาะ (World Class Supplier in Niche Market) โดยเป็น เมืองหลวงของการท่องเที่ยวเอเชีย (โครงการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี. 2546: 4 - 7)

สรุปจากการศึกษาเอกสาร

จากการศึกษาเอกสารเพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญของเอกสารต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการทำวิจัยดังต่อไปนี้

การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อหาความสนุกสนาน เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ ฯลฯ เป็นต้น โดยที่ไม่มีรายได้เกิดขึ้นจากการเดินทางในครั้งนั้นของผู้เดินทางท่องเที่ยว แต่จะก่อให้เกิดรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งค่าใช้จ่ายจะหมุนเวียนกระจายไปในธุรกิจบริการต่างๆ ก่อให้เกิดการสร้างงาน และกระจายรายได้สู่ระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่นหรือแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ อีกทั้งการท่องเที่ยวยังเป็นอุตสาหกรรมหลักอุตสาหกรรมหนึ่งที่สำคัญที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศเป็นจำนวนมาก เมื่อการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จึงควรได้รับการดูแลรักษาเพื่อไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรมหรือถูกทำลาย จึงได้เกิด

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นเพื่อให้ผู้ที่มาท่องเที่ยวและผู้ที่เป็นเจ้าของพื้นที่เกิดความตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยนำหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาใช้กับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมไปถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวอื่น ๆ ด้วยเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยวคงอยู่อย่างยาวนานยั่งยืน และการจัดการการท่องเที่ยวก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การท่องเที่ยวมีระบบ

การจัดการการท่องเที่ยวเป็นการกระทำที่มีเป้าหมายสอดคล้องกับหลักการทฤษฎีและแนวคิดที่เหมาะสม การคำนึงถึงสภาพที่แท้จริงรวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อม การกำหนดแนวทาง มาตรการ และแผนปฏิบัติการที่ดีต้องคำนึงถึงกรอบความคิดที่กำหนดไว้ การพิจารณาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายจำเป็นต้องพิจารณาระบบย่อยและองค์ประกอบ บทบาทหน้าที่แต่ละองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ รวมถึงการพิจารณาสภาพแวดล้อมของระบบการท่องเที่ยวด้วย เมื่อมีการจัดการการท่องเที่ยวที่ดีก็จะสามารถทำให้เกิดการพัฒนาซึ่งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเป็นการกระทำให้เกิดผลดีขึ้น อาจจะเป็นการสร้างสรรคสิ่งใหม่ การแก้ไขปัญหา การรักษาสິงที่ดีของแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นไว้ และเป็นผลพวงนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนที่เป็นกระบวนการพัฒนาทางด้านนิเวศ สังคม และเศรษฐกิจเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อก่อให้เกิดผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ ซึ่งการท่องเที่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นรูปแบบของการสร้างโอกาสให้กับชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งเพื่อความยั่งยืนของชุมชนของธรรมชาติแวดล้อม และวัฒนธรรม ในการที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนนั้นจะต้องมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นระบบที่แสดงให้เห็นและคาดการณ์เกี่ยวกับผลกระทบทั้งในทางบวกและลบของโครงการอันจะมีต่อสภาพแวดล้อมในทุกๆ ด้านรวมทั้งการเสนอแผนการเฝ้าระวังผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการเพื่อป้องกันผลเสียที่จะเกิดต่อสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยว และเพื่อสนับสนุนให้เกิดมิติทางสิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้การวางแผนก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญของการท่องเที่ยวเพื่อกำหนดทิศทาง หรือคาดการณ์ในอนาคต โดยอาศัยข้อมูลปัจจุบันทำการกำหนดเป้าหมายและวิธีการไปสู่เป้าหมายที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยจะนำข้อมูลต่างๆ มาทำเป็นรูปแบบการวางแผนกลยุทธ์ ซึ่งเป็นกรวางแผนระยะยาวตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป เป็นการวางแผนโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของหน่วยงาน เพื่อศึกษาข้อจำกัดต่างๆ และจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของหน่วยงานรวมทั้งทรัพยากรที่จำเป็นที่ต้องได้รับการสนับสนุนเพื่อนำไปสู่ทิศทางที่เฉพาะเจาะจง ผลลัพธ์ของกระบวนการวางแผนกลยุทธ์จะช่วยทำให้ทราบว่าองค์กรจะมุ่งไปทิศทางใด และจะช่วยให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพเป็นระบบระเบียบสามารถใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร เมื่อนำทฤษฎีการท่องเที่ยวด้านต่างๆ มาผนวกกับทฤษฎีการวางแผนก็จะก่อให้เกิดการวางแผนการท่องเที่ยวขึ้นเพื่อเป็นการดำเนินงานที่ให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจของ

นักท่องเที่ยว รักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจ และพัฒนาให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ซึ่งการวางแผนการท่องเที่ยวมีกระบวนการวางแผนไม่แตกต่างจากการวางแผน พัฒนาด้านอื่นๆ โดยมีความเฉพาะในการมุ่งเน้นพัฒนาในสาขาที่เกี่ยวข้องและมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงผลกระทบทั้งด้านบวกและลบ ตลอดจนความกลมกลืนกับการพัฒนาด้านอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย ฉะนั้นบทบาทของการท่องเที่ยวที่จะ เอื้อประโยชน์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม คือการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีการวางแผนและการควบคุมอย่างรัดกุมและต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างมีระบบ นอกจากนี้ในการกำหนดการวางแผน การท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องกำหนดออกมาให้มีความสอดคล้องกับนโยบายและ ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวด้วย เพื่อความเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของ ประเทศ

8. สภาพและข้อมูลทั่วไปของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี (Chiangmai Night Safari : CNS) จัดสร้างขึ้น เพื่อดำเนินการตาม นโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างรายได้ของประเทศ โดยเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว และเป็นแหล่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และพักอยู่นานขึ้น พร้อมกับยกระดับความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานโลกในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้าน ธรรมชาติ ซึ่งจะก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่า และการเข้าถึงทรัพยากรสัตว์ป่าแก่นัก เรียน เยาวชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักต่อ การอนุรักษ์ป่าเหล่านี้ในธรรมชาติ รวมทั้งทำให้ท้องถิ่นมีรายได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวและธุรกิจ การลงทุนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นการสร้างโอกาสในการจ้างงานให้แก่ราษฎรในท้องถิ่น

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ดำเนินการภายใต้องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) (องค์การมหาชน) ภายหลังได้มีการโอนย้ายให้เชียงใหม่ไนท์ ซาฟารีมาอยู่ในความดูแลของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) แทน ตั้งอยู่ใน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเมืองหลักของภาคเหนือ มีศักยภาพเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคอินโดจีน และ ประเทศจีนตอนล่าง ทั้งทางด้านคมนาคม เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความหลากหลายของ แหล่งท่องเที่ยวสูง เป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาสินค้าและบริการประกอบกับจังหวัดเชียงใหม่มี แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเฉพาะกลางวัน สำหรับในช่วงกลางคืนยังไม่มีรูปแบบที่ หลากหลายเพียงพอ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจึงเป็นทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยวในช่วงกลางคืนที่จะ สามารถพัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำของโลก (World Class Destination) และคงไว้ซึ่ง เอกลักษณ์และวัฒนธรรมความเป็นไทยแบบล้านนา (เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี. 2549: ออนไลน์)

8.1 ที่ตั้งและขนาด

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีตั้งอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุยในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง และตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ทั้งหมด 819 ไร่ 2 งาน 60 ตารางวา ห่างจากใจกลางเมืองเชียงใหม่ ประมาณ 10 กิโลเมตร การเดินทางโดยรถยนต์จากเมืองเชียงใหม่ไปตามถนนห้วยแก้ว เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 121 ไปทางอำเภอหางดง ประมาณ 10 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาไปประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี (เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี. 2549: ออนไลน์) สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำปิง ชั้นที่ 2 , 3 และ 4 โดยตั้งอยู่บริเวณตอนใต้ของเขาดอยคำ ซึ่งมียอดสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 546 เมตร และพื้นที่โครงการตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดเชียงใหม่ มีระยะทางห่างประมาณ 10 กิโลเมตร และอยู่ทางตอนเหนือของอำเภอหางดงจังหวัดเชียงใหม่มีระยะทางห่างประมาณ 9 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	ดอยคำ วัดพระธาตุดอยคำและห้วยแม่เหียะ
ทิศใต้	ติดกับ	วัดดอยเป่า บ้านหัวทุ่ง และบ้านหนองควาย
ทิศตะวันออก	ติดกับ	วัดดอยแก้ว บ้านแม่เหียะและพื้นที่เกษตรกรรม
ทิศตะวันตก	ติดกับ	เทือกเขาดอยสุเทพ (แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อม

โครงการสวนสัตว์กลางคืน จังหวัดเชียงใหม่. 2546: 2 – 2 , 5 – 1)

8.2 ลักษณะของพื้นที่

สภาพพื้นที่ทั่วไป ประมาณร้อยละ 60 เป็นที่ค่อนข้างราบ มีป่าเต็งรังที่ผ่านการทำไม้แล้ว (Secondary Forest) และบางส่วนเป็นที่ลาดเชิงเขา และมีอ่างเก็บน้ำขนาดประมาณ 62 ไร่ พื้นที่รอบโครงการด้านทิศเหนือและทิศตะวันตก เป็นพื้นที่ป่าไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย และด้านทิศตะวันออกเป็นที่ตั้งศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ และวัดดอยแก้ว

8.3 การเข้าถึงเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ที่ตั้งเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีระยะห่างจากใจกลางเมืองเชียงใหม่ ประมาณ 10 กิโลเมตร สามารถเดินทางเข้าถึงโดยทางรถยนต์ 3 เส้นทาง คือ ถนนเลียบคลองชลประทาน (แม่แตง - หางดง) ถนนเชียงใหม่ - ฮอด และถนนเชียงใหม่ - สะเมิง (โครงการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี. 2546: 8)

8.4 กิจกรรมของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

พื้นที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ Savanna Safari , Predator Prowl และ Swan Lake ซึ่งมีรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆที่สำคัญ ดังนี้

8.4.1 พื้นที่ Savanna Safari เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 375 ไร่ โดยมีการปรับปรุงพื้นที่เพื่อให้พื้นที่มีลักษณะเป็นพื้นที่เชิงเขาหิมาลัย และทุ่งหญ้าทวีปแอฟริกาแสดงสัตว์กึ่งและสัตว์กินพืชประมาณ 35 ชนิด กว่า 370 ตัว ระยะทาง 2,432 เมตร โดยมีกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วย การเที่ยวชม Savanna Safari โดยรถรางเปิดข้างजूผู้โดยสารได้ 40 ที่นั่ง มีที่นั่ง 20 ขบวน แต่ละเที่ยวจะใช้เวลาประมาณ 30 นาที ซึ่งจะรองรับนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 12,800 คนต่อคืน และนอกจากนี้ยังมีช้างประมาณ 50 เชือกในการเป็นพาหนะเพื่อแวะชมจุดต่างๆ ของพื้นที่ มีสัตว์ต่างๆ ที่มีลักษณะเด่นของทุ่งหญ้าที่อาศัยอยู่ในแต่ละภูมิภาค ได้แก่ กวางผา เลียงผา จามรี กวางซิกะ กวางรูซ่า บาราซิงกา เนื้อทราย ละอง-ละมั่ง ไฮยีน่าลายแถบ กระทิง นิลกาย จิงโจ้แดง ดิงโก้ นกอีมู แรดขาว เรอ ริเวอร์ฮ็อก วิลเดอร์บีส์ สิงโต ชิทาห์ทังกา วอลเตอร์บัค นกกระจอกเทศ เสือชีต้า อิมพาลา อีแลนด์ ม้าลายแกรนท์ ม้าลายเบอร์เชล ไฮยีน่าลายจุด ยีราฟเรดติคเวเลท ยีราฟแอฟริกาใต้ กูดูใหญ่ ฮิปโปโปเตมัส กระทิงเขาทุย ควาย วัวแดง ช้างเอเชีย

8.4.2 พื้นที่ Predator Prowl มีเนื้อที่ประมาณ 187.5 ไร่ เป็นพื้นที่ที่จัดให้ชมสัตว์จำพวกกินเนื้อประมาณ 30 ชนิด รวมกว่า 200 ตัว ระยะทาง 2,163 เมตรโดยใช้รถรางแบบเปิดข้างजूผู้โดยสารได้ 40 ที่นั่ง มีที่นั่ง 20 ขบวน ซึ่งแต่ละรอบใช้เวลาประมาณ 20 นาที และยังมีที่นั่งช้างในการเที่ยวชมพื้นที่นี้ด้วย โดยสัตว์ที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่นี้ได้แก่ ไฮยีน่าลายจุด วัว แพะ อีแร้งดำหิมาลัย ไนอาล่า สปริงบอค เลชเวแดง สิงโต นกออก หมี่หมา สุนัขจิ้งจอก กวางป่า กวางดาว เนื้อทราย หมูป่า เสือโคร่ง(เบงกอล) เสือโคร่ง(อินโดจีน) จระเข้ น้ำจืด จระเข้ น้ำเค็ม เมนวุล์ฟ แบลคบัค เจมส์บอค บาราซิงกา เสือโคร่งขาว แกะบาร์บารี นกกาบบัว หมี่ควาย หม่าป้าสีเทา พูมา นกกระจอกเทศ

8.4.3 พื้นที่ Swan Lake หรือพื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำ มีพื้นที่ประมาณ 62.5 ไร่ เป็นพื้นที่ที่ผู้เข้าชมสามารถใช้บริการเรือเฟอร์รี่ข้ามอ่างเก็บน้ำจาก Lake Village ไปยัง Lanna Village โดยมีกิจกรรมที่เด่นๆ คือ ผู้เข้าชมจะเห็นฝูงลิงและฝูงหงส์ประมาณ 50 ตัว ลอยอยู่ในน้ำและมีโป๊ะเป็นทางเดินเชื่อมระหว่างสองหมู่บ้าน นักท่องเที่ยวสามารถตกปลาที่หมู่บ้านและสามารถนำปลาที่จับได้ไปทำเป็นอาหารที่ร้านอาหารได้ทุกร้าน มีซุ้มอาหารนานาชาติ ซุ้มอาหารประเภทบุฟเฟต์ ส่วนอีกด้านของอ่างเก็บน้ำจะเป็น Lanna Village จะมีร้านอาหารยื่นลงไปใต้น้ำซึ่งบริเวณนี้จะมีสัตว์ที่เด่นๆ คือ นกฟลามิงโก นกกระทิง หงส์ดำ จิงโจ้ นกสาลิกาเขียว นกอีมู

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่เด่นๆ ในเขตพื้นที่ Swan Lake คือมีทางเดินเท้าหรือ Jaguar Trail แสดงสัตว์ขนาดเล็กประมาณ 50 ชนิด รวมกว่า 400 ตัว ระยะทาง 1,200 เมตรโดยเริ่มต้นที่ Lake Village อ้อมรอบ Swan Lake ไปสิ้นสุดที่ Lanna Village จะเห็นสัตว์ขนาดเล็กหลากหลายชนิดโดยมีสัตว์เด่นๆ ได้แก่ นกฟลามิงโกใหญ่ ลีเมอร์ขาวดำ เป็ดแครกเกอร์ เป็ดเชลล์

เปิดแมนดาริน เปิดวู๊ด หงส์ขาว หงส์ดำ เปิดมัลลาร์ด เปิดก่า อุฐโหนกเดี่ยว อุฐสองโหนก
 ชะนีแก้มขาว เมียร์แคท ซิมแพนซี ลามา นกทืดทื่อพันธุ์เหนือ เต่าหกดำ เต่าหกเหลือง เต่าหับ
 เต่าเหลือง เต่ายักษ์อัลดาบรา คาพิบารา เสือโคร่งขาว สมเสร็จ เม่นใหญ่แอฟริกา ม้าแคระ แมวดาว
 นกกระเรียนหัวมงกุฏ คินคาจู เสือลายเมฆ หมีสลือธ คาราเคิล เซอวอล เสือดำ นากใหญ่ขนเรียบ
 นากเล็กเล็บสั้น เขี้ยวรุ้ง เขี้ยวดำ นกแสก เสือปลา หมิว นกกระเรียนไทย นกตีนเทียน
 นกแขวก นกอีโก้ง นกกระสาอชวา ไก่ฟ้าสีทอง ไก่ฟ้าสีเหลืองทอง ไก่ฟ้าเลดีแอมเฮิสท์
 นกแว่นสีเทา(เหนือ) เสือไฟ กรีนอิกัวน่า วัลลาบี โคอาล่า ไฮยีน่าลายจุด หม่าโน เฟนเน็ค
 หม่าจิ้งจอกหูค้างคาว มาคอร์สีฟ้า-ออกเหลือง มาคอร์ปีกเขียว อีโปแคระ สมเสร็จบราซิล นกเค้าป่า
 สีน้าตาล เม่นใหญ่แผงคอยาว จากัวร์ ลิงกระรอก กระจงหนู นกคาสโซวารี กวางฟอลโล่
 ลีเมอร์หางปล้อง นกกระท้าวทองเหลืองเล็ก นกแก้วอีเล็กตัส

8.5 บุคลากรในการดำเนินงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

การบริหารงานของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี มีลักษณะเป็นแบบเดียวกับสวนสัตว์กลางคืน
 ของสิงคโปร์ เป็นการลงทุนของรัฐแต่เป็นบริการที่ทำให้เกิดรายได้และสามารถเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งมี
 โครงการการบริหารของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ประกอบด้วย บุคลากรประจำปฏิบัติงานเต็มเวลา และ
 บุคลากรทำงานไม่เต็มเวลา ได้แก่ ผู้ควบคุมการดำเนินการ พนักงานขับรถ ผู้อธิบาย พนักงานลูกค้า
 สัมพันธ์ และพนักงานเก็บตัว เป็นต้น (แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมโครงการสวนสัตว์กลางคืน
 จังหวัดเชียงใหม่. 2546: 2 - 5, 2 - 7)

8.6 เวลาทำการ และ ค่าบริการ

ช่วงเวลา	เช้า	กลางคืน
เสาร์ – อาทิตย์	10.00 – 16.00 น.	18.00 – 24.00 น.
จันทร์ – ศุกร์	13.00 – 16.00 น.	18.00 – 24.00 น.
ประเภทบัตร	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ
1. บัตรกลางวัน		
- เด็ก	25 บาท	50 บาท
- ผู้ใหญ่	50 บาท	100 บาท
2. บัตรกลางคืน		
- เด็ก	125 บาท	300 บาท
- ผู้ใหญ่	250 บาท	500 บาท

หมายเหตุ:-

1. เด็กความสูงไม่เกิน 100 เซนติเมตร และผู้สูงอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป เข้าชมฟรี
2. รถชมสัตว์เริ่มให้บริการตั้งแต่เวลา 19.00 ~ 22.30 น.

8.7 ตราสัญลักษณ์ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ภาพประกอบ 2 ตราสัญลักษณ์ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ความหมาย จากภาพข้างต้นเป็นสัญลักษณ์ของช้าง 2 เชือกไขว่กัน แทนสัญลักษณ์ของกาแล ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ ของ จังหวัดเชียงใหม่ ภาพโดยรวมทั้งหมดเป็นรูปหน้าตรงของช้างที่กำลัง มองตรงไปข้างหน้า แทนความหมายของสัตว์ที่ดำรงชีวิตใน เวลากลางวัน

ช้าง เป็นสัญลักษณ์ของประเทศไทย และสัญลักษณ์ของ จังหวัดเชียงใหม่ จึงได้นำเอกลักษณ์เด่นของช้างมาทำ การออกแบบ

อักษร เป็นลักษณะของตัวหนังสือล้านนาประยุกต์ ทั้งภาษา ไทย และ ภาษาอังกฤษ เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของทาง ภาคเหนือ

สี แทนความหมายของเวลากลางคืน สีเขียวแทนความหมายของสิ่งมีชีวิตและความอุดมสมบูรณ์ (เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี. 2549: ออนไลน์)

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กัลปพฤกษ์ เกื้อเกตุ (2541) ได้ศึกษาเรื่องการวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับ การเติบโตการท่องเที่ยวชายแดน : กรณีศึกษาเมืองหนองคาย พบว่า การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวชายแดนจะมีส่วนส่งเสริมการพัฒนาเมืองหนองคาย โดยการสร้างโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดน เพิ่มขึ้น และยังก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้าง รายได้ ภายในพื้นที่เมืองหนองคาย อีกทั้งยังส่งเสริมเอกลักษณ์ คุณค่าความงามและวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมถึงช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก ช่วยป้องกันปัญหาและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น จะเห็นได้ว่า

การพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนดังกล่าว ยังได้ช่วยแก้ไขปัญหของเมืองควบคู่กันไป และสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวม ซึ่งคาดว่าในอนาคตอันใกล้ เมืองหนองคายจะมีบทบาทในระดับนานาชาติมากยิ่งขึ้น จากการขยายตัวของการท่องเที่ยวชายแดนและการค้าระหว่างประเทศ

ศิริสา สอนศรี (2541) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ปีท่องเที่ยวไทยของจังหวัดเชียงใหม่ การเปิดรับข่าวสาร การรับรู้ การมีส่วนร่วมสนับสนุน การท่องเที่ยวในปีท่องเที่ยวไทยของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า แผนกการประชาสัมพันธ์ ใช้สื่อมวลชนเป็นสื่อหลัก โดยมีสื่อเฉพาะกิจ และสื่อมวลชนเป็นสื่อรอง การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเชียงใหม่ ยังขาดความสม่ำเสมอและความต่อเนื่องของเนื้อหากลุ่มตัวอย่างมี การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนในระดับสูงมาก เปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจและสื่อบุคคลในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสาร การรับรู้ และการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวแตกต่างกัน ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ และการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว ด้านการรับรู้เรื่องของปีท่องเที่ยวไทยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว และการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ และการรับรู้เรื่องของปีท่องเที่ยวไทยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว

วิญญา พิชญุกานต์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า เมืองเชียงใหม่ประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวหลายประเภท ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม วิถีชีวิตของผู้คน และยังเป็นศูนย์รวมของที่ระลึก สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งตั้งอยู่ไม่ไกลกันมากนักสามารถเดินเชื่อมถึงกันได้สะดวก ปัจจุบันการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าเป็นวิธีการท่องเที่ยวแบบหนึ่งในเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เนื่องจากสะดวกและใกล้แหล่งที่พัก จากการศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ พบว่านอกจากองค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และกิจกรรมที่น่าสนใจในเมืองแล้ว องค์ประกอบที่ควรให้ความสำคัญเพื่อสร้างเมืองเชียงใหม่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้ายังประกอบด้วย การจัดระเบียบการจราจร ทางเท้า การใช้ประโยชน์ที่ดินในเมือง แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมบริการ สภาพแวดล้อม รวมถึงสังคมและชุมชน ซึ่งต้องมีมาตรการพัฒนาและควบคุมให้เหมาะสม

นครินทร์ ชัยแก้ว (2545) ได้ศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ : พัฒนาการ รูปแบบการจัดการ และศักยภาพในการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า พัฒนาการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่เน้นมีการพัฒนา อยู่ในระยะเริ่มต้น โดยสามารถแบ่งพัฒนาการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ออกเป็น 2 ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงก่อนเกิดแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศปี พ.ศ.2520-2536 ที่หน่วยงานจากทางภาครัฐเริ่มเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม รวมถึงการท่องเที่ยวเริ่มเข้ามา

มีผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น และช่วงเริ่มส่งเสริมและพัฒนาแนวความคิดปี พ.ศ.2536-2544 ที่แนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเริ่มได้รับความสนใจทั้งจากทางภาครัฐและเอกชน นำมาปฏิบัติใช้ในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม โดยรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่พบในพื้นที่จะมีอยู่ 2 รูปแบบหลักๆ คือ 1) รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นการสร้างตลาด การท่องเที่ยวหรือการท่องเที่ยวทัวร์ป่า และ 2) รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นการนำเสนอธรรมชาติควบคู่ไปกับการให้ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นการสร้างตลาดการท่องเที่ยวนั้น อีกนัยหนึ่งก็คือรูปแบบการจัดการ การท่องเที่ยวประเภททัวร์ป่าที่เป็นรูปแบบเก่าแก่ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่พบเป็นส่วนใหญ่ของพื้นที่ศึกษาในปัจจุบัน ส่วนรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นการนำเสนอธรรมชาติควบคู่ไปกับการให้ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาตินั้น เป็นรูปแบบการจัดการ การท่องเที่ยวที่ได้มีการพยายามปรับเปลี่ยนลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภททัวร์ป่าที่มีอยู่มาเสริมหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้ามาใช้บรรจุเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมนำเที่ยวเพื่อเป็นจุดขายในการดึงดูดกลุ่มลูกค้าที่สนใจเฉพาะด้าน

สงศรี วงษ์เวช (2545) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิง ผลการศึกษาพบว่า สองฝั่งแม่น้ำปิงมีองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ครบถ้วน จึงเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจในการท่องเที่ยวให้สามารถจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เป็น 2 รูปแบบหลักๆ คือ การท่องเที่ยวทางน้ำและทางบก จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันยังขาดความชัดเจนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธี SWOT สรุปได้ว่า จุดแข็ง คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย จุดอ่อน คือ มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ไม่เด่นชัด อุปสรรค คือ ขาดความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดูแลสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์บริเวณลุ่มแม่น้ำปิง โอกาส ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิง คือ ทำการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ได้ง่าย เพราะเกิดกระแสนิยมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเป็นเมืองท่องเที่ยวเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว สำหรับผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลได้กลยุทธ์และแนวทางในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้ 1) กลยุทธ์การจัดการ เช่น จัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง 2) กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ เช่น สนับสนุนการจัดระบบข้อมูล ข่าวสาร และการสื่อสารมวลชน เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิงเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางของคนทั่วไป 3) กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดและบริการท่องเที่ยว เช่น นำเอกลักษณ์หรือจุดแข็งและโอกาส ผนวกกับกิจกรรมที่น่าสนใจเสนอขาย 4) กลยุทธ์การจัดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม เช่น ให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ว่าด้วยการควบคุมอาคาร และการบำบัดของเสียลงสู่แม่น้ำ 5) กลยุทธ์การสร้างจิตสำนึก เช่น สนับสนุนให้มีการศึกษาในประวัติศาสตร์ล้านนาแก่เยาวชนและชุมชนท้องถิ่น เพื่อจะได้ตระหนักถึงคุณค่า และเกิดความภาคภูมิใจในแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ของตน 6) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เช่น เปิด

โอกาสให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และติดตามประเมินผล ตลอดจนได้รับประโยชน์จากการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เทิดพัฒน พັນสาฎางกูร (2545) ได้ศึกษาเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ของศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย จังหวัดลำปางในปี 2546 ถึง 2550 พบว่า ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยมีปัจจัยหลักที่เป็นโอกาส ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ความมีเสถียรภาพของรัฐบาล กฎหมายเกี่ยวกับช้างที่มีการเสนอพิจารณาในรัฐสภา แนวนโยบายของรัฐที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ภาวะการณ์เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของตลาดการท่องเที่ยว กระแสของโลกในด้าน การอนุรักษ์ธรรมชาติและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ การไม่ได้ใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ จากภายนอกมาใช้ในองค์กร ภาวะการณ์เกิดโรคระบาดซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การขาดการจดสิทธิบัตร ด้านปัจจัยภายในพบว่า ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยมีจุดแข็งในด้านผลิตภัณฑ์ โดยมีความโดดเด่นในด้านชื่อเสียง ราคาที่ต่ำ พื้นที่การให้บริการที่ใหญ่ การแสดงของช้างที่มีคุณภาพ รูปแบบการนำเสนอ ท่าเลที่ตั้งการคมนาคมสะดวก ด้านระบบการตรวจสอบที่ได้มาตรฐานโปร่งใส สไตล์ในการแสดงที่ดี ความสามารถของพนักงาน ส่วนจุดอ่อน ได้แก่ การขาดกลยุทธ์ที่ส่งเสริมการขายที่สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การขาดพนักงานขาย การโฆษณา ไม่มีการให้เครดิต ส่วนลด ค่านายหน้า ระบบการทำงาน การขาดการฝึกอบรมของพนักงาน การไม่มีค่านายหน้า ด้านการบริหารงาน คือ ระบบการทำงาน รูปแบบโครงสร้างองค์กร กลยุทธ์ในการบริหารภายในยังไม่มีประสิทธิภาพ และความล่าช้าในการตัดสินใจสั่งการ ในการประเมินสภาวะการแข่งขันใน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้ Five Forces Model พบว่า ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยมีความสามารถในการแข่งขันในระดับดี คู่แข่งขันใหม่มีอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดสูง ลูกค้ำและผู้จำหน่ายวัตถุดิบให้กับทางศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยมีอำนาจในการต่อรองต่ำ และมีสินค้าทดแทนน้อย

โยธิน ฆารเจริญ (2545) ได้ศึกษาเรื่องการวางแผนที่มีผลต่อคุณภาพของแผนพัฒนาประจำปีของเทศบาล ในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของ การวางแผนพัฒนาประจำปี อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$) โดยมีการเตรียมการจัดทำแผน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.52$) อยู่ในระดับมาก ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง คือ การจัดทำแผน ($\bar{x} = 3.46$) และการได้ประเด็นปัญหาและความต้องการ ($\bar{x} = 3.23$) สภาพปัจจุบันของคุณภาพแผนพัฒนาประจำปี อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.34$) โดยมีความถูกต้องและความสมบูรณ์ขององค์ประกอบแผน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.41$) อยู่ในระดับมาก ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ ความยืดหยุ่นหรือการยอมรับนำไปปฏิบัติ ได้ ($\bar{x} = 3.33$) ความมีประสิทธิภาพในการจัดทำแผน ($\bar{x} = 3.32$) ความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ ($\bar{x} = 3.31$) การวางแผนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของแผนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 อยู่ในระดับสูง ($r = .816$) โดยมีการจัดทำแผน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($r = .870$) รองลงมาได้แก่ การได้ประเด็นปัญหาและความต้องการ ($r = .730$) และ การเตรียมการจัดแผน ($r = .570$) การวางแผนที่สามารถพยากรณ์คุณภาพของแผนได้ คือ การจัดทำแผน และการได้ประเด็น

ปัญหาและความต้องการ ซึ่งสามารถนำเข้าร่วมทำนายคุณภาพของแผนได้ร้อยละ 76.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเขียนสมการได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

คุณภาพของแผน = $-.117 + .869$ (การจัดทำแผน)

+ $.166$ (การได้ประเด็นปัญหาและความต้องการ)

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

คุณภาพของแผน = $.749$ (การจัดทำแผน)

+ $.160$ (การได้ประเด็นปัญหาและความต้องการ)

และการวางแผนพัฒนาประจำปีมีปัญหาสำคัญคือ ขาดความพร้อมด้านบุคคล วัสดุอุปกรณ์งบประมาณ การจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบ ไม่สะดวกต่อการใช้งาน ไม่มีการจัดเวทีประชาคม เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยมีแนวทางแก้ไขปัญหาคือ ควรเพิ่มงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ควรจัดเวทีชาวบ้าน

ชัยฤกษ์ วงษ์เจริญ (2545) ได้ศึกษาเรื่องการวางแผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ระดับการศึกษาพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า มี 7 องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และตัวบ่งชี้ที่สำคัญในแต่ละองค์ประกอบ คือ 1) การมีส่วนร่วมของการเมืองต่อการจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้คือ การเร่งรัดสนับสนุนด้านโอกาสและความเสมอภาคการเข้ารับการศึกษาของประชาชนและรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศทุกๆ ด้าน 2) การบริหารจัดการของโรงเรียน ตัวบ่งชี้คือ ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสการแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครองและประชาชนเสมอ และการใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 3) การมีส่วนร่วมของสื่อและเทคโนโลยีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียน ตัวบ่งชี้คือ การใช้สื่อเทคโนโลยีเผยแพร่ตัวอย่างความสำเร็จการมีส่วนร่วมทางการศึกษาแก่สาธารณชน และเป็นแหล่งการเรียนรู้ การเชื่อมโยงไปสู่แหล่งการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับสังคมโลก 4) คุณลักษณะของชุมชนที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ตัวบ่งชี้คือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมช่วยนักเรียนยากจนได้รับทุนจากสมาชิกชุมชนเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้น และคนในชุมชนให้ความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนด้วยดีเสมอ 5) การมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการพัฒนาชุมชน ตัวบ่งชี้คือ การพัฒนารองรับให้เป็นศูนย์วิทยบริการและศูนย์การพัฒนาชุมชน และการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการแสดงความคิดสร้างสรรค์การพัฒนาให้กับชุมชน 6) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการโรงเรียน ตัวบ่งชี้คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่ดีให้กับโรงเรียน และการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางเป้าหมายของโรงเรียน และ 7) ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน ตัวบ่งชี้คือ ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการอบรมบุคลากรภาพที่ดีให้กับนักเรียน และการประเมินผลกิจกรรมตามโครงการพัฒนาของชุมชน และจากข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และ 2 ผนวกกับผลการวิเคราะห์เพื่อการวางแผนกลยุทธ์ ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาเป็นแผนกลยุทธ์การจัดการศึกษา คือ กลยุทธ์ที่ 1 การบริหารการจัดการทรัพยากรที่ดี กลยุทธ์ที่ 2

การพัฒนาด้านวิชาการการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และ กลยุทธ์ที่ 4 การใช้สื่อและเทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม

พรทิพย์ เจริญธีรวิทย์ (2542) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพของจังหวัดเชียงใหม่ในการเป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติร้อยละ 40 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมดมาเที่ยวเชียงใหม่มากกว่า 1 ครั้ง การเที่ยวจะเป็นการชมทัศนียภาพ มีระยะเวลาการพำนัก 2 - 3 วัน จุดขายที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชียงใหม่คือแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น การเที่ยวปางช้างและการดูนกในอุทยานแห่งชาติ แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมรวมทั้งสิ้น 350 แห่ง นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดเป็นประจำทุกปี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วย เชียงใหม่ยังมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวในรูปของการประชุมนานาชาติด้วยเนื่องจากมีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่เพียงพอสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ เช่น มีสถานพักผ่อน 289 แห่ง จำนวน 16,050 ห้อง บริษัทนำเที่ยวที่นำนักท่องเที่ยวต่างชาติมาเที่ยวประเทศไทยจำนวน 39 บริษัท ร้านค้าของที่ระลึก 199 แห่ง ร้านอาหาร 165 แห่งและมีระบบการคมนาคมทางบกและทางอากาศที่เชื่อมโยงกับจังหวัดอื่นๆ และประเทศเพื่อนบ้านได้ดีโดยเฉพาะท่าอากาศยานเชียงใหม่จัดเป็นท่าอากาศยานนานาชาติหนึ่งในสี่ของประเทศสามารถรองรับผู้โดยสารภายในและต่างประเทศได้ปีละ 3.65 ล้านคน จากการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ในระดับนานาชาติในเรื่องความดึงดูดใจพบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติให้คะแนนกับอรรถยาศัยของคนเชียงใหม่มากที่สุดเช่นเดียวกับ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ และนักท่องเที่ยวต่างชาติประเมินการให้บริการของผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับสถานที่พักผ่อน บริษัทนำเที่ยวและร้านขายของที่ระลึกว่าอยู่ในเกณฑ์ดี โดยคะแนนสูงสุดเป็นเรื่องของความสุขภาพของพนักงาน รองลงมาเป็นการให้การต้อนรับที่อบอุ่นและความรวดเร็วในการให้บริการ ส่วนประเด็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับการบริการทางการท่องเที่ยวของรัฐนั้นนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวให้คะแนนสูงสุดกับการให้บริการของเครื่องบินทั้งในเรื่องความสะอาดและความเพียงพอในการให้บริการ ความเชื่อมโยงกับจังหวัดอื่นและประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนข้อที่ได้คะแนนต่ำที่สุดคือความไม่เพียงพอในการรองรับและคุณภาพการจัดการเกี่ยวกับขยะและมลภาวะ ความสะอาดและความไม่เพียงพอของห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวและในการขนส่งทางรถไฟ จากโครงการความร่วมมือระหว่าง 6 ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงนั้นเชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดทางภาคเหนือของไทยมีศักยภาพพร้อมที่จะเป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวมากกว่าประเทศอื่นๆ อย่างไรก็ตามประชาชนและองค์กรท้องถิ่นของเชียงใหม่จะต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคทางการท่องเที่ยว เช่น ขยะตกค้าง แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งที่ค่อนข้างเสื่อมโทรมและคุณภาพของบุคลากรทางการท่องเที่ยว เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

สิริวัฒนา ใจมา; และคนอื่นๆ (2542) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ชาวบ้านมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวก่อนการพัฒนาทั้งในรูปของผู้ประกอบการที่ได้รับผลประโยชน์ และผู้ถูกท่องเที่ยวที่เป็นผู้เสียประโยชน์ ซึ่งสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ผ่าน

มาได้เกิดปัญหาจากการจัดการ เนื่องจากการขาดความรู้และความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้อง ตลอดจนการขาดทักษะในการจัดการและการมีทัศนคติในเชิงลบต่อการท่องเที่ยวที่ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการ สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้น พบในเชิงลบได้แก่ การสะสมของขยะมูลฝอยที่ขาดการจัดการที่มีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อดั้งเดิมของชุมชน และผลกระทบเชิงบวกที่มักเกี่ยวข้องกับประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ถึงแม้ว่าจะมีความชัดเจนเฉพาะในกลุ่มชาวบ้านที่มีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวก็ตาม

สรุปจากการศึกษางานวิจัย

สรุปแนวคิดที่ได้จากการศึกษางานวิจัยเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการศึกษางานวิจัยเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น จะต้องตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวนั้นก่อนว่ามีทรัพยากรการท่องเที่ยวอะไรบ้าง เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ทรัพยากรด้านกิจกรรม ทรัพยากรประเพณี ทรัพยากรด้านบริการ และอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งรวมถึงการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวและการตลาด ประชาสัมพันธ์ด้วย เมื่อตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวแล้วเราจะสามารถทราบได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีปัญหาตรงไหนบ้าง แล้วจึงนำแหล่งท่องเที่ยวนั้นมาทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยนำหลักการวางแผนมาใช้ในการกำหนดแนวทางการท่องเที่ยว ซึ่งแนวทางที่จะได้มานั้นจะมาจากการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดในแหล่งท่องเที่ยว และนำมาปรับปรุง พัฒนา ให้ออกมาเป็นรูปแบบของแนวทางการพัฒนา เมื่อได้แนวทางการพัฒนาที่ได้ออกมาแล้วก็ต้องปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาที่ได้ออกเอาไว้ เพื่อให้แผนบรรลุเป้าหมายที่ได้ออกเอาไว้ แหล่งท่องเที่ยวที่ได้ปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาที่ได้ออกเอาไว้ก็สามารถพัฒนาตัวเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. ภาครัฐ
2. ภาคเอกชน
3. ภาคประชาชน
4. นักท่องเที่ยว

โดยจะเลือกศึกษาประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ซึ่งประชากรทั้ง 4 กลุ่มนี้มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ ภาครัฐ เป็นผู้ที่วางแผน/กำหนดนโยบายของการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ภาคเอกชน เป็นผู้ที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ภาคประชาชน เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทย เป็นผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และเป็นผู้ที่นำรายได้เข้ามาสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จะเห็นได้ว่าประชากรทั้ง 4 กลุ่มมีความสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ถ้าขาดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไปจะทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่สมบูรณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. ภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหารเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี นายกองค้การบริหารส่วนตำบลแม่เหียะ รองนายกและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ ผู้ช่วยผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 1 จังหวัดเชียงใหม่ นักวิชาการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 1 จังหวัดเชียงใหม่ นักวิชาการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงใหม่

เจ้าหน้าที่ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตองกาย และผู้ใหญ่บ้านบ้านตองกาย จำนวน 15 ราย โดยจะเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

2. ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ผู้ประกอบการด้านบริษัททัวร์ ด้านโรงแรม ด้านร้านอาหาร ด้านร้านของที่ระลึก ด้านรีสอร์ท และด้านสปา จำนวน 30 ราย โดยจะเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

3. ภาคประชาชน ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบเชียงใหม่ในเทศบาลในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ (83,035 คน) และอำเภอหางดง (58,843 คน) (ข้อมูล ณ วันที่ 9 พฤษภาคม 2549. กรมการปกครอง: ออนไลน์) จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 200 ราย ผู้วิจัยเลือกวิธีเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling)

4. นักท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในเชียงใหม่ในเทศบาล (1,532,189 คน, เชียงใหม่ในเทศบาล. 2549) จำนวน 200 ราย ผู้วิจัยเลือกวิธีเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาอย่างสมบูรณ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นตอนการสร้างแบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

แบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว จัดทำโดยสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ร่วมกับ Oxford Brookes University School of Planning เป็นเครื่องมือในการสำรวจ ตรวจสอบ แหล่งท่องเที่ยว

ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งคำถามในการสัมภาษณ์นั้น สัมภาษณ์ในเรื่องสภาพการณ์ด้านการท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา และการใช้คำถามที่ถูกต้อง ซึ่งในการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบนั้น ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruency : IOC) เมื่อค่าดัชนีที่ได้มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .50 แสดงว่าข้อคำถามข้อนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่สามารถนำไปใช้ได้ แต่ถ้าค่าดัชนีที่ได้ต่ำกว่า .50 แสดงว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถนำไปใช้ได้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2539: 249)

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 2 ชุด คือ แบบสอบถามสำหรับประชาชน และแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการใช้คำถามปลายปิด (Close – ended Question) ที่กำหนดไว้ให้ผู้ตอบเลือกตอบ และคำถามปลายเปิด (Open – ended Question) ให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1.ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อนำไปกำหนดข้อคำถามในด้านต่าง ๆ

2.ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัย และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา นำมาสร้างแบบสอบถามให้มีเนื้อหาครอบคลุมจุดมุ่งหมาย และตัวแปรที่ต้องศึกษา

4.ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง และนำแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษา เนื้อหา และจัดหมวดหมู่ข้อคำถามให้กะทัดรัด เข้าใจง่าย พร้อมทั้งตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความน่าเชื่อถือได้เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

5.นำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทแล้ว นำไปให้เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruency : IOC) เมื่อค่าดัชนีที่ได้มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .50 แสดงว่าข้อคำถามข้อนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์สามารถนำไปใช้ได้ แต่ถ้าค่าดัชนีที่ได้ต่ำกว่า .50 แสดงว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถนำไปใช้ได้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2539: 249)

6.ปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักท่องเที่ยวจำนวน 30 ชุด และประชาชนจำนวน 30 ชุด

7.นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

แบบสอบถามสำหรับประชาชน แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชียงใหม่ในทิวทัศน์ ลักษณะคำถามให้ตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวทัศน์ ลักษณะคำถามให้ตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเชียงใหม่ในทศวรรษ

แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบ
ตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ในทศวรรษ (Resource Audit)
ลักษณะคำถามให้ตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทศวรรษ
ลักษณะคำถามให้ตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทศวรรษ
ลักษณะคำถามให้ตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเชียงใหม่ในทศวรรษ

โดยมีเกณฑ์การแบ่งระดับความคิดเห็น ดังนี้

ระดับ	5	คือ	ความคิดเห็นระดับ มากที่สุด
ระดับ	4	คือ	ความคิดเห็นระดับ มาก
ระดับ	3	คือ	ความคิดเห็นระดับ ปานกลาง
ระดับ	2	คือ	ความคิดเห็นระดับ น้อย
ระดับ	1	คือ	ความคิดเห็นระดับ น้อยที่สุด

โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ (กัลยา วานิชย์บัญชา.
2544: 29)

คะแนน	4.21 – 5.00	คือ	ความคิดเห็นระดับ มากที่สุด
คะแนน	3.41 – 4.20	คือ	ความคิดเห็นระดับ มาก
คะแนน	2.61 – 3.40	คือ	ความคิดเห็นระดับ ปานกลาง
คะแนน	1.81 – 2.60	คือ	ความคิดเห็นระดับ น้อย
คะแนน	1.00 – 1.80	คือ	ความคิดเห็นระดับ น้อยที่สุด

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาใช้ในการศึกษาวิจัยไปทดสอบความเที่ยงตรง
และทดสอบความเชื่อมั่นโดยวิธีการดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามไปเสนอต่อ
คณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องในเชิงเนื้อหา (Content
Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยนี้หรือไม่ เพื่อนำมา
ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นโดยนำแบบสอบถามมาทดสอบกับกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษาจำนวน 30 ชุด ถ้าค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่า .71 ลงมาก็จะนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนได้ค่าที่สูงกว่านี้ จึงจะถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการวิจัยที่ได้มาตรฐานเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามต่อไป ซึ่งค่าความเชื่อมั่นที่ได้ของนักท่องเที่ยว คือ 0.950 และของประชาชน คือ 0.968

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลเอง ซึ่งมีข้อมูลหลายด้านที่ต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลมาประกอบกัน เพื่อให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา และศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหา ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราวิชาการ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อินเทอร์เน็ต ฯลฯ เป็นต้น ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากข้อ 1. และ ข้อ 2. มากำหนดกรอบในการการสร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

4. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยส่งหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอเก็บข้อมูลการวิจัย โดยการสัมภาษณ์ไปยังหน่วยงานราชการ ได้แก่ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหียะ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 1 จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 1 จังหวัดเชียงใหม่ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ สถานีตำรวจภูธร อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตองกาย และผู้ใหญ่บ้านบ้านตองกาย จำนวน 15 ราย

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอเก็บข้อมูลการวิจัย โดยการสัมภาษณ์ไปยังหน่วยงานองค์กรเอกชน และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ บริษัททัวร์ โรงแรม ร้านอาหาร ร้านของที่ระลึก รีสอร์ท และสปา จำนวน 30 ราย

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเข้าไปสอบถามกับประชาชนที่อาศัยโดยรอบเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีทั้งอำเภอเมืองเชียงใหม่และ อำเภอหางดง จำนวน 200 ราย

4.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเข้าไปสอบถามกับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในเชียงใหม่ในห้าฟารี จำนวน 200 ราย

5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม มาวิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในห้าฟารี

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รวบรวมแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จากภาคสนามมาอย่างครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่รวบรวมได้มาจัดกระทำ ดังนี้

1. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกมา
2. การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องมาลงรหัสตามที่ได้กำหนดรหัสไว้
3. นำแบบสอบถามที่ได้ลงรหัสแล้วมาวิเคราะห์ และประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพื้นฐาน

4.1.1 ค่าอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (พรพรรณ สกุลศรีจิรวัดณ์. 2548: 39; อ้างอิงจาก ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541: 38)

$$P = \frac{x}{n} \times 100$$

เมื่อ	P	=	ค่าร้อยละ
	x	=	ค่าของข้อมูล
	n	=	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

4.1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean: \bar{x}) โดยใช้สูตร (พรพรรณ สกุลศรีจิรวัดณ์. 2548: 39; อ้างอิงจาก ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2546: 35)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

4.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) โดยใช้สูตร
(นุชสินี สุทธิบุหงา. 2548: 34; อ้างอิงจาก ยุทธ ไกยวรรณ.2546 : 78)

$$SD = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

4.2 สถิติในการใช้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟา (α - Coefficient) โดยใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 125 – 126)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right]$$

เมื่อ	α	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	คือ	จำนวนของแบบสอบถาม
	$\sum s_i^2$	คือ	ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
	s^2	คือ	ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

4.3 สถิติในการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruency
: IOC) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2539: 249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ภาครัฐ และภาคเอกชน / ผู้ประกอบการมาทำการวิเคราะห์
เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

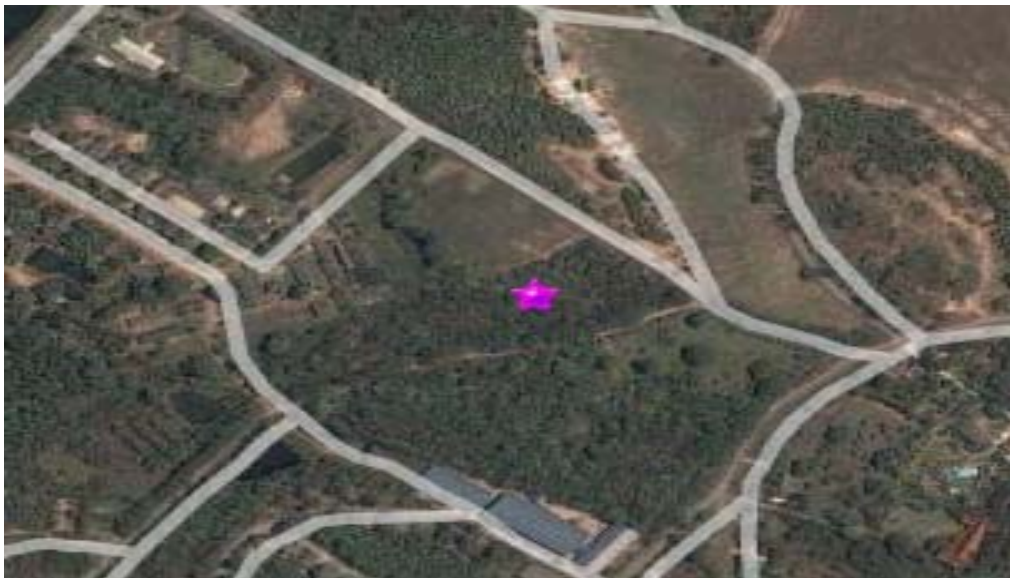
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี การวิจัยเรื่องนี้ใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีตั้งอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุยในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง และตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ทั้งหมด 819 ไร่ 2 งาน 60 ตารางวา ห่างจากใจกลางเมืองเชียงใหม่ ประมาณ 10 กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำปิง ชั้นที่ 2 , 3 และ 4 โดยตั้งอยู่บริเวณตอนใต้ของเขาดอยคำ ซึ่งมียอดสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 546 เมตร สภาพพื้นที่ทั่วไป ประมาณร้อยละ 60 เป็นที่ค่อนข้างราบ มีป่าเต็งรังที่ผ่านการทำไม้แล้ว (Secondary Forest) และบางส่วนเป็นที่ลาดเชิงเขา และมีอ่างเก็บน้ำขนาดประมาณ 62 ไร่

ภาพประกอบ 3 ภาพถ่ายทางอากาศของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
ที่มา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2549 : ออนไลน์

www.tat.or.th

ภาพประกอบ 4 เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ภายใต้การกำกับของ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) (องค์การมหาชน)

สถานที่ตั้ง

33 หมู่ 12 ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 50230

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

การมาท่องเที่ยวยังเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีสามารถเดินทางมาได้หลายรูปแบบ ดังนี้

รถยนต์ สามารถเดินทางได้ 3 เส้นทางคือ 1. ถนนเลียบคลองชลประทาน

2. ถนนเชียงใหม่ – ฮอด 3. ถนนเชียงใหม่ – สะเมิง

รถไฟ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีอยู่ห่างจากสถานีรถไฟประมาณ 15 กิโลเมตร สามารถใช้บริการรถรับจ้างเดินทางจากสถานีรถไฟถึงเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้

เครื่องบิน เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีอยู่ห่างจากท่าอากาศยานเชียงใหม่ประมาณ 10 กิโลเมตร และสามารถใช้บริการรถรับจ้างเดินทางจากท่าอากาศยานเชียงใหม่มาถึงเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้

รถประจำทาง (รถเมล์ขาว) รถประจำทางที่ให้บริการมี 2 สายคือ สาย 11 สถานีขนส่งอาเขต - เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี สาย 13 สถานีรถไฟเชียงใหม่ - เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

รถสี่ล้อแดง ผู้โดยสารสามารถขึ้นรถได้ที่จุดบริการหน้าธนาคารกรุงเทพ สาขาถนนท่าแพ โลตัส สาขาหางดง ตลาดต้นพยอม หรือรถสี่ล้อแดงทั่วไป

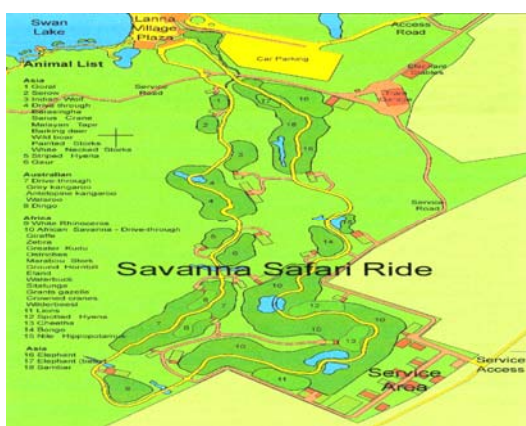
ภาพประกอบ 5 แผนที่และเส้นทางมายังเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
ที่มา เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี. 2550: ออนไลน์

www.chiangmainightsafari.com

สิ่งที่น่าสนใจ

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีสิ่งที่น่าสนใจที่เป็นจุดเด่น คือ พื้นที่จัดแสดงสัตว์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 โซน คือ

โซน Savanna Safari เป็นส่วนแสดงสัตว์ป่าประเภทสัตว์กึ่งและสัตว์กินพืชที่มีถิ่นอาศัยในแถบทุ่งหญ้าซาวันนา นักท่องเที่ยวสามารถเห็นสัตว์ได้อย่างใกล้ชิด โดยมีรถลากขนาด 60 ที่นั่ง ตามระยะทาง 2.43 กิโลเมตร มีสัตว์ อาทิเช่น เลียงผา กวางผา กระตัง แรดขาว ไฮยีน่า เสือชีตาห์ วิลด์เดอบีส จามรี ฯลฯ โดยระหว่างทางนักท่องเที่ยวจะพบกับสถาปัตยกรรมจำลองเวียงกุมกาม ซึ่งสะท้อนถึงส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่

ภาพประกอบ 6 แผนที่โซน Savanna Safari Ride

ที่มา เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี. 2549: ออนไลน์

www.chiangmainightsafari.com

ภาพประกอบ 7 กวาง

ภาพประกอบ 8 ยีราฟ

โซน Predator Prowl เป็นส่วนแสดงสัตว์ป่าประเภทกินเนื้อ นักท่องเที่ยวสามารถเห็นสัตว์ได้อย่างใกล้ชิด และสัมผัสความตื่นเต้นกับสัตว์นักล่าต่างๆ โดยมีรถลากขนาด 60 ที่นั่งตามระยะทาง 2.13 กิโลเมตร มีสัตว์อาทิเช่น เสือโคร่งขาว เสือโคร่งอินโดจีน สิงโต หมาป่าแอฟริกา หมีควาย หมี่หมา กวางเจมส์บ็อค กวางไนยาร่า กวางขาวสปริงบ็อค หมาจิ้งจอก ไฮยีน่า อิมพารา เป็นต้น

ภาพประกอบ 9 แผนที่โซน Predator Prowl
ที่มา เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี. 2550: ออนไลน์

www.chiangmainightsafari.com

ภาพประกอบ 10
โอริกซ์กาเซลล์ (เจมส์บ็อคซ์)

ภาพประกอบ 11
หมี่ควาย

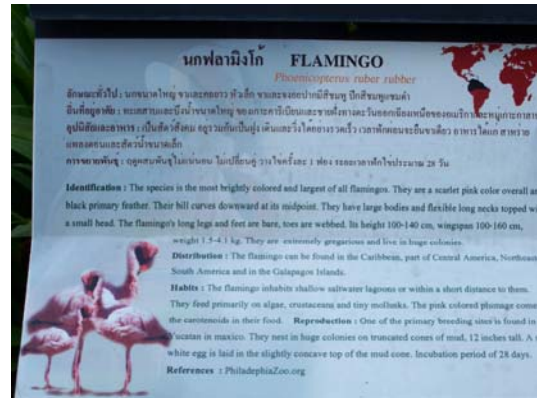
โซน Jaguar Trail นักท่องเที่ยวสามารถเดินพักผ่อนได้ตามอัธยาศัยรอบทะเลสาบ Swan Lake ระยะทาง 1.2 กิโลเมตร โดยจุดเริ่มต้นจากอาคารลานนาวิลเลจด้านร้านอาหาร และสิ้นสุดที่ทางออกใกล้เรือนวาริภุณูชร ตลอดเส้นทางจะได้พบกับสัตว์ป่ามากมาย อาทิเช่น เสือขาว เสือจากัวร์ หนูยักษ์คาพิบาลา เสือลายเมฆ สมเสร็จบราซิล ม้าแคระ ฮิปโปแคระ เสือดำ แมวดาว ลา มา นกกระเรียนหงอนฟู เป็นต้น

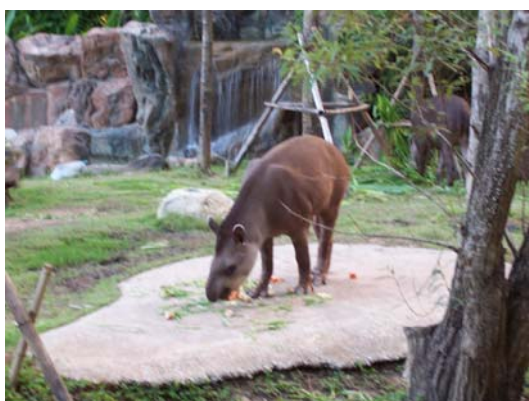
ภาพประกอบ 12 แผนที่โซน Jaguar Trail
ที่มา เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี. 2550: ออนไลน์
www.chiangmainightsafari.com

ภาพประกอบ 13
นกฟลามิงโก

ภาพประกอบ 14
ป้ายสื่อความหมายของนกฟลามิงโก

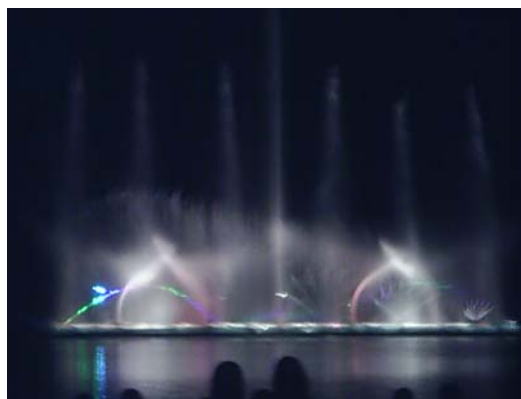
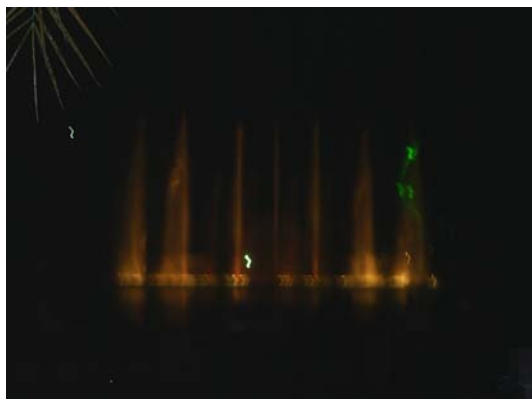

ภาพประกอบ 15
สมเสร็จบราซิล

ภาพประกอบ 16
ป้ายสื่อความหมายของสมเสร็จบราซิล

นอกจากนี้ยังมีม่านน้ำพุดนตรีที่เรียกว่า “ **Musical Fountain with Water Screen** ” เป็นสุดยอดเทคโนโลยีจากประเทศเยอรมัน เป็นการผสมผสานการแสดงแสง สี เสียง ผ่านม่านน้ำ อันเกิดจากการพวยพุ่งของน้ำพุ ซึ่งมีความสูงมากกว่า 12 เมตร กว้าง 20 เมตร

ภาพประกอบ 17 ม่านน้ำพุ

การบริการ

บุคลากรของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีให้การบริการเป็นอย่างดี บุคลากรมีมารยาท สุภาพ พูดจาไพเราะอ่อนหวาน นอกจากนี้ยังมีการบริการด้านอื่นๆ อีก เช่น ด้านที่พัก ภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีบริการบ้านพักขนาดต่างๆ ไว้บริการให้แก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการจะพักภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ด้านร้านอาหาร ภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีบริการร้านอาหารให้เลือกมากมายหลายร้าน และยังมีภัตตาคารเรือนาวาริกุญชร นอกจากนี้ยังมีร้านขายขนม เครื่องดื่ม อยู่ตรงบริเวณทะเลสาบ Swan Lake ด้านร้านขายของที่ระลึก เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีร้านจำหน่ายสินค้าให้นักท่องเที่ยวได้เพลิดเพลินกับการจับจ่ายเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์กลับไปเป็นที่ระลึก ซึ่งมีสินค้าหลากหลายชนิดที่ทำเลียนแบบสัตว์ เช่น เสื้อผ้า หมวก ตุ๊กตา เครื่องถ้วยชามเซรามิก และเครื่องเขียน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสินค้า OTOP ที่จำหน่ายในร้านดอยแก้วอีกด้วย

กิจกรรม

ภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ การชมสัตว์ใน 3 โซน ดังกล่าว การรับฟังการสื่อความหมายจากมัคคุเทศก์บนรถลาก การชมม่านน้ำพุดนตรี(Musical Fountain with Water Screen) ลานน้ำพุดนตรี (Fun Plaza) ถ่ายภาพร่วมกับสัตว์ชนิดต่างๆ

สิ่งอำนวยความสะดวก

ภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น รถบริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่จอดรถในลานจอดที่ 2 และ 3 ช่องจำหน่ายตั๋ว ป้ายราคาตั๋ว แผ่นพับ แผนที่โซนต่างๆ พร้อมกับตารางเวลาการเข้าชม ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย ป้ายห้ามต่างๆ ห้องน้ำ ตู้ ATM ถึงขยะ แก้วน้ำ ลานอเนกประสงค์

ภาพประกอบ 18 ลานจอดรถ

ภาพประกอบ 19 ช่องขายบัตร

ภาพประกอบ 20 อัตราเข้าชม

ภาพประกอบ 21 รถลาก

ภาพประกอบ 22 ป้ายบอกทางภายในอาคาร

ภาพประกอบ 23 ป้ายห้ามต่างๆ

ภาพประกอบ 24 ศูนย์อาหาร

ภาพประกอบ 25 ภายในห้องน้ำหญิง

ผู้ใช้ประโยชน์

นักท่องเที่ยว นักเรียน นิสิต นักศึกษา นักวิจัย ประชาชนทั่วไป

ภาพประกอบ 26 นักท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผลการศึกษาสภาพการณ์ด้านการท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ภาครัฐ

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ได้แก่ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี องค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหียะ องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือเขต 1 จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดเชียงใหม่ สถานีตำรวจภูธร อำเภอหางดง สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ 16 จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ใหญ่บ้านบ้านตองกาย
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตองกาย สรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐกับการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี ส่วนใหญ่
จะเข้าไปมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ได้แก่ เข้าไปร่วมเป็นคณะกรรมการทำแผนแม่บททั้งหมด
ตั้งแต่ดำเนินการก่อสร้าง ที่ปรึกษา วางแผนควบคุมการก่อสร้าง จัดทำแผนโครงการต่างๆ ร่วมกับ
ที่ปรึกษาจากต่างประเทศ วางแผนจัดการสิ่งแวดล้อมในภาพรวมก่อนดำเนินการเชียงใหม่ในทิว
เขาฟารี การตลาด สถิตินักท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์ ในด้านการตัดสินใจจะเข้าไปมีส่วนร่วม
เพียงบางส่วนเพราะส่วนใหญ่จะเป็นการตัดสินใจของทีมผู้บริหารเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี ซึ่ง
การตัดสินใจได้แก่ การใช้พื้นที่ดำเนินการ วิธีการจัดการตามแผน การตลาด การประชาสัมพันธ์
การร่วมตัดสินใจในที่ประชุม ในด้านการดำเนินงานเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะเป็นผู้ดำเนินงานเอง แต่
ก็เปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐบางส่วนร่วมดำเนินการด้วยเช่นกัน ได้แก่ การศึกษาออกแบบ
ก่อสร้าง แนวทางการวางองค์กร เศรษฐกิจ จัดทำแผนจัดการสิ่งแวดล้อม ดำเนินการในการอนุมัติให้
ใช้พื้นที่ แผนชุมชนในเรื่องของสินค้าที่จะนำไปขาย ให้คำแนะนำและคำปรึกษาเมื่อมีปัญหา

ในด้านการบริหารจัดการเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีบริหารจัดการภายในองค์กรเอง จะมี
ส่วนร่วมก็ต่อเมื่อทางเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีขอความร่วมมือ ขอคำปรึกษาเป็นครั้งคราว ส่วนในด้านการ
ติดตามผลและประเมินผล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเฉพาะโครงการหรือแผนงานจะเข้าไปมีส่วนร่วม
ในการเข้าไปตรวจสอบ ติดตามผลและประเมินผลว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้หรือไม่ เพราะ
ส่วนใหญ่เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะเป็นผู้ติดตามผลและประเมินเอง และในส่วนด้านการจัดสรร
ผลประโยชน์นั้นเป็นเรื่องภายในของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี หน่วยงานภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีส่วน
เกี่ยวข้อง แต่จะมีบางส่วนที่ต้องการผลักดันให้ชุมชนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากเชียงใหม่ในทิว
เขาฟารี นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาครัฐบางส่วนที่มีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี
นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ในท้องถิ่นเข้าไปเที่ยว ให้การอบรม
การใช้วิทยุสื่อสาร การรับแจ้งเหตุ ประชาสัมพันธ์เรื่องการรับสมัครพนักงาน

ด้านที่ตั้งส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมเพราะเป็นพื้นที่ป่าซึ่งสามารถ
จัดเป็นที่แสดงสัตว์ได้ มีศักยภาพที่สามารถสู้กับในทิวเขาฟารีต่างประเทศได้ เพราะมีพื้นที่ใหญ่กว่ามี
ความเป็นธรรมชาติมากกว่า ไม่ไกลจากตัวเมือง จึงเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ แต่บางส่วนมี
ความคิดเห็นว่าสภาพพื้นที่มีความแห้งแล้ง ไม่เหมาะสมกับสภาพสัตว์แต่ละชนิด เพราะการเลี้ยง
สัตว์ การตกแต่ง ต้องใช้น้ำมาก และในอนาคตอาจจะเกิดปัญหาขาดแคลนน้ำได้ ถ้ายังไม่ปรับ
สภาพพื้นที่ให้มีความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งจะต้องใช้เวลายาวนาน และต้นทุนสูง แต่ถ้ามีพื้นที่ที่ดีจะช่วย
ในการลดต้นทุน

ด้านการคมนาคมมีความคิดเห็นว่ามีความสะดวกสบายในการเดินทาง เพราะใกล้ตัว
เมือง ถนนมีสภาพที่ดี การจราจรไม่ติดขัด แต่ระบบขนส่งมวลชนยังไม่ดีเท่าที่ควร

ด้านการรักษาความสะอาดส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าทั้งภายนอกและภายในของ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีความสะอาดมาก เพราะมีบุคลากรที่ดูแลในเรื่องนี้ ถือว่ามีการจัดการได้ดี ในช่วงฤดูท่องเที่ยวก็ยังพบขยะอยู่บ้าง

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการออกแบบและจัดการได้ดีได้มาตรฐาน เพราะบริษัทเบอร์นาร์ดแฮริสันแอนด์เฟรนด์เป็นผู้ออกแบบ แต่บางส่วนมีความคิดเห็นว่าป้ายสื่อความหมายหรือป้ายบอกชื่อสัตว์บางชนิดไม่มี และในส่วนของป้ายห้องน้ำควรใช้ป้ายที่เป็นมาตรฐานสากล ที่สามารถเข้าใจได้กับบุคคลทั่วไป ไม่ใช่แต่เฉพาะคนในท้องถิ่น

ด้านคุณภาพของบุคลากร / เจ้าหน้าที่ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าบุคลากรและเจ้าหน้าที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ให้ความร่วมมือและการประสานงานดี แต่บางส่วนมีความคิดเห็นว่าบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการสื่อความหมายควรเป็นเชิงวิชาการให้มากกว่าปัจจุบัน เพราะปัจจุบันนี้ เน้นให้ความบันเทิงมากกว่าให้ความรู้ และต้องพัฒนาการสื่อความหมายในภาษาต่างประเทศ อีกทั้งยังต้องพัฒนาให้ตัวบุคลากรและเจ้าหน้าที่มีคุณภาพระดับสากล แต่ในปัจจุบันยังเป็นเพียงระดับท้องถิ่นเท่านั้น และควรใช้บุคลากรที่มีความเป็นมืออาชีพมาจัดการหรือบริหารงาน เพื่อให้เข้าใจถึงระบบตลาด การประชาสัมพันธ์ พอมีข่าวอะไรออกมาก็จะปิดข่าวไม่พูดความจริง

ด้านการบริหารจัดการบางส่วนมีความคิดเห็นว่าเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีการบริหารจัดการอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างดี แต่บางส่วนมีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการยังแยกส่วนไม่ประสานกัน ไม่ค่อยมีความคล่องตัว ทำงานเชิงรับมากกว่าเชิงรุก เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นมาแล้วค่อยแก้ไขไม่ได้วางแผนวางกลยุทธ์ไว้ก่อนว่าเมื่อเกิดปัญหาแล้วจะมีวิธีแก้ไขและป้องกันอย่างไร และการบริหารส่วนใหญ่ต้องรอคำสั่งหรือแผนงานจากส่วนกลางหรือผู้มีอำนาจสูงสุดเพียงผู้เดียว ไม่มีการกระจายอำนาจ นอกจากนี้ควรที่จะมีการแถลงผลงานของการบริหารว่าทำอะไรไปบ้าง กำไรขาดทุนเท่าไร

ด้านเศรษฐกิจมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งหมดว่าเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีทำให้เศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัดดีขึ้นเล็กน้อย เพราะนักท่องเที่ยวไม่ได้พักอยู่ในจังหวัดเพิ่มขึ้น จะมีก็เป็นส่วนน้อย เศรษฐกิจในท้องถิ่นดีขึ้นเฉพาะกลุ่มที่ขายผลผลิตทางการเกษตรเพื่อนำไปเป็นอาหารสัตว์ให้แก่ไนท์ซาฟารี รถสี่ล้อแดง (รถสองแถว) กลุ่มสินค้า OTOP และแรงงาน แต่เป็นส่วนน้อย และในส่วนของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีไม่มีการแถลงผลประกอบการประจำปีไตรมาสหรือประจำปี ว่าได้กำไรหรือขาดทุน ถึงจุดคุ้มทุนแล้วหรือไม่ เพราะเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีต้องการที่จะอยู่ได้ด้วยตัวเอง

ด้านสังคมและวัฒนธรรมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สังคมและวัฒนธรรมไม่มีการเปลี่ยนแปลง เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีไม่ได้ส่งผลกระทบถึงจะต้องทำให้สังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลง แต่บางส่วนมีความคิดเห็นว่า สังคมและวัฒนธรรมมีความเป็นเมืองมากขึ้น ผู้คนเห็น

แต่ผลประโยชน์ของตัวเองมากกว่าสังคม มีการขัดแย้งกันด้านผลประโยชน์ คนในท้องถิ่นบางส่วนหันมาประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้อกับการท่องเที่ยวมากขึ้น

ด้านสิ่งแวดล้อม / การจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งพื้นที่ภายในและพื้นที่โดยรอบ รวมถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับสัตว์ บางส่วนมีความคิดเห็นว่า สิ่งแวดล้อม / การจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งพื้นที่ภายในและพื้นที่โดยรอบ รวมถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับสัตว์นั้น เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีการจัดการได้ดี ณ ขณะนี้ แต่ถ้ามีการจัดการที่ไม่ดีก็จะส่งผลกระทบต่ออนาคต เช่น น้ำเสีย ขยะ มูลสัตว์ สิ่งปฏิกูลต่างๆ เป็นต้น แต่บางส่วนมีความคิดเห็นว่า ถึงแม้ว่าเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสร้างขึ้นในพื้นที่ที่ไม่ใช่แหล่งต้นน้ำ ไม่ใช่แหล่งสัตว์ แต่เป็นพื้นที่ที่ถูกใช้งานมาแล้วและต้นไม้โตขึ้นมาใหม่แทนที่ แต่เมื่อมีการนำพื้นที่มาใช้ก็ย่อมทำให้พื้นที่นั้นเกิดการเปลี่ยนแปลง มีผู้เข้าไปใช้ประโยชน์มาก มีสัตว์ต่างๆ มีของเสีย มูลสัตว์ ขยะ น้ำเสีย จึงจำเป็นต้องมีการจัดการผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นผู้จัดการเองตามแผนแต่จะดำเนินการตามแผนได้ อาจจะไม่ได้ครบทุกข้อ เพราะไม่มีอะไรกำหนดว่าจะต้องทำและไม่ทราบว่าจะทำแล้วผลเป็นอย่างไร ส่วนพื้นที่โดยรอบ ณ ปัจจุบันมีปัญหาคุณภาพน้ำที่ไหลผ่าน (น้ำมีปริมาณน้อยและคุณภาพของน้ำ) นอกจากนี้ยังมีถนนตัดผ่านป่าบ้านพอน เลียบขนานกับคลองชลประทาน บ้านพอนตัดผ่านป่าไปสะเมิง ถ้าดูแลไม่ดี ก็จะเสี่ยงต่อการบุกรุกพื้นที่ป่า การพังทลายของดินอาจจะมีบ้างแต่ไม่มาก เพราะพื้นที่ไม่ใหญ่ถ้าปลูกหญ้าคลุม แล้วมีเขื่อนกักน้ำเป็นชั้นๆ ก็จะสามารถสร้างความชุ่มชื้นได้ สัตว์ที่อยู่ภายในพื้นที่อาจจะไม่มีความสุข เพราะไม่ใช่พื้นที่ที่อาศัยเดิม นอกเสียจากสัตว์ตัวนั้นจะเกิดในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจึงมีความคุ้นเคยกับสภาพพื้นที่มากกว่า สภาพพื้นที่ควรปรับให้เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิด ควรจะมีพื้นที่กว้างๆ ให้สัตว์ เพื่อที่จะให้สัตว์รู้สึกเป็นอิสระ นอกจากนี้ควรมีสวัสดิการให้แก่สัตว์ ในแง่การให้อาหาร สภาพจิตใจสัตว์ สุขภาพ ความเครียดของสัตว์ ต้องทำให้สัตว์อยู่อย่างธรรมชาติที่สุด ไม่รบกวนสัตว์ เพราะจะมีผลต่อการสืบพันธุ์สัตว์ได้

ด้านการบริการมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีการบริการที่ดีทั้งด้านสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมถึงบุคลากร เจ้าหน้าที่ แต่ในการติดต่อประสานงานบางครั้งมีความล่าช้าไม่ทันท่วงที และมีความเข้มงวดมาก

ด้านการรักษาความปลอดภัย มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีการรักษาความปลอดภัยที่ดี มีความเข้มงวดมาก ๆ มีเจ้าหน้าที่ดูแลอยู่ทุกจุด มีกล้องวงจรปิด มีรถตรวจการมีกำลังคน มีเวรยามตลอดเวลา แต่บางจุดควรมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลด้วย เช่น จากั้วเทล นอกจากนี้ควรมี รมภ.ติดรถลากไปด้วย 1-2 คน เพราะถ้าสัตว์เกิดความเครียดมันอาจจะเข้ามาทำร้ายนักท่องเที่ยวได้ และในส่วนพื้นที่แสดงสัตว์ไม่ควรมีสายลวด หรือกรงให้เห็นควรทำพรางให้เหมือนอยู่ในธรรมชาติให้คนรู้สึกว่ปลอดภัยและเกิดความตื่นเต้น ในการเข้าชม การออกแบบพื้นที่ยังไม่ค่อยเหมาะสม เพราะเอาพื้นที่ส่วนใหญ่ไปทำอาคารเป็นส่วนมาก พื้นที่สัตว์จึงเป็นพื้นที่สูงทำให้มีพื้นที่จำกัดในการแสดงสัตว์ซึ่งอาจทำให้สัตว์หลุดออกมาได้

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นที่ชุมชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีมากจะมีเป็นเพียงส่วนเล็กน้อย เฉพาะที่เข้าไปเป็นแรงงาน ขยายผลผลิตทางการเกษตร เพื่อนำไปเป็นอาหารสัตว์ รถสี่ล้อแดง(รถสองแถว) ร้านขายสินค้า OTOP เพราะการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นไม่ได้อยู่ในแผนงานตั้งแต่แรก เมื่อถูกแรงกดดันจากชุมชนถึงจะมีการทำประชาพิจารณ์และดึงชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม และชุมชนมีความเห็นว่าจะได้ผลประโยชน์ แต่สุดท้ายชุมชนกลับไม่ได้อะไรจึงทำให้ชุมชนไม่คิดว่าเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีเป็นส่วนหนึ่งของพวกเขา

ด้านการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นมีความคิดเห็นที่ ชุมชนได้รับการกระจายรายได้ ก็เฉพาะกลุ่มที่เข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีเท่านั้น เช่น พนักงาน เจ้าหน้าที่ ปรภ. รถสี่ล้อแดง ขยายผลผลิตทางการเกษตร เพื่อนำไปเป็นอาหารสัตว์ ร้านสินค้า OTOP ทำให้รายได้กระจายไม่ทั่วถึงแก่ชุมชน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี (จากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ สามารถวิเคราะห์ SWOT สรุปได้ดังนี้)

จุดแข็ง

1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ของจังหวัดเชียงใหม่
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ทำให้การท่องเที่ยวกระจายตัว
3. เป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่และมีความแปลกใหม่
4. อยู่ใกล้เมือง การคมนาคมสะดวก
5. สถานที่สวยงาม บริเวณกว้างขวาง เป็นสัดส่วน

จุดอ่อน

1. การบริหารงานภายในยังไม่เชื่อมโยงกันยังแยกฝ่ายกันอยู่ และการสั่งการต้องมาจากผู้บริหารระดับสูงเท่านั้น
2. สัตว์ที่นำมาจัดแสดงมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับพื้นที่ที่มีมาก และสัตว์ไม่ค่อยมีความหลากหลาย ไม่แปลกมาก ซึ่งดูแล้ว เหมือนกับสวนสัตว์ธรรมดาทั่วๆ ไป
3. การจัดสภาพพื้นที่ให้แก่สัตว์ต่างถิ่นบางชนิดยังไม่ค่อยมีความเหมาะสม อาจทำให้สัตว์เกิดความเครียด สุขภาพไม่ดี ป่วยและอาจถึงขั้นตายได้
4. ชุมชนในท้องถิ่นส่วนมากแทบจะไม่ได้มีส่วนร่วมเลย จะมีเพียงแค่น้อยเฉพาะที่ได้รับผลประโยชน์เท่านั้น
5. ควรปรับปรุงเรื่องการนำเสนอข้อมูล การประชาสัมพันธ์และการตลาด
6. ระบบขนส่งมวลชนยังไม่ค่อยดี
7. อาจเกิดปัญหาขาดแคลนน้ำในอนาคต เพราะเป็นพื้นที่สูงและแห้งแล้ง
8. ในทิวเขาฟารีเป็นเรื่องใหม่ที่ยังไม่มีใครรู้จักชาตผู้เชี่ยวชาญอย่างแท้จริงทางด้านนี้

โอกาส

1. ส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่
2. ส่งเสริมการพัฒนาตลาด MICE (Meeting , Incentive , Conference and Exhibition) จังหวัดเชียงใหม่
3. ให้เอกชนมาร่วมลงทุนและบริหารงาน
4. สามารถเป็นสถานที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัตว์และเพาะพันธุ์สัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์

อุปสรรค

1. ชุมชนในท้องถิ่นบางส่วนไม่ให้ความสนับสนุนเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี รวมถึงองค์กรอิสระต่างๆ เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยว , NGO ฯลฯ เป็นต้น
2. งบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล
3. นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเพียงครั้งเดียว เนื่องจากไม่มีสิ่งดึงดูดใจให้กลับไปอีก และไม่เกิดการบอกต่อ
4. สวนสัตว์กลางคืนอื่นๆ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสร้าง / การท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ด้านบวก

1. ทำให้เศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัดเชียงใหม่ดีขึ้น มีเงินสะพัดมากขึ้น
2. ทำให้จังหวัดเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
3. คนในท้องถิ่นมีงานทำ มีรายได้เพิ่มขึ้น

ด้านลบ

1. การรักษาความปลอดภัยของสัตว์ที่ไม่ค่อยรัดกุม ทำให้มีสัตว์หลุดลอดออกมาสร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้านที่อาศัยโดยรอบ
2. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ถ้ามีการจัดการที่ไม่ดี เช่น ปัญหาขยะ น้ำเน่าเสีย สิ่งปฏิกูลต่างๆ เป็นต้น
3. ปัญหาการขาดแคลนน้ำที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
4. การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลต่าง ๆ ยังไม่ค่อยทั่วถึง
5. มีความขัดแย้งกันหลายฝ่าย เช่น ชุมชน กลุ่มอนุรักษ์ กลุ่มสนับสนุน

แนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. ปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ที่แห้งแล้งให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยการปลูกต้นไม้เพิ่มเพื่อทำให้ป่าเต็งรัง กลายเป็นป่าเบญจพรรณ เพื่อให้พื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ ดินมีความชุ่มชื้น ช่วยลดความร้อนให้แก่สัตว์ และในระยะยาวเมื่อป่าเปลี่ยนมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้นก็จะมีแหล่งน้ำเกิดขึ้นและสามารถนำมาใช้ในกิจการของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้

2. ปรับสภาพพื้นที่ที่ให้สัตว์อาศัยอยู่ให้มีความเหมาะสมกับตัวสัตว์แต่ละชนิด โดยการปรับสภาพให้เหมือนหรือใกล้เคียงที่สุดกับพื้นที่เดิมที่สัตว์ชนิดนั้นอาศัยอยู่ และเพิ่มชนิดและปริมาณของสัตว์ให้มากขึ้น

3. ควรทำประชาพิจารณ์กับชุมชนในท้องถิ่นนั้นอย่างจริงจัง และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

4. ประเมินการบริหารจัดการภายในองค์กรว่ามีความดีต่อยกว่าการบริหารจัดการของไนท์ซาฟารีของสิงคโปร์ และกวางเจา อย่างไรแล้วนำผลที่ได้มาศึกษาและปรับปรุงการบริหารจัดการให้ได้มาตรฐานสากล เพราะในปัจจุบันการบริหารจัดการยังเป็นแบบท้องถิ่นอยู่

5. ประสานความสัมพันธ์กับชุมชนในท้องถิ่นโดยให้ชุมชนในท้องถิ่นโดยรอบมีส่วนร่วมทำให้เกิดการท่องเที่ยวร่วมกับเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้ เพื่อส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวมีสีสันและกิจกรรมเพิ่มขึ้น

6. ตอบข้อซักถามต่างๆ ที่เป็นข้อสงสัย แก่ชุมชนในท้องถิ่น นักอนุรักษ์ NGO และประชาชนทั่วไป

7. เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น รวมถึงปรับกลยุทธ์ด้านการตลาดให้ดีขึ้น

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

เชิงนิเวศ

1. ปรับสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิด รวมทั้งการดูแลทางด้านอาหาร สุขภาพ ให้สัตว์อยู่แล้วไม่เกิดความเครียด

2. ควรมีการให้ความรู้เรื่องสัตว์ ต้นไม้ ป่า และสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากกว่านี้

3. พัฒนาองค์ความรู้ของบุคลากรในการสื่อความหมายให้เข้าใจถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องอย่างแก่นแท้

4. ปรับกลยุทธ์ในการบริหารจัดการภายในให้มีความเป็นมืออาชีพ

5. เปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าปัจจุบัน

6. กระจายรายได้สู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเสมอภาค เพราะในปัจจุบันชุมชนไม่ได้รับการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงจะได้เป็นเฉพาะบางกลุ่ม

7. ควรเก็บค่าบริการในการเข้าชมให้ถูกลงกว่าปัจจุบัน

8. เร่งทำการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพ

9. นำเอาหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาใช้

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจมากกว่านี้ และต้องหาสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีก

2. การดำเนินงานของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีที่ผ่านมามีข้อบกพร่องอยู่บ้าง ถ้าไม่หาทางแก้ไขชุมชนจะไม่ให้การสนับสนุนและอาจเกิดแรงต่อต้านมากกว่าเดิม อยู่ที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

และผู้บริหารว่าจะดำเนินการไปในทิศทางใด ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ทุกฝ่าย รัฐบาลควรเข้ามาดูแลให้ดีขึ้นเพื่อให้คุ้มทุนกับที่ลงไป และเอื้อผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น

4.1.2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ

จากการสัมภาษณ์ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ได้แก่ บริษัททัวร์ โรงแรม ร้านอาหาร ร้านของที่ระลึก รีสอร์ท และสปา เป็นต้น สรุปได้ดังนี้

ที่ตั้ง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนั้นมีที่ตั้งที่เหมาะสมอยู่ไม่ห่างจากตัวเมือง การเดินทางสะดวก สถานที่กว้างขวาง มีความเป็นธรรมชาติ แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่เห็นด้วย เพราะเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีที่ตั้งในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ดอยปุย ควรที่จะไปสร้างในบริเวณพื้นที่อื่นมากกว่า

การคมนาคมมีความคิดเห็นว่า มีความสะดวกมากเพราะอยู่ใกล้เมือง สภาพถนนดี กว้างขวาง สามารถเดินทางมาได้หลายทาง และมีรถประจำทางเข้าถึง

การรักษาสภาพแวดล้อม / การจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งพื้นที่ภายในและพื้นที่โดยรอบ รวมถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับสัตว์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การรักษาสภาพแวดล้อม / การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่ได้ดีมีความเป็นธรรมชาติมาก ไม่รบกวนธรรมชาติเดิมที่มีอยู่ และควรที่จะต้องเพิ่มปริมาณต้นไม้ภายในพื้นที่ให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่มากกว่านี้ แต่ก็มีบางส่วนที่มีความคิดเห็นว่า การรักษาสภาพแวดล้อม / การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่ยังไม่เป็นธรรมชาติที่แท้จริง ส่วนพื้นที่โดยรอบมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ณ ปัจจุบันพื้นที่โดยรอบยังไม่ได้เกิดปัญหาอะไร ชาวบ้านยังไม่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องของขยะ น้ำเสียรวมถึงของเสียต่างๆ จากการดำเนินงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี แต่ในอนาคตยังไม่แน่ใจว่าจะส่งผลให้เกิดปัญหาแก่ชาวบ้านที่อยู่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่หรือไม่ และในส่วนของจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับสัตว์ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรจะปรับภูมิทัศน์ให้เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิด โดยให้มีสภาพที่เหมาะสมใกล้เคียงกับสภาพความเป็นอยู่เดิมของสัตว์แต่ละชนิด ควรขยายพื้นที่และควรให้สัตว์เป็นอิสระมากกว่านี้

การรักษาความสะอาดส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีความสะอาดมากเพราะมีการดูแลรักษาความสะอาดอยู่ตลอดเวลา แต่บางส่วนก็มีความคิดเห็นว่า ยังมีบางจุดที่ควรต้องปรับปรุง เช่น กรงสัตว์บางชนิดมีกลิ่นเหม็น ห้องน้ำบางห้องมีกลิ่นเหม็น และควรเพิ่มที่ทิ้งขยะให้มากกว่าเดิม

สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ภายในพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไว้บริการได้ดี เช่น แผนที่ภายใน ป้ายบอกทาง ร้านอาหาร ห้องน้ำ แก้วน้ำ ร้านขายของที่ระลึก ร้านค้า ตู้เอทีเอ็ม ฯลฯ เป็นต้น แต่บางส่วนก็มีความคิดเห็นว่า ป้ายบอกทางควรให้มีขนาดใหญ่และชัดเจนมากกว่านี้ รวมถึงป้ายบอกทางมายังศูนย์อาหารควรให้มี

ความชัดเจนเห็นได้ชัดสะดุดตา นอกจากนี้ของที่ระลึกควรปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นหรือเทียบเท่ากับต่างประเทศ

ด้านคุณภาพของบุคลากร / เจ้าหน้าที่ บางส่วนมีความคิดเห็นว่า บุคลากร / เจ้าหน้าที่ มีคุณภาพ มีธรรมาภิบาล มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสุภาพ สามารถให้คำแนะนำและความรู้แก่ผู้ที่มาติดต่อและนักท่องเที่ยวได้ดี แต่บางส่วนมีความคิดเห็นว่า บุคลากร / เจ้าหน้าที่ ยังต้องเพิ่มทักษะและองค์ความรู้ในการสื่อสารและสื่อความหมายให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ให้มีความเป็นมืออาชีพมากกว่านี้ นอกจากนี้การติดต่อประสานงานต่างๆ ควรให้มีความรวดเร็วมากกว่านี้

การดำเนินงานติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานและการมีส่วนร่วม ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภายในเป็นไปได้ด้วยดี มีความรวดเร็วในการติดต่อประสานงาน การมีส่วนร่วมจะเป็นในเรื่องของการทำธุรกิจร่วมกัน การให้การสนับสนุนโดยการช่วยประชาสัมพันธ์ จัดให้อยู่ในโปรแกรมการท่องเที่ยว และอยากให้มีการทำโปรโมชั่นร่วมกับบริษัททัวร์ เพื่อ WIN WIN ทั้งคู่ แต่บางส่วนมีความคิดเห็นว่า การดำเนินงานระหว่างหน่วยงานควรมีการพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าปัจจุบัน เพราะในการติดต่อประสานงานมีความล่าช้า ไม่ค่อยได้รับความเอาใจใส่ บางครั้งติดต่อประสานงานไปค่อนข้างยากหลายขั้นตอน และใช้เวลานานที่จะตอบกลับมา ซึ่งบางครั้งไม่ทันกับเวลา และการมีส่วนร่วมก็ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมอะไร

การบริหารจัดการมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ควรที่จะให้เอกชนเข้ามาบริหารงานให้มีความเป็นมืออาชีพมากกว่านี้ เพราะปัจจุบันเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีการบริหารงานแบบราชการ ต่างฝ่ายต่างบริหารงานของแต่ละส่วนไม่มีการประสานงานภายในที่ดี และขาดการประสานงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์ยังไม่ดีเท่าที่ควรขาดความต่อเนื่อง

การรักษาความปลอดภัยมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ภายในมีการรักษาความปลอดภัยที่ดี พนักงานรักษาความปลอดภัยมีความเข้มงวดมากจะต้องมีการตรวจบัตรทุกครั้งที่มาติดต่อประสานงาน มีกล้องวงจรปิดตามจุดต่างๆ ส่วนภายนอกมีพนักงานรักษาความปลอดภัยตามจุดต่างๆ ตั้งแต่ปากทางเข้า ลานจอดรถ รอบตัวอาคาร แต่ก็มีบางส่วนมีความคิดเห็นว่า รู้สึกอึดอัดเหมือนไม่ได้มายังสถานที่ท่องเที่ยว เพราะมีระบบรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวด และเคร่งครัดมากจนเกินไป และในส่วนของสัตว์ควรจะมีความเข้มงวดในการดูแลให้ความปลอดภัยเพื่อไม่ให้สัตว์หลุดออกจากกรงได้ แต่ต้องทำให้ดูเหมือนธรรมชาติ ไม่ใช่ทำออกมาแล้วดูเหมือนว่า นำสัตว์มาจากขังนำสัตว์มาทรมาน และควรมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้โดยตรงมาดูแล

การบริการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีการบริการที่ดี และควรมีการให้บริการทางด้านข้อมูลของจุดชมสัตว์ที่น่าสนใจมากกว่านี้ แต่ก็มีบางส่วนมีความคิดเห็นว่า ควรจะมีการพัฒนาการบริการให้ดีขึ้นกว่าปัจจุบัน บุคลากรยังมียังมีความรู้ไม่เพียงพอที่จะให้บริการทางด้านข้อมูลต่างๆ ของสัตว์แต่ละชนิด และควรให้ความสำคัญต่อบุคคลที่เข้ามาติดต่อประสานงาน

ต่างๆ ให้มากกว่านี้ นอกจากนี้การบริการทางด้านอาหาร เครื่องดื่ม และตัวเข้าชมควรจะปรับราคาให้เหมาะสม

ด้านเศรษฐกิจส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีช่วยให้เศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัดเชียงใหม่ดีขึ้น มีเงินสะพัดมากขึ้น การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทำให้คนในท้องถิ่นมีงานทำรายได้เพิ่มขึ้นแต่ก็เป็นส่วนน้อย แต่บางส่วนมีความคิดเห็นว่า เศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัดเชียงใหม่ก็ยังเหมือนเดิมไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง เพราะจำนวนผู้เข้าชมยังไม่มาก จึงไม่ได้ส่งผลกระทบต่อทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น

ด้านสังคมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สังคมส่วนใหญ่ไม่ได้เปลี่ยนไปจากเดิมมากนัก จะมีเปลี่ยนแปลงก็เป็นเพียงกลุ่มน้อยเฉพาะที่ต้องไปเกี่ยวข้องกับเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีโดยตรงเท่านั้น เช่น ขายผลผลิตทางการเกษตรเพื่อนำมาเป็นอาหารสัตว์ให้แก่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี รถสี่ล้อแดงรับ-ส่งผู้โดยสาร รถโดยสารประจำทาง ฯลฯ เป็นต้น แต่ก็มีบางส่วนมีความคิดเห็นว่า สังคมมีความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น มีความขัดแย้งทางสังคมเกิดขึ้น เช่น มีความขัดแย้งกับองค์กรอิสระต่างๆ เช่น NGO กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ รวมไปถึงชาวบ้านในท้องถิ่นเดียวกันที่ได้รับผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม เฉพาะบุคคล

ด้านวัฒนธรรมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า วัฒนธรรมไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่บางส่วนมีความคิดเห็นว่า วัฒนธรรมมีความเปลี่ยนแปลงไปบ้างในรูปของอาชีพที่จากการทำอาชีพหัตถกรรม รับจ้าง แม่บ้าน ก็ปรับเปลี่ยนมาทำอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หรือเข้ามาทำงานในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี นอกจากนี้ควรมีความเป็นล้านนาให้มากกว่านี้ เพราะในปัจจุบันมีแค่เพียงงานทางด้านสถาปัตยกรรมเท่านั้นที่แสดงถึงความเป็นล้านนา แต่ก็ไม่ใช่อุตสาหกรรมแบบล้านนาไปเสียทั้งหมด เพราะมีการนำเอาสถาปัตยกรรมแบบแอฟริกันมา

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีแล้วเกิดความพึงพอใจ เพราะสถานที่สวยงาม บรรยากาศดี เจ้าหน้าที่มีอัธยาศัยดี บรรยายสนุก แต่บางส่วนมีความคิดเห็นว่า ควรเพิ่มปริมาณสัตว์ขึ้นอีก และการจัดการสัตว์ที่แสดงควรเป็นธรรมชาติให้มากขึ้นกว่านี้ เพราะในต่างประเทศมีการจัดการให้ดูเป็นธรรมชาติมากกว่า และลดราคาบัตรเข้าชมลงอีกจะได้มีผู้เข้าชมที่มีรายได้ไม่สูงนักสามารถเข้าชมได้ เพราะเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นส่วนสัตว์กลางคืน ผู้ที่เข้าชมส่วนใหญ่จะเป็นคนท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียงซึ่งพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียงยังเป็นสังคมชนบทอยู่รายได้จึงไม่ค่อยสูงมากนัก

การมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ชุมชนในท้องถิ่นไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมใดๆ เลย นอกจากเข้ามาเป็นแรงงาน จะมีเพียงผู้นำชุมชนเท่านั้นที่มีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานต่างๆ จึงควรเปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากกว่าปัจจุบันและมีความต่อเนื่อง ทำให้ชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีด้วยเช่นกัน

การเกิด / สร้างอาชีพใหม่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีการเกิดและสร้างอาชีพใหม่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น แต่เป็นส่วนน้อย

การกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เมื่อมีการเกิด / สร้างอาชีพใหม่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นเป็นเพียงส่วนน้อยแล้ว การกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นก็มีส่วนน้อยตามไปด้วย รายได้จะไปถึงมือชุมชนหรือชาวบ้านที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีนั้น เช่น แม่บ้าน พนักงานรักษาความปลอดภัย พนักงานต่างๆ รถรับ-ส่ง และผู้ที่ขายผลผลิตทางการเกษตรที่ใช้เป็นอาหารสัตว์เท่านั้น

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT) ของการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

จากการสัมภาษณ์ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการสามารถวิเคราะห์ SWOT สรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง

1. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดเชียงใหม่
2. อยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองเดินทางไป-มาได้สะดวกรวดเร็ว
3. เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ทำให้เงินสะพัดมากขึ้น
4. มีบริเวณพื้นที่กว้างขวาง การจัดการพื้นที่ภายในเป็นสัดส่วน
5. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถเที่ยวได้ทั้งปี
6. เป็นที่ศึกษาสัตว์ของนักเรียน นักศึกษา นักวิจัย รวมถึงประชาชนทั่วไป

จุดอ่อน

1. ปริมาณสัตว์มีน้อยกว่าพื้นที่ สัตว์ไม่มีความหลากหลายและสภาพความเป็นอยู่ของสัตว์ไม่ดีเท่าที่ควร
2. กิจกรรมไม่หลากหลายและไม่มีการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรม
3. การตลาด การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ยังไม่ดีเท่าที่ควร
4. มีการบริหารแบบระบบราชการ ทำให้เกิดความล่าช้าในการติดต่อประสานงานต่างๆ รวมทั้งการบริหารภายในไม่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ต่างฝ่ายต่างทำ
5. ราคาบัตรเข้าชมและราคาอาหารเครื่องดื่มภายในมีราคาสูง

โอกาส

1. เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาลงทุนและบริหาร
2. จัดทำโปรโมชั่นพิเศษกับบริษัททัวร์ หรือสายการบินต่างๆ
3. งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ

อุปสรรค

1. สวนสัตว์เชียงใหม่มีสัตว์ที่หลากหลายมากกว่า
2. สวนสัตว์กลางคืนอื่นๆ เช่น สิงคโปร์ในทิวเขาฟารี กวางเจาในทิวเขาฟารี
3. สวนสัตว์อื่นๆ ในประเทศมีการเปิดให้เที่ยวชมในเวลาากลางคืน
4. มีการต่อต้านจาก NGO กลุ่มอนุรักษ์
5. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทำให้มีผลต่องบประมาณและการบริหารงาน

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสร้าง / การท่องเที่ยวเชิงใหม่ในทิวเขาฟารี

ด้านบวก

1. เพิ่มจำนวนวันในการท่องเที่ยวเชิงใหม่
2. ทำให้เศรษฐกิจในภาพรวมดีขึ้น
3. ส่งเสริมโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. สร้างความเจริญให้แก่ชุมชน

ด้านลบ

1. ปัญหาน้ำเน่าเสีย ขยะ สิ่งปฏิกูล ของเสียต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตถ้ามีการจัดการไม่ดี
2. ความเป็นสังคมเมืองเข้ามาในชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น รวมถึงผลประโยชน์ต่าง ๆ ทำให้เกิดความขัดแย้งกัน
3. ชาวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในด้านลบทำให้เสียภาพลักษณ์
4. สภาพพื้นที่ไม่เหมาะสมกับสัตว์
5. ปัญหานักท่องเที่ยวเริ่มลดลง
6. การต่อต้านจาก NGO

แนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. ควรจัดระบบความเป็นอยู่ของสัตว์ให้ดีไม่ให้ดูเหมือนเป็นนักโทษ พื้นที่ที่ให้สัตว์อาศัยต้องกว้างขวาง อาหารต้องสมบูรณ์ รวมถึงสุขภาพสัตว์ต้องแข็งแรง
2. ควรเพิ่มชนิดและปริมาณของสัตว์ให้มากขึ้น
3. ควรให้ความสำคัญกับภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ ทุกฝ่ายเท่าเทียมกัน
4. บุคลากร / เจ้าหน้าที่ควรพัฒนาให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน สื่อความหมายประสานงาน ฯลฯ เป็นต้น
5. จัดหาบริษัทเอกชนมาบริหารงานแทน และเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาร่วมทุน
6. เน้นการประชาสัมพันธ์ให้มีความต่อเนื่อง
7. ควรเพิ่มกิจกรรมให้มีความหลากหลายและปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ
8. ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากกว่าเดิม รวมถึงมีการกระจายรายได้ให้ทั่วถึงและเป็นธรรม
9. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ตัวเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีเอง และควรเป็นภาพลักษณ์ที่ดีจริงๆ ไม่ใช่สร้างภาพ

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

เชิงนิเวศ

1. ควรมีกิจกรรมตลอดที่หลากหลายทั้งกลางวันและกลางคืน เพิ่มบรรยากาศให้มีความเป็นในทิวเขาฟารีมากกว่านี้ และจำนวนสัตว์ต้องมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าเดิม
2. ควรจัดสภาพความเป็นอยู่ของสัตว์ให้ดีกว่านี้ไม่ให้ดูเหมือนว่าเอาสัตว์มากักขัง รวมทั้งจัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพสัตว์เป็นประจำ
3. ในด้านอาคารสถานที่ควรจะมีการเน้นวัฒนธรรมแบบล้านนาให้มากกว่านี้
4. เพิ่มองค์ความรู้ในการสื่อความหมาย / บรรยายให้แก่นักท่องเที่ยวให้มากกว่าเดิม
5. การจัดการภายในหน่วยงานควรเป็นมืออาชีพมากกว่านี้ และไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชุมชนที่อยู่รอบข้าง
6. ให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากกว่านี้
7. ควรมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีและต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา
8. เป็นสถานที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัตว์
9. ประสานงานกับบริษัททัวร์และผู้ประกอบการอื่นๆ เพื่อเพิ่มช่องทางให้เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว
10. ต้องมีระบบขนส่งมวลชนที่ดี

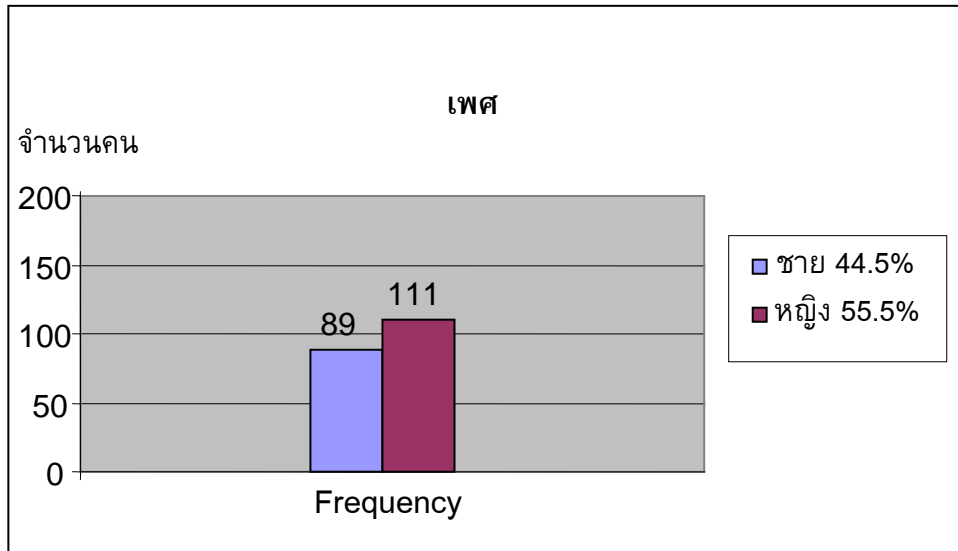
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. ป้ายบอกทางควรมีขนาดใหญ่และชัดเจนมากกว่านี้
2. ควรเพิ่มความเป็นวัฒนธรรมล้านนาเข้าไปในเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี
3. ควรเตรียมแผนป้องกันเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต
4. ต้องหาสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวยังเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีมากขึ้น และสิ่งนั้นเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะต้องมีเพียงแห่งเดียวไม่ซ้ำกับที่อื่น

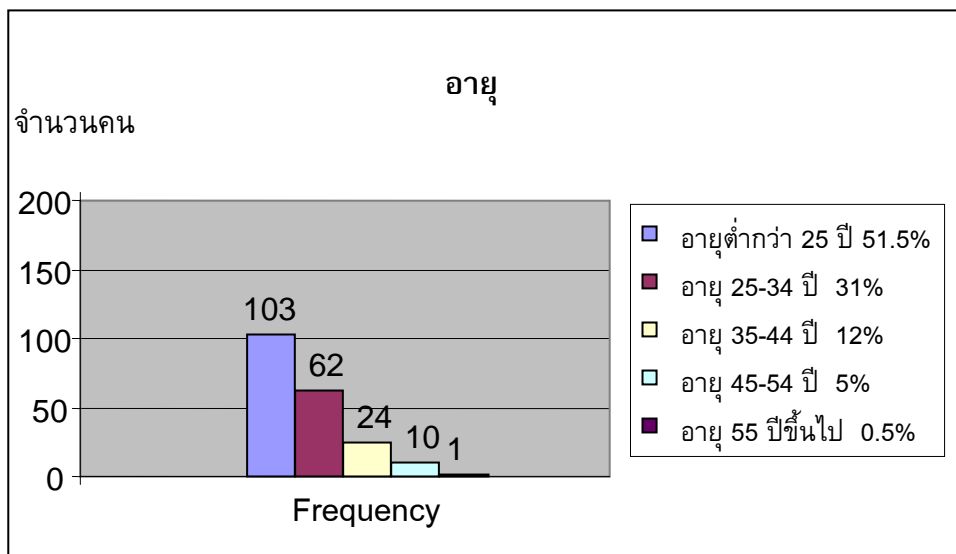
4.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 200 คน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้ค่าความถี่ร้อยละ ดังนี้ ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

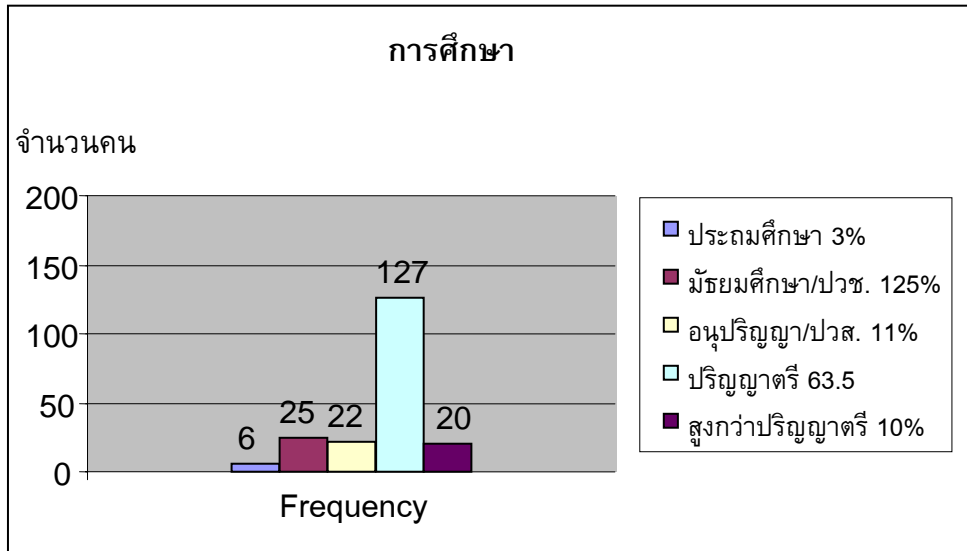
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	89	44.50
	หญิง	111	55.50
	รวม	200	100.00
อายุ	อายุต่ำกว่า 25 ปี	103	51.50
	อายุ 25 – 34 ปี	62	31.00
	อายุ 35 – 44 ปี	24	12.00
	อายุ 45 – 54 ปี	10	5.00
	อายุ 55 ปีขึ้นไป	1	0.50
	รวม	200	100.00
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	6	3.00
	มัธยมศึกษา / ปวช.	25	12.50
	อนุปริญญา / ปวส.	22	11.00
	ปริญญาตรี	127	63.50
	สูงกว่าปริญญาตรี	20	10.00
รวม	200	100.00	
อาชีพ	นักเรียน / นักศึกษา	97	48.50
	รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	39	19.50
	รับจ้าง	8	4.00
	พนักงานบริษัทเอกชน	33	16.50
	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	17	8.50
	เกษตรกร / ทำไร่ / ทำสวน	1	0.50
	อื่นๆ	5	2.50
	รวม	200	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 10,000 บาท	108	54.00
	10,001 – 15,000 บาท	29	14.50
	15,001 – 20,000 บาท	15	7.50
	20,001 – 25,000 บาท	14	7.00
	25,001 – 50,000 บาท	22	11.00
	มากกว่า 50,000 บาท	12	6.00
	รวม	200	100.00

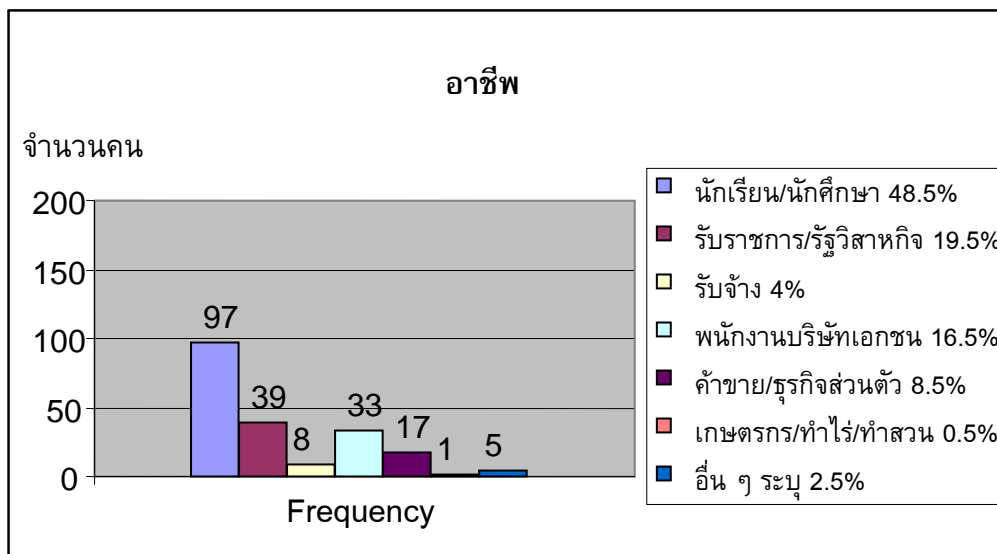
ภาพประกอบ 27 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ

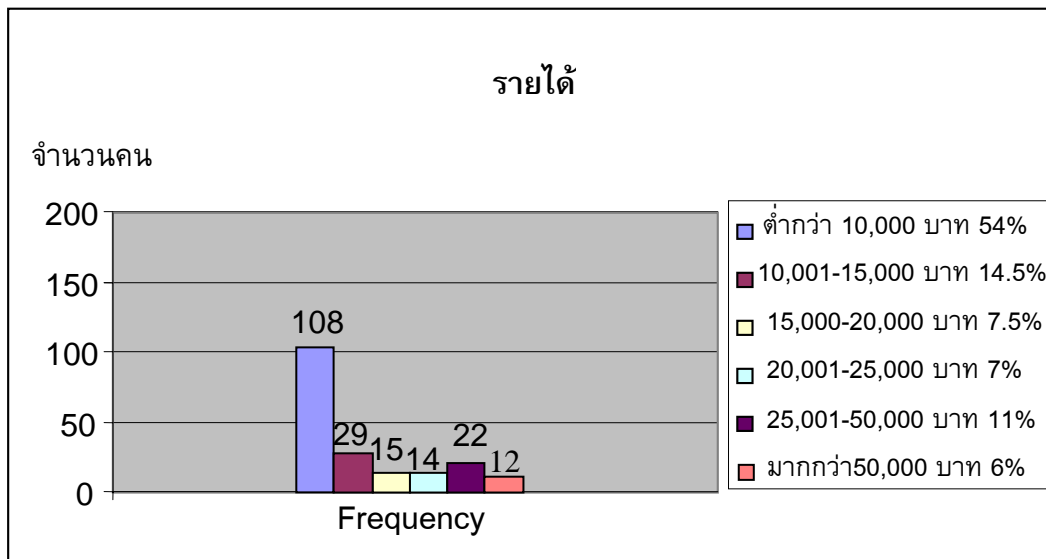
ภาพประกอบ 28 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ

ภาพประกอบ 29 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของนักท่องเที่ยวจำแนกตามการศึกษา

ภาพประกอบ 30 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพ

ภาพประกอบ 31 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของนักท่องเที่ยวจำแนกตามรายได้

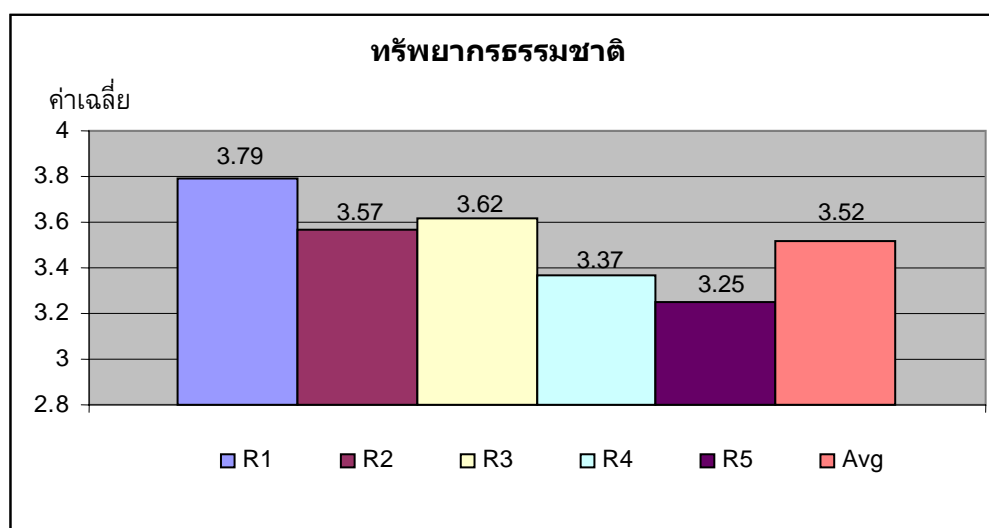
จากตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 200 คน สรุปผลได้ว่า นักท่องเที่ยวเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย คิดเป็นร้อยละ 55.50 มีอายุต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.5 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.50 เป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 48.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยของทรัพยากรการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ทรัพยากรการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	\bar{x}	SD	เห็นด้วย
ทรัพยากรธรรมชาติ			
1.มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม	3.79	0.767	มาก
2.ยังคงมีสภาพพื้นที่เป็นป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง	3.57	0.824	มาก
3.มีสัตว์ป่าหายากหลายชนิด	3.62	0.806	มาก
4.มีพืชพันธุ์หลายชนิด	3.37	0.798	ปานกลาง
5.มีสัตว์ปีกนานาชนิด	3.25	0.877	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.52	0.814	มาก
ทรัพยากรวัฒนธรรมและสิ่งที่สร้างขึ้น			
6.มีอาคารซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	3.66	0.805	มาก
7.มีการจัดแสดงหมู่บ้านล้านนา	3.30	0.786	ปานกลาง
8.มีการบริการที่เป็นแบบไทย เน้นความสุภาพ อ่อนน้อม	3.56	0.855	มาก
9.มีการจัดการจำลองเมืองเก่าในพื้นที่ชมสัตว์	3.24	0.898	ปานกลาง
10.มีทะเลสาบที่สวยงาม (Swan Lake)	3.58	0.926	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.47	0.854	มาก
ทรัพยากรด้านกิจกรรม			
11.มีกิจกรรมนำเที่ยวชมสัตว์	4.02	0.833	มาก
12.มีกิจกรรมถ่ายรูปกับสัตว์	3.29	0.954	ปานกลาง
13.มีสวนดนตรี	3.50	0.891	มาก
14.มีลานน้ำพุดนตรี	3.93	0.854	มาก
15.มีการเปลี่ยนแปลงการแสดงทุกๆเดือน	3.47	0.907	มาก
16.มีการให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ที่นำมาจัดแสดง	3.74	0.888	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.66	0.888	มาก

ตาราง 2 (ต่อ)

ทรัพยากรการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	\bar{x}	SD	เห็นด้วย
ทรัพยากรด้านบริการ			
17.มีรถลาก (Tram) บริการที่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวในการเข้าชมพื้นที่แสดงสัตว์	3.67	0.822	มาก
18.มีวิทยากรที่มีความรู้บรรยายทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ	3.57	0.905	มาก
19.มีแผนที่ แผ่นพับ ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	3.49	0.902	มาก
20.การเข้าถึงเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีความสะดวกมีป้ายบอกทางเป็นระยะ และมีระบบขนส่งนักท่องเที่ยวจากภายนอกเข้าสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	3.68	0.789	มาก
21.มีร้านจำหน่ายของที่ระลึกและร้านอาหารบริการในราคาที่เหมาะสม	3.22	0.828	ปานกลาง
22.มีสินค้าผลิตภัณฑ์ OTOP จำหน่ายที่น่าสนใจ	3.20	0.825	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.47	0.845	มาก

R1 = มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม

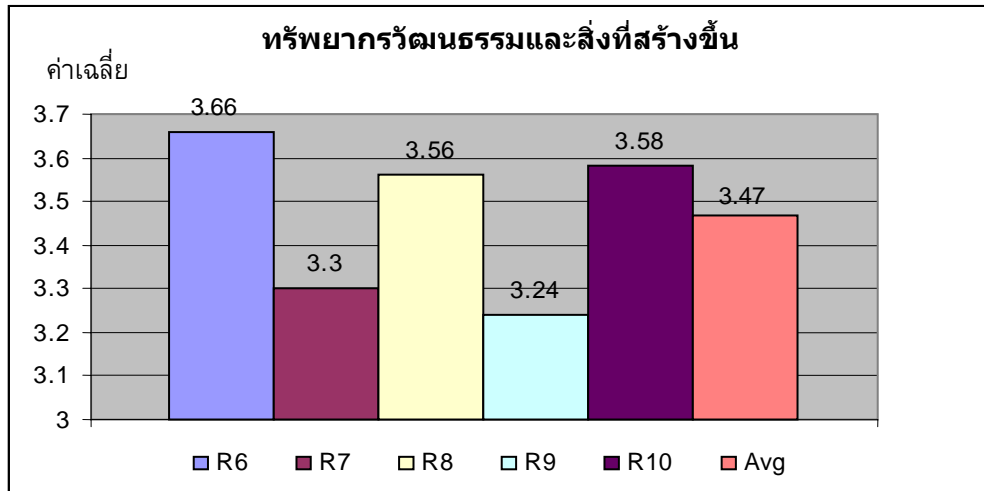
R2 = ยังคงมีสภาพพื้นที่เป็นป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง

R3 = มีสัตว์ป่าหายากหลายชนิด

R4 = มีพืชพันธุ์หลายชนิด

R5 = มีสัตว์ปีกนานาชนิด

ภาพประกอบ 32 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ

R6 = มีอาคารซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

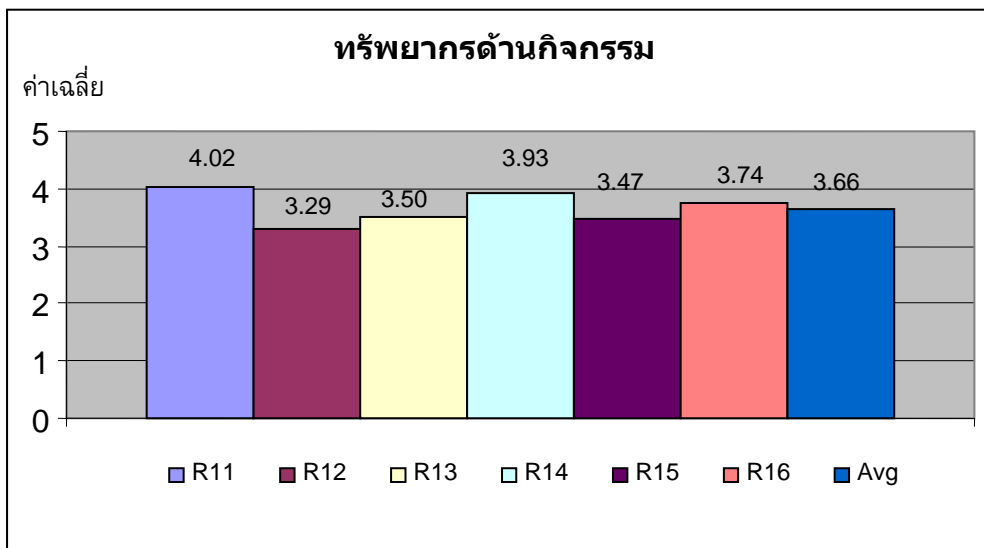
R7 = มีการจัดแสดงหมู่บ้านล้านนา

R8 = มีการบริการที่เป็นแบบไทย เน้นความสุภาพ อ่อนน้อม

R9 = มีการจัดการจำลองเมืองเก่าในพื้นที่ชมสัตว์

R10 = มีทะเลสาบที่สวยงาม (Swan Lake)

ภาพประกอบ 33 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรวัฒนธรรมและสิ่งที่สร้างขึ้น

R11 = มีกิจกรรมนำเที่ยวชมสัตว์

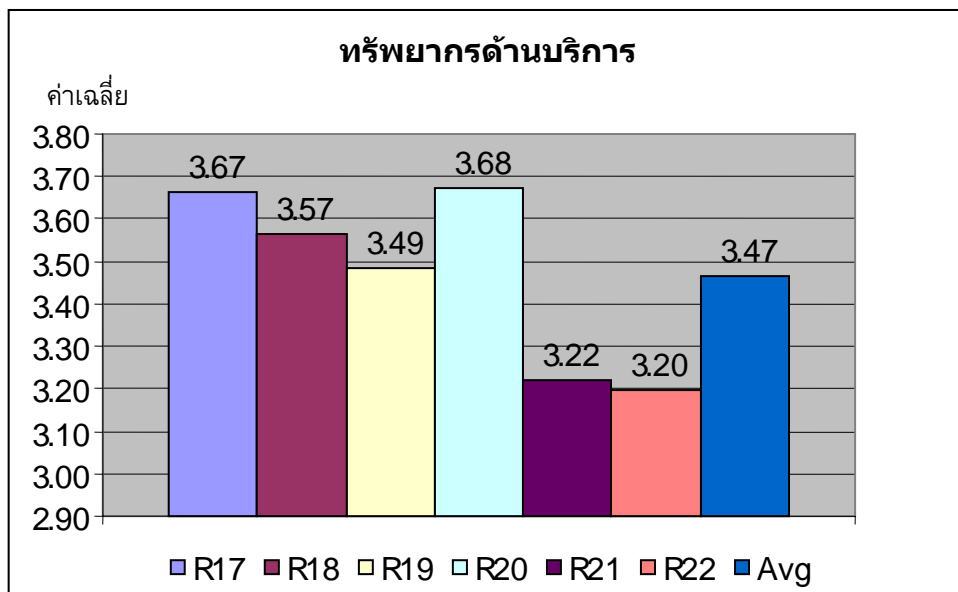
R12 = มีกิจกรรมถ่ายรูปกับสัตว์

R13 = มีสวนดนตรี

R14 = มีลานน้ำพุดนตรี

R15 = มีการเปลี่ยนแปลงการแสดงต่างๆเดือน

ภาพประกอบ 34 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรด้านกิจกรรม

R17 = มีรถลาก (Tram)

R18 = มีวิทยากรที่มีความรู้บรรยาย

R19 = มีแผนที่ แผ่นพับ ป้ายบอกทาง

R20 = การเข้าถึงเชียงใหม่ในท่าซาฟารีมีความสะดวก

R21 = มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก

R22 = มีสินค้าผลิตภัณฑ์ OTOP จำหน่ายที่น่าสนใจ

ภาพประกอบ 35 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรด้านบริการ

จากตาราง 2 สรุปผลได้ว่า

ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นจุดเด่น คือ มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีสัตว์ป่าหายากหลายชนิด และยังคงมีสภาพพื้นที่เป็นป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง

ทรัพยากรวัฒนธรรมและสิ่งสร้างขึ้นที่เป็นจุดเด่น คือ มีอาคารซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น มีทะเลสาบที่สวยงาม (Swan Lake) และมีการบริการที่เป็นแบบไทย เน้นความสุภาพ อ่อนน้อม

ทรัพยากรด้านกิจกรรมที่เป็นจุดเด่น คือ มีกิจกรรมนำเที่ยวชมสัตว์ มีลานน้ำพุดนตรี และมีการให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ที่นำมาจัดแสดง

ทรัพยากรด้านบริการที่เป็นจุดเด่น คือ การเข้าถึงเชียงใหม่ในท่าซาฟารีมีความสะดวกมีป้ายบอกทางเป็นระยะ และมีระบบขนส่งนักท่องเที่ยวจากภายนอกเข้าสู่เชียงใหม่ในท่าซาฟารี มีบริการที่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวในการเข้าชมพื้นที่แสดงสัตว์ มีวิทยากรที่มีความรู้บรรยายทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

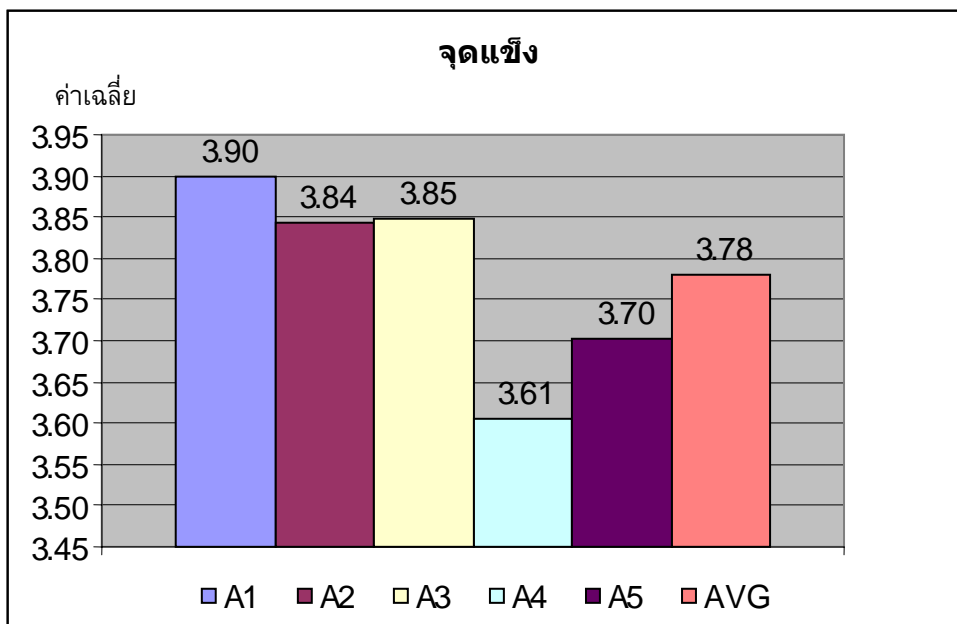
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการท่องเที่ยวของเชียงใหม่
ในทิวทัศน์ (SWOT)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของการท่องเที่ยว
เชียงใหม่ในทิวทัศน์

ความคิดเห็น	\bar{x}	SD	เห็นด้วย
จุดแข็ง			
1.เชียงใหม่ในทิวทัศน์เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ที่ทำให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลินและความรู้แก่นักท่องเที่ยว	3.90	0.783	มาก
2.เชียงใหม่ในทิวทัศน์เป็นสวนสัตว์กลางคืนที่สวยงามและใหญ่ที่สุดในประเทศ ไทย	3.84	0.859	มาก
3.เชียงใหม่ในทิวทัศน์เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปี	3.85	0.796	มาก
4.เชียงใหม่ในทิวทัศน์มีการบริการที่ดีเยี่ยม เน้นความพึงพอใจและความ ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวสูงสุด	3.61	0.844	มาก
5.เชียงใหม่ในทิวทัศน์มีความสะดวกในการคมนาคม	3.70	0.798	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.78	0.816	มาก
จุดอ่อน			
6.บุคลากรที่ทำหน้าที่ให้บริการมีจำนวนมากแต่มีจำนวนน้อยที่รู้และเข้าถึง หัวใจสำคัญหลักของการบริการ	3.42	0.840	มาก
7.การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิดตามถิ่นที่อยู่เดิม	3.91	0.906	มาก
8.ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลสัตว์	3.19	0.845	ปานกลาง
9.การใช้เครื่องกระจายเสียงเพื่อสื่อความหมายของมัคคุเทศก์บนรถลากก่อให้เกิด เสียงรบกวนสัตว์	3.31	0.926	ปานกลาง
10.ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ทราบถึงการประชาสัมพันธ์การแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งต่างๆที่เกิดเท่าที่ควร	3.52	0.919	มาก
11.การเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวแหล่งอื่นที่อยู่ใกล้เคียงยังมีน้อย	3.36	0.845	ปานกลาง
12.ลานจอดรถที่ 2 และ 3 ค่อนข้างอยู่ไกลและไม่เพียงพอ	3.28	0.879	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.42	0.880	มาก

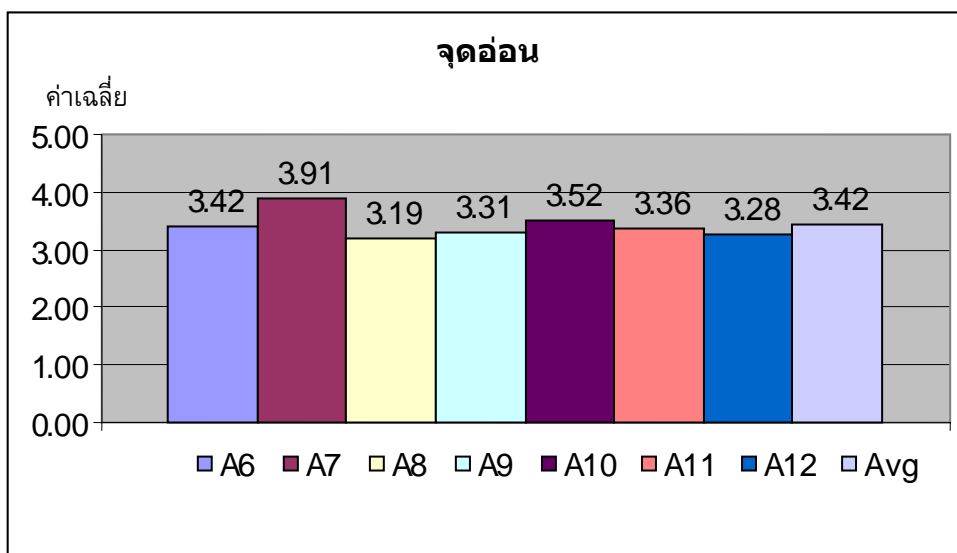
ตาราง 3 (ต่อ)

ความคิดเห็น	\bar{x}	SD	เห็นด้วย
โอกาส			
13. ท่านชอบที่จะแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจึงเป็นตัวเลือกหนึ่งที่ท่านเลือกที่จะมาท่องเที่ยว	3.61	0.825	มาก
14. กระแสการอนุรักษ์ธรรมชาติ สัตว์ป่า ทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมสัตว์ต่างๆ และสัตว์หายากในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นจำนวนมาก	3.54	0.907	มาก
15. การประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวรู้จักเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในวงกว้าง	3.74	0.840	มาก
16. เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทางธรรมชาติ	3.78	0.876	มาก
17. เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีสามารถแข่งขันกับสวนสัตว์กลางคืนของต่างประเทศได้	3.43	0.943	มาก
18. เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก	3.48	0.896	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.60	0.881	มาก
อุปสรรค			
19. เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีไม่เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวและ NGO	3.30	0.918	ปานกลาง
20. ประชาชนบางส่วนได้รับความเดือดร้อนจากการสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	3.09	0.955	ปานกลาง
21. มีการต่อต้านจากประชาชนของประเทศเคนยาในการส่งสัตว์มาให้เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	3.12	0.905	ปานกลาง
22. การแพร่ระบาดของไข้หวัดนกส่งผลทำให้ท่านขาดความมั่นใจในการมาเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเพราะในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีพื้นที่จัดแสดงสัตว์ปีกและกรงนก	2.95	1.018	ปานกลาง
23. จำนวนรถประจำทาง(รถเมล์)ที่ให้บริการมายังเชียงใหม่ไนท์ซาฟารียังมีจำนวนน้อย	3.29	0.975	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.15	0.954	ปานกลาง

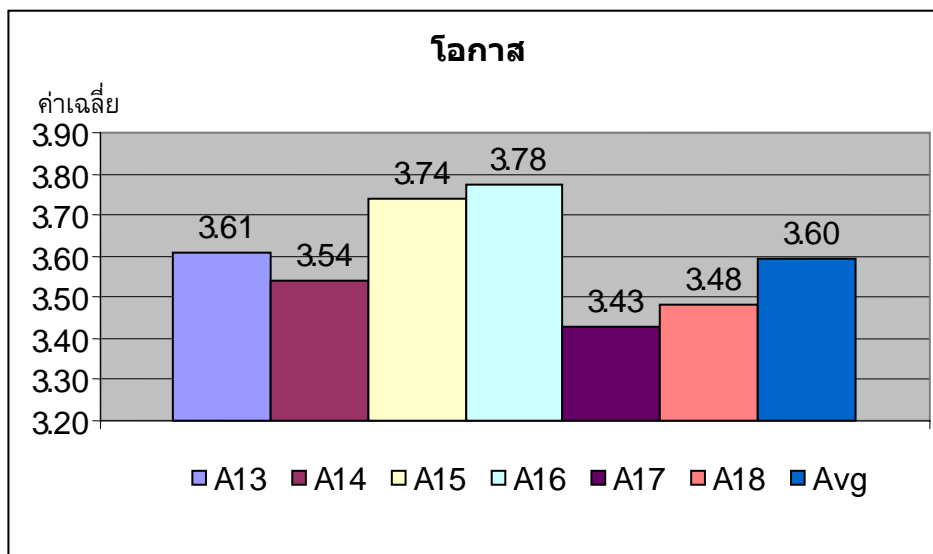
A1 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเลือกใหม่
 A2 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นสวนสัตว์กลางคืน
 A3 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปี
 A4 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีบริการที่ดีเยี่ยม
 A5 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีความสะดวกในการคมนาคม

ภาพประกอบ 36 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับจุดแข็ง

A6 = บุคลากรที่ทำหน้าที่ให้บริการ
 A7 = ควรจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสัตว์
 A8 = ขาดบุคลากรที่มีความรู้
 A9 = การใช้เครื่องกระจายเสียง
 A10 = ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ทราบถึงการประชาสัมพันธ์
 A11 = การเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวแหล่งอื่นที่อยู่ใกล้เคียงยังมีน้อย
 A12 = ลานจอดรถที่ 2 และ 3 ค่อนข้างอยู่ไกลและไม่เพียงพอ

ภาพประกอบ 37 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับจุดอ่อน

A13 = ท่านชอบที่จะแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ

A14 = กระแสการอนุรักษ์ธรรมชาติ สัตว์ป่า

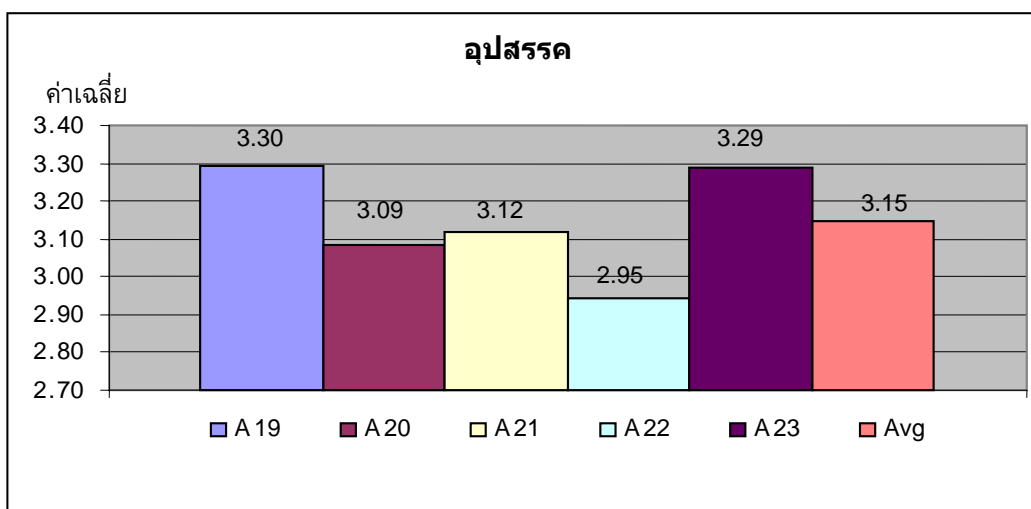
A15 = การประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสารสนเทศ

A16 = เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าสามารถพัฒนา

A17 = เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าสามารถแข่งขัน

A18 = เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 38 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับโอกาส

A19 = เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าไม่เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว

A20 = ประชาชนบางส่วนได้รับความเดือดร้อน

A21 = มีการต่อต้านจากประชาชนของประเทศ

A22 = การแพร่ระบาดของไข้หวัดนก

A23 = จำนวนรถประจำทาง(รถเมล์)

ภาพประกอบ 39 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับอุปสรรค

จากตาราง 3 สรุปผลได้ว่า

จุดแข็งของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี คือ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและความรู้แก่นักท่องเที่ยว เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปี และเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นสวนสัตว์กลางคืนที่สวยงามที่สุดและใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

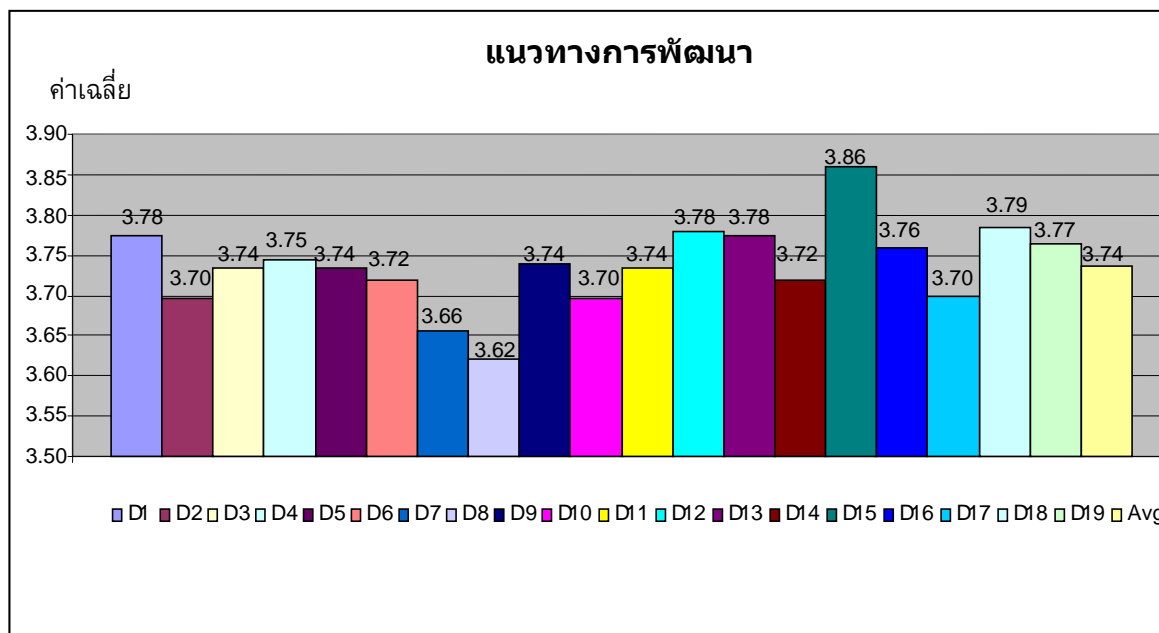
จุดอ่อนของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี คือ ควรจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิดตามถิ่นที่อยู่เดิม ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ทราบถึงการประชาสัมพันธ์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดเท่าที่ควร และบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้บริการมีจำนวนมากแต่มีจำนวนน้อยที่รู้และเข้าใจถึงหัวใจสำคัญหลักของการบริการ

โอกาสของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี คือ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทางธรรมชาติ การประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวรู้จักเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในวงกว้าง และท่านชอบที่จะแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจึงเป็นตัวเลือกหนึ่งที่ท่านเลือกที่จะมาท่องเที่ยว

อุปสรรคของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี คือ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีไม่เป็นที่ยอมรับของนักอนุรักษ์และ NGO จำนวนรถประจำทาง(รถเมล์)ที่ให้บริการมายังเชียงใหม่ไนท์ซาฟารียังมีจำนวนน้อย และมีการต่อต้านจากประชาชนของประเทศเคนยาในการส่งสัตว์มาให้เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่
ในหิซาฟารี
ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่
ในหิซาฟารี

แนวทางการพัฒนา	\bar{x}	SD	เห็นด้วย
1.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศได้	3.78	0.876	มาก
2.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติได้	3.70	0.925	มาก
3.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาการบริการของบุคลากรให้เกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด	3.74	0.824	มาก
4.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาให้มีบริการนำเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ	3.75	0.789	มาก
5.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้	3.74	0.811	มาก
6.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการทำงานและการสื่อความหมายที่ดีแก่นักท่องเที่ยว	3.72	0.834	มาก
7.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ข่าวสารอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ	3.66	0.854	มาก
8.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาการแสดง/โชว์ให้มีความหลากหลายทุกๆเดือนเพื่อความแปลกใหม่	3.62	0.836	มาก
9.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม	3.74	0.816	มาก
10.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนารูปแบบการสื่อความหมายให้แก่นักท่องเที่ยวได้เข้าใจและเข้าถึงกับเรื่องที่สื่อ	3.70	0.828	มาก
11.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ป้ายบอกทางแผนที่ ฯลฯ เป็นต้น ให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา	3.74	0.811	มาก
12.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งที่ให้นักท่องเที่ยวที่ไม่มารถสามารถเข้ามาท่องเที่ยวเชียงใหม่ในหิซาฟารีได้ง่าย	3.78	0.779	มาก
13.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาการดูแลรักษาความสะอาดของพื้นที่ภายในและพื้นที่โดยรอบให้มีความสะอาดเสมอ	3.78	0.823	มาก
14.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาคุณภาพให้แข่งขันกับสวนสัตว์กลางคืนในทวีปเอเชียได้	3.72	0.881	มาก
15.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวในให้มีคุณภาพที่ดี	3.86	0.810	มาก
16.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เชียงใหม่ในหิซาฟารี	3.76	0.828	มาก
17.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะช่วยพัฒนาให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน	3.70	1.008	มาก
18.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาโอกาสในการสร้างงานให้แก่ชุมชน	3.79	0.982	มาก
19.เชียงใหม่ในหิซาฟารีจะสามารถพัฒนาให้มีการขายสินค้าOTOPของชุมชนในท้องถิ่นมากขึ้น	3.77	0.977	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.74	0.858	มาก

- D1 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลาง
D2 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว
D3 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาการบริการ
D4 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาให้มีบริการ
D5 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว
D6 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะ
D7 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาการโฆษณา
D8 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาการแสดง
D9 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาการส่งเสริม
D10 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนารูปแบบการสื่อความหมาย

- D11 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
D12 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาระบบคมนาคม
D13 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาการดูแลรักษา
D14 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาคุณภาพ
D15 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาที่พัก
D16 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาโอกาส
D17 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะช่วยพัฒนาให้เกิดการกระจาย
D18 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาโอกาสในการสร้าง
D19 = เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาให้มีการขาย

**ภาพประกอบ 40 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี**

จากตาราง 4 สรุปผลได้ว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในระดับมากทุกประเด็น ซึ่งประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวในให้มีคุณภาพที่ดี รองลงมาคือ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาโอกาสในการสร้างงานให้แก่ชุมชน ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาการแสดง/โชว์ให้มีความหลากหลายทุกๆ เดือนเพื่อความแปลกใหม่

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในเรื่อง

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและประเด็นอื่นๆ

1. การออกแบบและจัดทำสถานที่อยู่ของสัตว์ไม่ควรเป็นธรรมชาติ ควรเน้นให้กลมกลืนกับธรรมชาติมากที่สุดรวมถึงขยายพื้นที่ให้สัตว์มีพื้นที่มากกว่านี้ และสภาพภายในบริเวณที่สัตว์อยู่ต้องมีความอุดมสมบูรณ์ทั้งน้ำและอาหาร

2. ควรเพิ่มจำนวนสัตว์ให้มีความหลากหลายและจำนวนมากกกว่านี้ สัตว์ที่นำมาจัดแสดงส่วนใหญ่เป็นสัตว์ที่สามารถเห็นได้ในสวนสัตว์ทั่วไป จึงอยากให้เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนำสัตว์ที่หายาก สัตว์แปลกๆ มาจัดแสดง เพื่อสร้างความดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม

3. สัตว์ที่นำมาจัดแสดงชนิดไหนที่ไม่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยวก็ควรให้สัตว์เหล่านั้นเดินไปไหนมาไหนได้อย่างอิสระไม่โซ่โซ่มาติดกับขาสัตว์แล้วผูกติดกับโคนต้นไม้

4. กิจกรรมภายในควรมีความหลากหลาย ตื่นเต้น น่าสนใจมากกว่านี้ และควรมีการเปลี่ยนแปลงทุกๆ เดือน หรือทุกๆ 3 เดือน

5. วิทยากรควรมีการพัฒนาด้านทักษะการบรรยายให้มีความคล่องแคล่ว ตลอดจนองค์ความรู้ที่นำเสนอแก่นักท่องเที่ยวควรมีมากกว่านี้ ไม่เน้นความบันเทิงจนเกินไป

6. ควรมีการวางแผนงานด้านการบริการรถลากในช่วงเทศกาลให้มีความรวดเร็ว มีการจัดลำดับก่อน – หลังให้มีระบบมากกว่านี้ เพื่อที่ว่านักท่องเที่ยวมาแล้วจะได้ไม่ต้องรอนาน เพราะถ้ารอนานนักท่องเที่ยวจะเกิดความเบื่อหน่าย

7. ควรปรับลดราคาอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก และราคาบัตรเข้าชมให้ถูกกว่านี้

8. ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมให้มากกว่าปัจจุบัน นอกเหนือจากการเป็นแรงงาน

9. ควรจะมีการจัดโครงการให้กับเด็กได้มีการเข้าชมฟรี เพื่อช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจ ให้รักสัตว์ รวมไปถึงเป็นการปลูกฝังให้เด็กรู้จักการอนุรักษ์สัตว์ป่าและธรรมชาติ

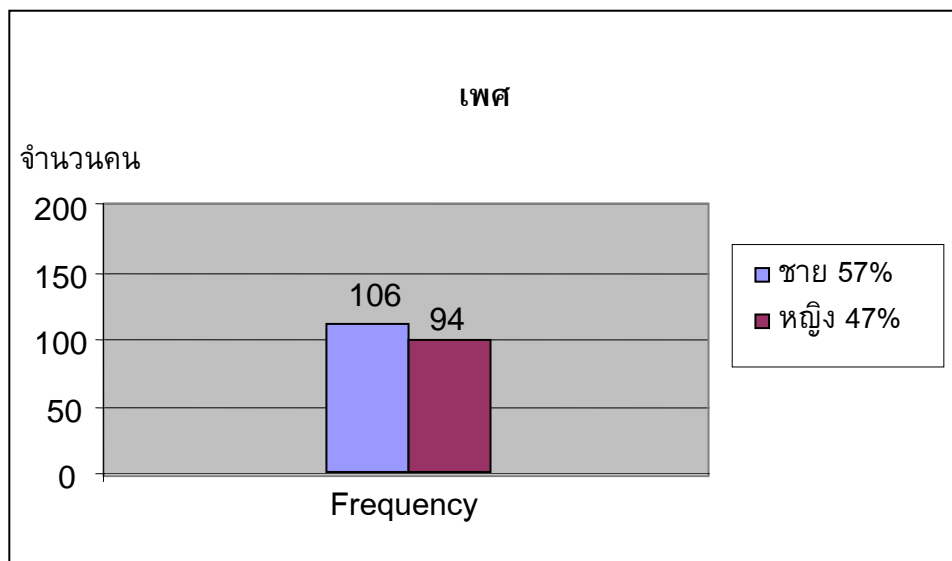
10. ควรทำการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ และมีความต่อเนื่อง

11. ควรมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส เพื่อลดแรงต่อต้านจากบุคคล กลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยในการสร้างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

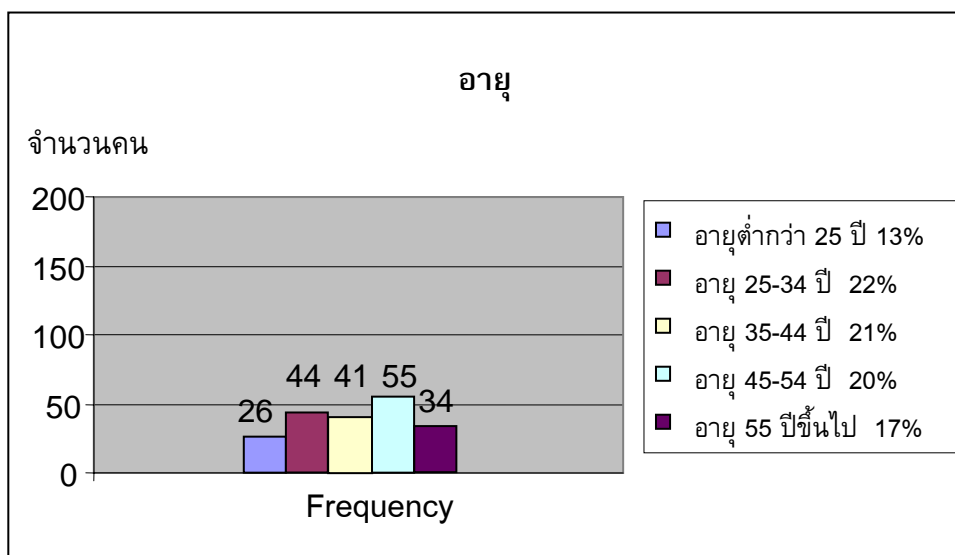
4.3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประชาชนจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชน จำนวน 200 คน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่อยู่อาศัย โดยใช้ค่าความถี่ร้อยละ ดังนี้ ตาราง 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

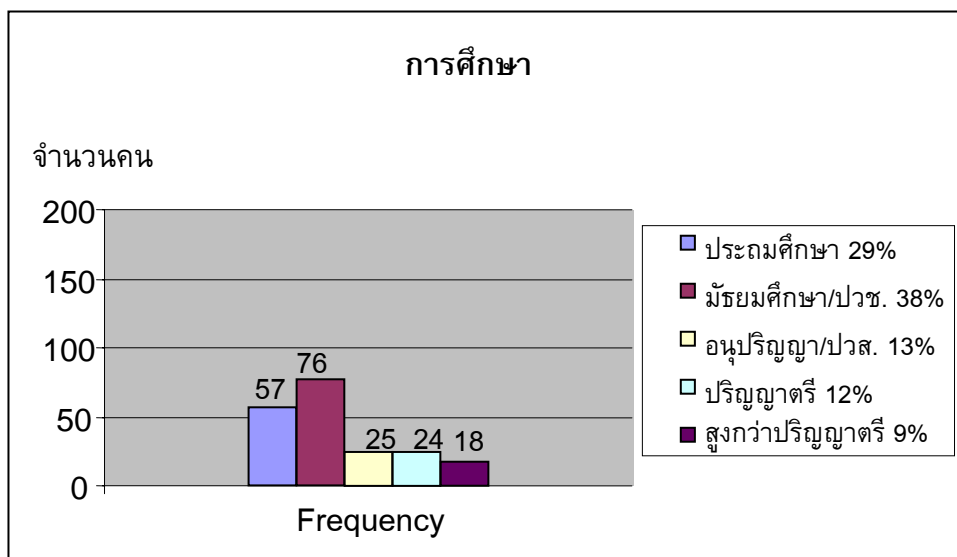
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	106	53.00
	หญิง	94	47.00
	รวม	200	100.00
อายุ	อายุต่ำกว่า 25 ปี	26	28.50
	อายุ 25 – 34 ปี	44	22.00
	อายุ 35 – 44 ปี	41	20.50
	อายุ 45 – 54 ปี	55	27.50
	อายุ 55 ปีขึ้นไป	34	17.00
	รวม	200	100.00
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	57	28.50
	มัธยมศึกษา / ปวช.	76	38.00
	อนุปริญญา / ปวส.	25	12.50
	ปริญญาตรี	24	12.00
	สูงกว่าปริญญาตรี	18	9.00
	รวม	200	100.00
อาชีพ	นักเรียน / นักศึกษา	25	12.50
	รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	22	11.00
	รับจ้าง	72	36.00
	พนักงานบริษัทเอกชน	30	15.00
	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	44	22.00
	เกษตรกร / ทำไร่ / ทำสวน	5	2.50
	อื่นๆ	2	1.00
	รวม	200	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 10,000 บาท	126	63.00
	10,001 – 15,000 บาท	45	22.50
	15,001 – 20,000 บาท	12	6.00
	20,001 – 25,000 บาท	14	7.00
	25,001 – 50,000 บาท	3	1.50
	มากกว่า 50,000 บาท	0	0.00
	รวม	200	100.00
ทำนออาศัยอยู่ที่ใด	ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่	16	8.00
	ในเขตอำเภอหางดง	184	92.00
	รวม	200	100.00

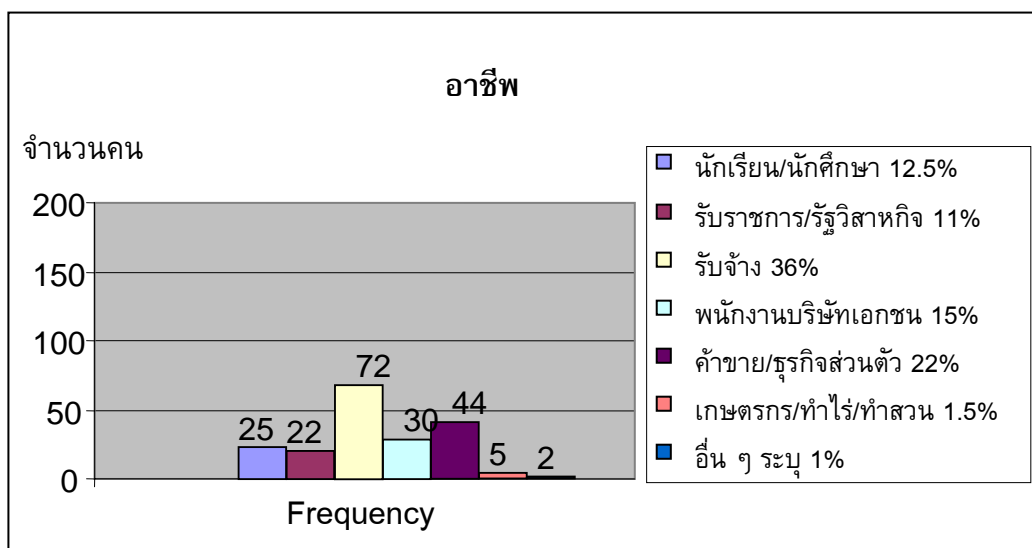
ภาพประกอบ 41 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของประชาชนจำแนกตามเพศ

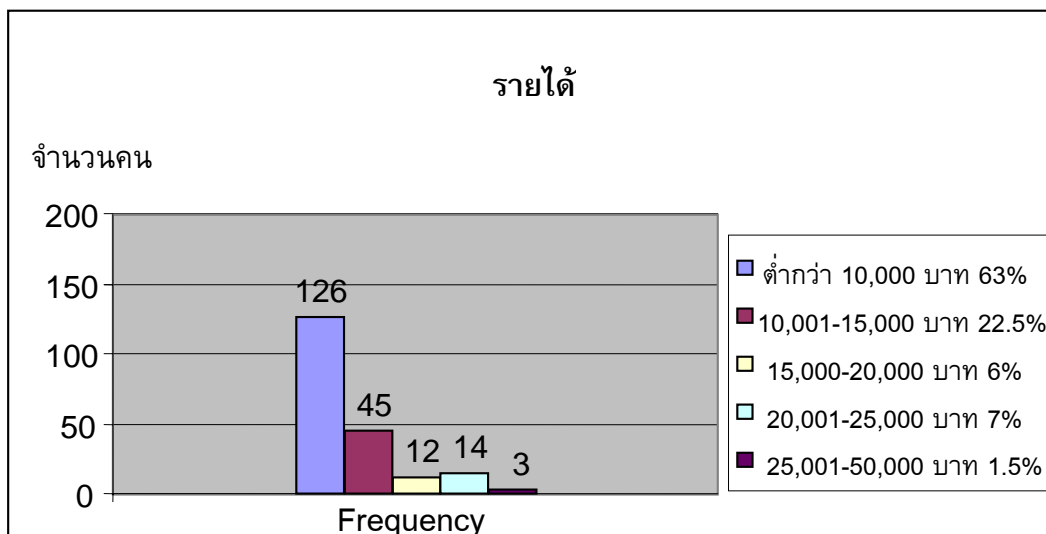
ภาพประกอบ 42 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของประชาชนจำแนกตามอายุ

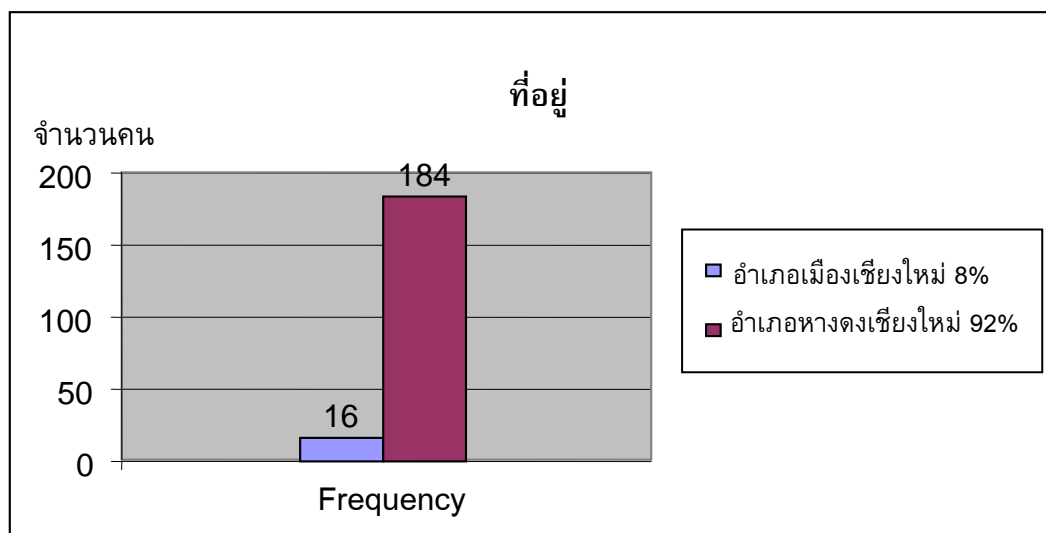
ภาพประกอบ 43 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของประชาชนจำแนกตามการศึกษา

ภาพประกอบ 44 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของประชาชนจำแนกตามอาชีพ

ภาพประกอบ 45 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของประชาชนจำแนกตามรายได้

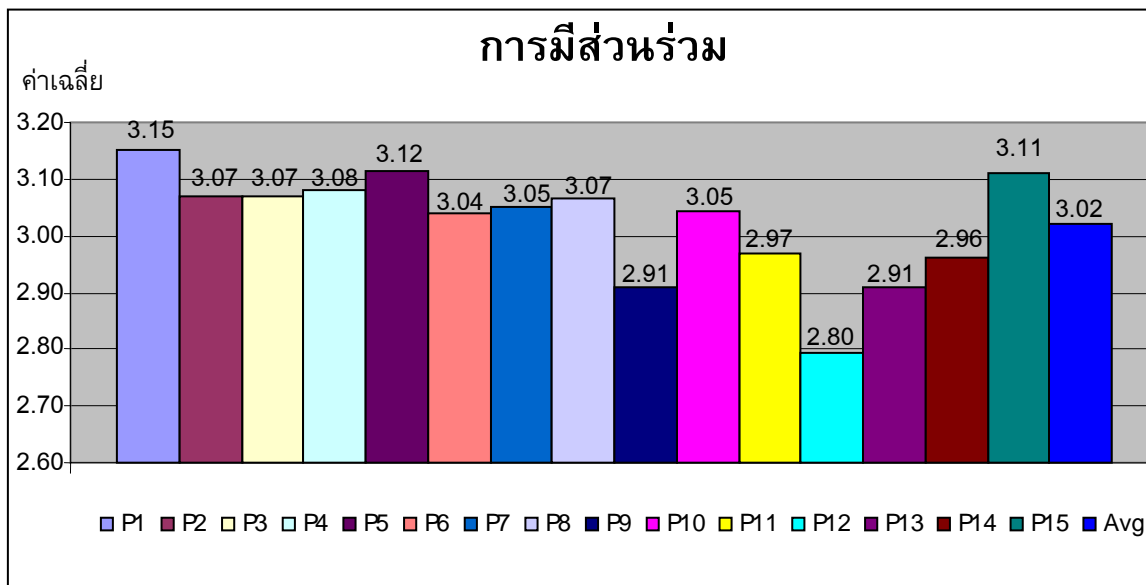

ภาพประกอบ 46 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนของประชาชนจำแนกตามที่อยู่

จากตาราง 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 200 คน สรุปผลได้ว่า ประชาชนเป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 53 มีอายุ 45 - 54 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.50 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช คิดเป็นร้อยละ 38 มีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 36 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000บาท คิดเป็นร้อยละ 63 อาศัยอยู่ในเขตอำเภอหางดง คิดเป็นร้อยละ 92

ตอนที่ 2 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยของความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

การมีส่วนร่วม	\bar{x}	SD	ความต้องการมีส่วนร่วม
1. ต้องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	3.15	0.944	ปานกลาง
2. ต้องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	3.07	0.927	ปานกลาง
3. ต้องการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	3.07	0.922	ปานกลาง
4. ต้องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	3.08	0.921	ปานกลาง
5. ต้องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างระบบสาธารณูปโภคต่างๆที่ใช้ในการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	3.12	0.957	ปานกลาง
6. ต้องการมีส่วนร่วมในการเป็นพนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือทำงานในตำแหน่งต่างๆในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	3.04	0.966	ปานกลาง
7. ต้องการได้รับการอบรมความรู้ทางด้านอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.05	0.878	ปานกลาง
8. ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆโดยรอบพื้นที่ภายนอกเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	3.07	0.845	ปานกลาง
9. ต้องการนำสินค้าเข้ามาขายยังเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	2.91	1.018	ปานกลาง
10. ต้องการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติต่างๆโดยรอบพื้นที่ภายนอกเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	3.05	0.974	ปานกลาง
11. ต้องการได้มีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและของที่ระลึกเพื่อมาจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวภายในบริเวณใกล้เคียง	2.97	1.043	ปานกลาง
12. ต้องการนำผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายให้เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเพื่อนำมาเป็นอาหารสัตว์	2.80	1.053	ปานกลาง
13. ต้องมีส่วนร่วมในการให้บริการหรืออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	2.91	0.863	ปานกลาง
14. ต้องการได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัยโดยรอบพื้นที่ภายนอกเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	2.96	0.838	ปานกลาง
15. ต้องการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในฐานะแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดเชียงใหม่	3.11	0.929	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.02	3.939	ปานกลาง

- P1 = ต้องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
 P2 = ต้องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน
 P3 = ต้องการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
 P4 = ต้องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการ
 P5 = ต้องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างระบบสาธารณูปโภค
 P6 = ต้องการมีส่วนร่วมในการเป็นพนักงาน
 P7 = ต้องการได้รับการอบรมความรู้
 P8 = ต้องการมีส่วนร่วมการพัฒนาปรับปรุง

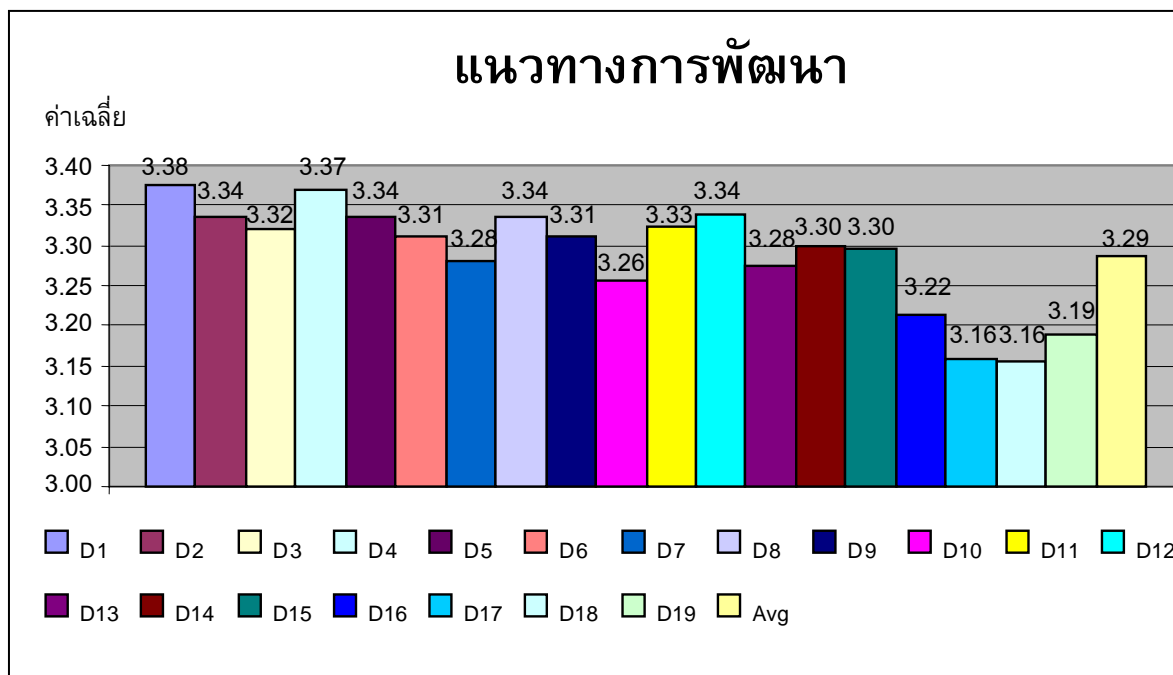
- P9 = ต้องการนำสินค้าเข้ามาขายยังเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
 P10 = ต้องมีส่วนร่วมในการดูแล
 P11 = ต้องการได้มีส่วนร่วมในการผลิตสินค้า
 P12 = ต้องการนำผลผลิตทางการเกษตร
 P13 = ต้องการมีส่วนร่วมในการให้บริการ
 P14 = ต้องการได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัย
 P15 = ต้องการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์

ภาพประกอบ 47 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

จากตาราง 6 สรุปผลได้ว่า ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในระดับปานกลางทุกประเด็น ซึ่งประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ประชาชนต้องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี รองลงมาคือ ประชาชนต้องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างระบบสาธารณูปโภคต่างๆที่ใช้ในการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ประชาชนต้องการนำผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายให้เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเพื่อนำมาเป็นอาหารสัตว์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่
 ในที่ชาฟารี
 ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่
 ในที่ชาฟารี

แนวทางการพัฒนา	\bar{x}	SD	เห็นด้วย
1.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศได้	3.38	0.805	ปานกลาง
2.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติได้	3.34	0.785	ปานกลาง
3.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาการบริการของบุคลากรให้เกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด	3.32	0.788	ปานกลาง
4.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาให้มีบริการนำเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ	3.37	0.798	ปานกลาง
5.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้	3.34	0.816	ปานกลาง
6.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการทำงานและการสื่อความหมายที่ดีแก่นักท่องเที่ยว	3.31	0.785	ปานกลาง
7.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ข่าวสารอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ	3.28	0.815	ปานกลาง
8.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาการแสดง/โชว์ให้มีความหลากหลายทุก ๆ เดือนเพื่อความแปลกใหม่	3.34	0.785	ปานกลาง
9.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม	3.31	0.811	ปานกลาง
10.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนารูปแบบการสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจและเข้าถึงกับเรื่องที่สื่อ	3.26	0.777	ปานกลาง
11.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง แผนที่ ฯลฯ เป็นต้น ให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา	3.33	0.783	ปานกลาง
12.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งที่ให้นักท่องเที่ยวที่ไม่มีรถสามารถเข้ามาท่องเที่ยวเชียงใหม่ในที่ชาฟารีได้ง่าย	3.34	0.798	ปานกลาง
13.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาการดูแลรักษาความสะอาดของพื้นที่ภายในและพื้นที่โดยรอบให้มีความสะอาดเสมอ	3.28	0.808	ปานกลาง
14.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาคุณภาพให้แข่งขันกับสวนสัตว์กลางคืนในทวีปเอเชียได้	3.30	0.874	ปานกลาง
15.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวในให้มีคุณภาพที่ดี	3.30	0.844	ปานกลาง
16.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เชียงใหม่ในที่ชาฟารี	3.22	0.867	ปานกลาง
17.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะช่วยพัฒนาให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน	3.16	0.871	ปานกลาง
18.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาโอกาสในการสร้างงานให้แก่ชุมชน	3.16	0.875	ปานกลาง
19.เชียงใหม่ในที่ชาฟารีจะสามารถพัฒนาให้มีการขายสินค้าOTOPของชุมชนในท้องถิ่นมากขึ้น	3.19	0.893	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.29	0.820	ปานกลาง

- D1 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลาง
D2 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว
D3 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาการบริการ
D4 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาให้มีบริการ
D5 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว
D6 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะ
D7 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาการโฆษณา
D8 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาการแสดง
D9 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาการส่งเสริม
D10 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนารูปแบบการสื่อความหมาย

- D11 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
D12 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาระบบคมนาคม
D13 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาการดูแลรักษา
D14 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาคุณภาพ
D15 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาที่พัก
D16 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาโอกาส
D17 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะช่วยพัฒนาให้เกิดการกระจาย
D18 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาโอกาสในการสร้าง
D19 = เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาให้มีการขาย

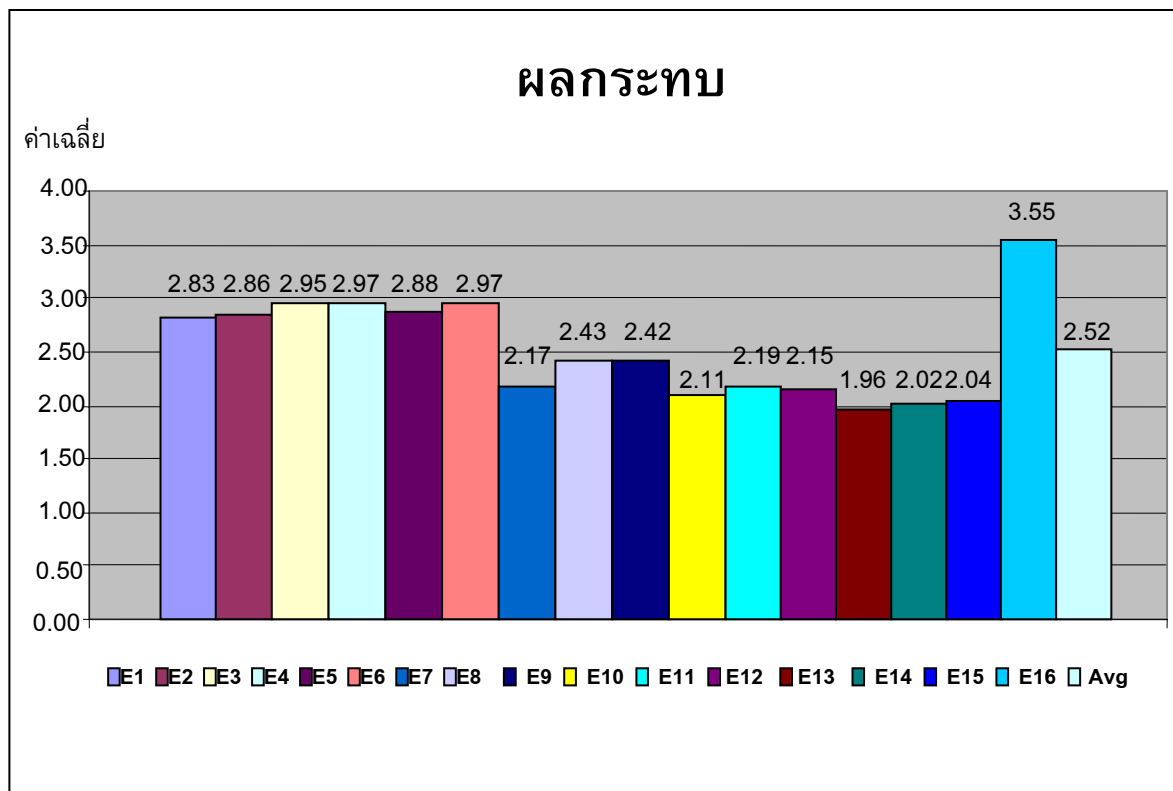
ภาพประกอบ 48 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในท้ชาฟารี

จากตาราง 7 สรุปผลได้ว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในท้ชาฟารีในระดับปานกลางทุกประเด็น ซึ่งประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศได้ รองลงมาคือ เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาให้มีบริการนำเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะช่วยพัฒนาให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน และเชียงใหม่ในท้ชาฟารีจะสามารถพัฒนาโอกาสในการสร้างงานให้แก่ชุมชน

ตอนที่ 4 ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในเทศบาล

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยของผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในเทศบาล

ผลกระทบ	\bar{x}	SD	เห็นด้วย
1.เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพของกลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่โดยรอบเชียงใหม่ในเทศบาลจากการทำการเกษตรมาเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	2.83	0.886	ปานกลาง
2.เกิดการสร้างอาชีพ การจ้างงานและการกระจายรายได้สู่ชุมชนที่อยู่โดยรอบเชียงใหม่ในเทศบาล	2.86	0.804	ปานกลาง
3.เกิดการสร้างสรรค์ความเจริญแก่ชุมชน เกิดการพัฒนาทางด้านระบบสาธารณูปโภค	2.95	0.887	ปานกลาง
4.เกิดการเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ประชาชนที่อยู่โดยรอบเชียงใหม่ในเทศบาล	2.97	0.818	ปานกลาง
5.วิถีชีวิตและค่านิยมของสังคมชุมชนที่อยู่โดยรอบเชียงใหม่ในเทศบาลเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต่างจากเดิม	2.88	0.812	ปานกลาง
6.เกิดการสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน	2.97	0.773	ปานกลาง
7.เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน	2.17	1.046	น้อย
8.เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวัฒนธรรมแก่ชุมชน	2.42	0.953	น้อย
9.เกิดการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อมของชุมชน	2.42	0.954	น้อย
10.เกิดการขาดแคลนน้ำของชุมชนในการทำการเกษตร	2.11	0.979	น้อย
11.เกิดปัญหาน้ำท่วมในชุมชน	2.19	1.165	น้อย
12.เกิดปัญหาคุณภาพน้ำเสียในชุมชน	2.15	1.119	น้อย
13.เกิดปัญหามลภาวะทางเสียงในชุมชน(นักท่องเที่ยวเข้ามารบกวน)	1.96	0.966	น้อย
14.เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน	2.02	0.987	น้อย
15.เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของเชียงใหม่ในเทศบาลกับชุมชนโดยรอบเชียงใหม่ในเทศบาล	2.04	0.992	น้อย
16.เกิดการสร้างความสามัคคีระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของเชียงใหม่ในเทศบาล	3.55	1.158	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.52	0.955	น้อย

E1 = เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพของกลุ่มผู้ที่อาศัย

E2 = เกิดการสร้างอาชีพ การจ้างงาน

E3 = เกิดการสร้างสรรค์ความเจริญแก่ชุมชน

E4 = เกิดการเสริมสร้างความปลอดภัย

E5 = วิถีชีวิตและค่านิยมของสังคมชุมชน

E6 = เกิดการสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว

E7 = เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน

E8 = เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวัฒนธรรมแก่ชุมชน

E9 = เกิดการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อมของชุมชน

E10 = เกิดการขาดแคลนน้ำของชุมชนในการทำการเกษตร

E11 = เกิดปัญหาน้ำท่วมในชุมชน

E12 = เกิดปัญหาคุณภาพน้ำเสียในชุมชน

E13 = เกิดปัญหาภาวะทางเสียงในชุมชน

E14 = เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน

E15 = เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่

E16 = เกิดการสร้างสามัคคี

ภาพประกอบ 49 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงใหม่ในทิวเขาพารี

จากตาราง 8 สรุปผลได้ว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงใหม่ในทิวเขาพารีในระดับมากที่สุด คือ เกิดการสร้างสามัคคีระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของเชียงใหม่ในทิวเขาพารี ส่วนความคิดเห็นในเรื่องเกิดการเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ประชาชนที่อยู่โดยรอบเชียงใหม่ในทิวเขาพารี และเกิดการสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ส่วนในเรื่องเกิดปัญหาภาวะทางเสียงในชุมชน(นักท่องเที่ยวเข้ามารบกวน) ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับน้อย

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและประเด็นอื่นๆ

1. ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมกับการพัฒนาเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีมากกว่าปัจจุบัน เพราะปัจจุบันนี้ชุมชนมีส่วนร่วมน้อยมาก และเป็นเฉพาะกลุ่ม เมื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมแล้วจะทำให้ชุมชนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี และเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีก็เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

2. ควรมีการจ้างงานจากชุมชนให้มากขึ้น หรือให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขายสินค้า เพื่อจะได้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน

3. ควรมีการบริหารงานที่ดี มีความโปร่งใสมากกว่านี้

4. ควรให้บุคลากร / เจ้าหน้าที่ มีความเป็นมิตรไมตรี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน ไม่วางอำนาจเหนือชุมชน

4.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาครัฐ ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาครัฐ ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชน สรุปได้ดังนี้

เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีมีที่ตั้งไม่ไกลจากตัวเมือง มีสภาพพื้นที่เป็นป่าจริง แต่จะมีปัญหาเรื่องความแห้งแล้งอยู่บ้าง การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวรวมถึงการจัดการสภาพแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์ที่ดียังไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและต่อชุมชน ส่วนพื้นที่ที่ให้สัตว์อาศัยควรปรับให้เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิดรวมทั้งเพิ่มชนิดและปริมาณสัตว์ให้มากขึ้น บุคลากร / เจ้าหน้าที่มีคุณภาพที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่ในด้านการสื่อความหมายควรให้องค์ความรู้มากกว่าปัจจุบัน กิจกรรมควรมีความหลากหลายและมีการปรับเปลี่ยนอย่างสม่ำเสมอ และในการติดต่อประสานงานควรมีความรวดเร็วมากกว่าเดิม การบริหารจัดการและการดำเนินงานภายในยังแยกส่วนไม่มีความเชื่อมโยงกันในแต่ละฝ่าย ส่วนการประสานงานระหว่างหน่วยงานภายนอกกับเชียงใหม่ในทิวเขาฟารียังมีความล่าช้าบางครั้งไม่ค่อยได้รับความเอาใจใส่ การมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ กับเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับการพัฒนาเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี แต่ชุมชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยเลยทั้งๆ ที่ชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่ การประชาสัมพันธ์และการตลาดยังมีการดำเนินงานยังไม่ดีพอขาดความต่อเนื่องในการประสานงาน สิ่งอำนวยความสะดวกส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่บางอย่างควรปรับปรุง เช่น ป้ายบอกทางควรมีขนาดใหญ่ และชัดเจน การบริการบางครั้งยังมีความล่าช้า และควรจัดระบบการบริการให้มีความรวดเร็วโดยเฉพาะในช่วงเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก การรักษาความปลอดภัยและการรักษาความสะอาดอยู่ในเกณฑ์ที่ดี การคมนาคมขนส่งมีความสะดวกแต่ระบบขนส่งมวลชนยังไม่ค่อยคล่องตัว

สรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT) ของการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จากภาครัฐ ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชน

จุดแข็ง

1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ของจังหวัดเชียงใหม่
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ทำให้การท่องเที่ยวกระจายตัวและทำให้เงินสะพัดมากขึ้น
3. มีการคมนาคมที่สะดวก
4. เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ สามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปี
5. พื้นที่มีความสวยงาม
6. เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่า และธรรมชาติ

จุดอ่อน

1. สภาพพื้นที่ยังไม่ค่อยเหมาะสมกับสัตว์
2. ชนิดและปริมาณของสัตว์ยังมีน้อย
3. การบริหารภายในไม่ประสานกัน
4. ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมน้อยมาก
5. การสร้างจิตสำนึกยังมีน้อย และกิจกรรมไม่หลากหลายไม่เปลี่ยนแปลง
6. การประชาสัมพันธ์และการตลาดยังดำเนินงานได้ไม่ดี

โอกาส

1. ส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ และส่งเสริมการพัฒนาตลาด MICE
2. สามารถแข่งขันกับไนท์ซาฟารีของต่างประเทศได้
3. เปิดโอกาสให้เอกชนมาร่วมลงทุนและบริหารงาน

อุปสรรค

1. สวนสัตว์กลางคืนอื่นๆ
2. ชุมชนบางส่วนไม่ได้ให้การสนับสนุน รวมถึงองค์กรอิสระต่างๆ เช่น NGO
3. งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ

4.3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

จากผลการศึกษาการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาครัฐ ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชน สามารถนำผลที่ได้มาเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ดังนี้

1. แนวทางการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และสถานที่ ควรให้ความสำคัญกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชม รวมถึงสิ่งแวดล้อมภายในและโดยรอบพื้นที่จะต้องมี

ความเป็นธรรมชาติ สะอาด สวยงาม แต่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนโดยรอบ นอกจากนี้สภาพพื้นที่ต้องมีความเป็นธรรมชาติ พื้นที่กว้างขวาง และต้องให้เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิด รวมถึงที่พักรังสัตว์จะต้องไม่คับแคบเกินไปอีกด้วย ดังนั้นจึงควรมีการดำเนินการต่อไปนี้

1.1 ควรพัฒนาพื้นที่ให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยการปลูกต้นไม้ให้มากขึ้นเพราะเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีสร้างขึ้นมาจากพื้นที่ป่าที่ผ่านการใช้งานมาแล้วและพื้นที่ที่มีความแห้งแล้ง เมื่อจำนวนต้นไม้มากขึ้นก็จะส่งผลให้พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์มีความชุ่มชื้น ซึ่งในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

1.2 การจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อมถึงแม้ว่าเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะมีการจัดการในเรื่องของการบำบัดน้ำเสีย และการกำจัดของเสีย และสิ่งปฏิกูลต่างๆ ภายในพื้นที่ของตนเองแล้วก็ตาม ถ้าในอนาคตพื้นที่ในส่วนการกำจัดของเสียนั้นเต็มแล้วเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะนำของเสียต่างๆ นั้นไปกำจัดที่ใด ดังนั้นเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะต้องมีการวางแผนเพื่อรองรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการจัดหาพื้นที่เพื่อกำจัดของเสียต่างๆ โดยที่จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนที่อาศัยอยู่โดยรอบเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีด้วย ซึ่งในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีกลยุทธ์ในการป้องกันสิ่งแวดล้อม

1.3 ควรปรับปรุงทัศนียภาพพื้นที่ให้มีความเหมาะสมกับสัตว์ โดยการขยายพื้นที่ให้แก่สัตว์เพราะโดยธรรมชาติแล้วสัตว์ป่าต่างๆ เหล่านี้อาศัยอยู่ในพื้นที่กว้างแต่เมื่อนำมาจัดแสดงในพื้นที่แสดงสัตว์ที่มีความแคบกว่าอาจจะส่งผลทำให้สัตว์เกิดความเครียด เพราะสภาพพื้นที่ผิดไปจากธรรมชาติที่สัตว์เคยอยู่ และควรปลูกพืชที่เป็นอาหารของสัตว์ในพื้นที่ด้วย เพื่อที่จะทำให้สัตว์สามารถหาอาหารเองได้ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติ

1.4 ควรเพิ่มชนิดและปริมาณของสัตว์ให้มากขึ้น โดยการนำสัตว์ชนิดใหม่ๆ เข้ามาจัดแสดงเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเข้าชม ซึ่งเป็นกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการพัฒนาตัวสินค้า

2. แนวทางการพัฒนาบุคลากร ควรให้มีการอบรมแก่บุคลากรเพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้ในการบรรยาย รวมถึงการสื่อความหมาย พร้อมทั้งพัฒนาทักษะให้บุคลากรเกิดความเชี่ยวชาญ ดังนั้นจึงควรมีการดำเนินการต่อไปนี้

2.1 จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่บุคลากร เพื่อที่บุคลากรจะได้นำความรู้ไปสื่อความหมายให้แก่นักท่องเที่ยวได้ ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมต่อนักท่องเที่ยว ประชากรในท้องถิ่น ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.2 พัฒนาทักษะในการบรรยายหรือสื่อความหมายให้มีความเป็นธรรมชาติ เพราะในปัจจุบันบุคลากรมีการบรรยายและสื่อความหมายในลักษณะท่องจำเหมือนกันหมดทุกคน ดังนั้นบุคลากรต้องหาจุดเด่นและความเป็นตัวของตัวเองมาผนวกกับความรู้ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อที่จะได้นำเสนอองค์ความรู้ที่มีอยู่ในลักษณะความเป็นธรรมชาติไม่ใช่ในลักษณะการท่องจำและการสื่อความหมายควรเป็นเชิงวิชาการให้มากกว่าปัจจุบันเพราะปัจจุบันเน้นความบันเทิงมากกว่า

ความรู้ ซึ่งในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องนำรูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยวมาจัดการทางด้านความชำนาญให้แก่บุคลากร

3.แนวทางการบริหารจัดการและการดำเนินงาน การบริหารจัดการและการดำเนินงานภายในของเชียงใหม่ไนท์ คอร์ปปรับกลยุทธ์จากเชิงรับเพียงอย่างเดียวให้มาเป็นเชิงรุก ดังนั้นจึงควรมีการดำเนินการต่อไปนี้

3.1 ควรปรับรูปแบบการดำเนินงานให้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันในแต่ละหน่วยงานภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเพื่อความรวดเร็วและคล่องตัวในการดำเนินงาน การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีระบบในการจัดการการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทุกระบบต้องมีการประสานความร่วมมือกันและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

3.2 ควรมีการวางแผนการดำเนินงานและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงาน ซึ่งในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องนำรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางด้านกลยุทธ์มาใช้ด้วย

3.3 ควรมีการบริหารงานการให้บริการรถลากในช่วงเทศกาลให้มีความรวดเร็วและเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ

4.แนวทางการสร้างจิตสำนึก กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรม การให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ ชีวิตสัตว์ รวมถึงระบบนิเวศ เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องให้แก่นักท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และรวมถึงผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบอื่น ดังนั้นจึงควรมีการดำเนินการต่อไปนี้

4.1 ควรมีการแทรกเนื้อหาในการสื่อความหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกรักและห่วงแหนต่อทรัพยากรธรรมชาติ เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยว

4.2 ควรทำหนังสือคู่มือเกี่ยวกับสัตว์แต่ละชนิดที่มีอยู่ในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พร้อมทั้งความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ให้แก่ นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.3 ควรจัดให้มีการอบรมความรู้ทางด้านอนุรักษ์แก่ชุมชน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดจิตสำนึกรักและห่วงแหนต่อทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งวิธีการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมรวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้แก่ นักท่องเที่ยว ประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

4.4 ควรจัดกิจกรรมการศึกษาเส้นทางธรรมชาติภายในพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ซึ่งเป็นกิจกรรมรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จะให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์

5.แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น ส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน และตัดสินใจในการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดประโยชน์กับชุมชนในท้องถิ่นมากที่สุด และทำให้ชุมชนในท้องถิ่นเกิดความรู้และความ

เข้าใจในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนเกิดความรักและหวงแหนต่อทรัพยากรภายในชุมชน นอกจากนี้เมื่อชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมแล้วชุมชนก็จะได้รับการจัดสรรผลประโยชน์ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพ และการกระจายรายได้ ดังนั้นจึงควรมีการดำเนินการต่อไปนี้

5.1 เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในแผนงานหรือโครงการที่จัดทำขึ้นภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เพราะถือว่าชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่และชุมชนก็มีมาก่อนเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ดังนั้นเมื่อเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะทำกิจกรรมใดๆ ก็ตามจึงต้องให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนั้นๆ ด้วย ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นตรงจุดที่ว่าในการจัดการการท่องเที่ยวประชาชนบนพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผน

5.2 ให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์แก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้และเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ ตลอดจนทำให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกหวงแหนต่อทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชนและเข้าใจในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5.3 เปิดโอกาสให้ชุมชนนำสินค้า ของที่ระลึก ผลผลิตทางการเกษตรเข้ามาขายภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเป็นกุญแจสำคัญไขไปสู่การกระจายรายได้

5.4 เปิดโอกาสให้เยาวชนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นมัคคุเทศก์น้อยนำชมสถานที่ภายในรวมทั้งสื่อความหมายในส่วนชมสัตว์ Jaguar Trail ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

6. แนวทางการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ และการตลาดการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์จะต้องมีความต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และไม่ควรให้ความสำคัญเฉพาะเวลาที่มีเทศกาล หรืองานประเพณีเท่านั้น นอกจากนี้การทำการตลาดควรที่จะร่วมมือกับภาคเอกชนต่างๆ เพื่อเป็นช่องทางในการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวยังเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีให้มากขึ้น ซึ่งการดำเนินการทั้งสองนี้จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการจัดการและการพัฒนาที่ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และจะต้องให้เกิดความสมดุลระหว่างความสามารถในการรองรับพื้นที่กับปริมาณนักท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงควรมีการดำเนินการต่อไปนี้

6.1 ใช้สื่อต่างๆ ช่วยประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงประชาชนอย่างทั่วถึง เช่น แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ วิทยุ โทรทัศน์ รวมถึงอินเทอร์เน็ต ซึ่งรูปแบบการประชาสัมพันธ์จะต้องเน้นรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น กิจกรรมที่สื่อให้เห็นถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมทั้งการอนุรักษ์ ซึ่งการประชาสัมพันธ์จะต้องประชาสัมพันธ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและอยากมาเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องใช้กลยุทธ์การตลาดและการโฆษณาเพื่อนำเสนอสินค้าทางการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว

6.2 ทำการตลาดเจาะเฉพาะกลุ่ม เช่น การทำตลาดเจาะเฉพาะกลุ่มนักเรียน นิสิตนักศึกษา ให้มาท่องเที่ยวพร้อมทั้งศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ โดยการลดราคาบัตรเข้าชม ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการทำการตลาดที่เน้นความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อม

7. แนวทางการส่งเสริมการลงทุน ควรมีการสนับสนุนให้มีการลงทุนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ดังนั้นผู้บริหารที่เกี่ยวข้องของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะต้องมีส่วนสนับสนุนให้มีการลงทุนในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เพื่อเป็นการสร้างโอกาสในการลงทุนของผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่นในการประกอบกิจการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วย ดังนั้นจึงควรมีการดำเนินการต่อไปนี้

7.1 เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาร่วมลงทุนกับเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เช่น ให้ชุมชนสามารถเข้ามาเป็นเจ้าของกิจการ ได้แก่ เจ้าของกิจการร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะนำไปสู่การกระจายรายได้ของชุมชน

7.2 ให้ชุมชนร่วมจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เช่น ชุมชนทำโฮมสเตย์ให้นักท่องเที่ยวมาพัก ในช่วงกลางวันชุมชนพานักท่องเที่ยวเที่ยวภายในชุมชน ส่วนช่วงเย็นก็พานักท่องเที่ยวมาเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้ชุมชนมีการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนของตน และสามารถได้รับผลประโยชน์จากกำไรของการท่องเที่ยว

8. แนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การท่องเที่ยวเกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้มีความเป็นสากล และการบริการที่ประทับใจนักท่องเที่ยว ซึ่งในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการนั้นก็ควรที่จะผสมผสานความเป็นท้องถิ่นเข้าไปด้วย ดังนั้นจึงควรมีการดำเนินการต่อไปนี้

8.1 ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย รวมทั้งป้ายอื่นๆ นอกจากจะทำรูปแบบให้เป็นสากลแล้วอาจจะสอดแทรกความเป็นล้านนาเข้าไปด้วย เช่น ป้ายสื่อความหมายมีคำอธิบายภาษาไทยกลาง ภาษาอังกฤษ และควรเพิ่มภาษาถิ่นเหนือเข้าไปด้วย เพื่อที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกแปลกใหม่และได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาษาถิ่นเหนือด้วย ซึ่งในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องรวมถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของท้องถิ่นด้วย

8.2 ควรมีการให้บริการที่มีความรวดเร็วแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวจะได้ไม่รอนานจนเกิดความเบื่อหน่าย เช่น การบริการรถลาก โดยเฉพาะช่วงเทศกาล การบริการให้ข้อมูลต่างๆ เพื่อทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี ผู้วิจัยได้ทำการสรุป อภิปราย และนำเสนอข้อเสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ด้านการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ภาครัฐจำนวน 15 ราย ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการจำนวน 30 ราย ภาคประชาชนจำนวน 200 ราย โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling) นักท่องเที่ยวจำนวน 200 ราย โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling) รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 445 ราย

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นใช้แบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ภาครัฐ และภาคเอกชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี และใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี และประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. สรุปผลการศึกษาวิจัย

ผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1 สรุปผลจากการสังเกตการณ์

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจสภาพพื้นที่ที่ทำการศึกษา โดยดูลักษณะสภาพแวดล้อม กิจกรรม รวมทั้งบริการต่างๆ ทางด้านการท่องเที่ยว สรุปได้ดังนี้

เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า มีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม มีสถาปัตยกรรมแบบล้านนาผสมแอฟริกัน การเดินทางสะดวก ภายในพื้นที่ที่มีความสะอาด พื้นที่จัดแสดงสัตว์มี 3 โซน คือ Savanna Safari Predator Prowl และ Jaguar Trail มีกิจกรรมชมสัตว์ มีม้าน้ำพุคนตรี บุคลากรมีความสุภาพ พุดจาไฟเราะ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ร้านขายของ OTOP มีการถ่ายภาพร่วมกับสัตว์ชนิดต่างๆ มีบริการรถลาก มีลานจอดรถที่สะดวก มีห้องน้ำที่สะอาด มีป้ายสื่อความหมาย แผ่นพับ แผนที่ ป้ายบอกทาง ป้ายห้าม ตู้ ATM ถึงขยะ แก้ว

5.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาครัฐ ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาครัฐ ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชน สรุปได้ดังนี้

เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ามีที่ตั้งไม่ไกลจากตัวเมือง มีสภาพพื้นที่เป็นป่าจริง แต่จะมีปัญหาเรื่องความแห้งแล้งอยู่บ้าง การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวรวมถึงการจัดการสภาพแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์ที่ดียังไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและต่อชุมชน ส่วนพื้นที่ที่ให้สัตว์อาศัยควรปรับให้เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิดรวมทั้งเพิ่มชนิดและปริมาณสัตว์ให้มากขึ้น บุคลากร / เจ้าหน้าที่ที่มีคุณภาพที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่ในด้านการสื่อความหมายควรให้องค์ความรู้มากกว่าปัจจุบัน กิจกรรมควรมีความหลากหลายและมีการปรับเปลี่ยนอย่างสม่ำเสมอ และในการติดต่อประสานงานควรมีความรวดเร็วมากกว่าเดิม การบริหารจัดการและการดำเนินงานภายในยังแยกส่วนไม่มีความเชื่อมโยงกันในแต่ละฝ่าย ส่วนการประสานงานระหว่างหน่วยงานภายนอกกับเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ายังมีความล่าช้าบางครั้งไม่ค่อยได้รับความเอาใจใส่ การมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ กับเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า แต่ชุมชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยเลยทุกๆ ที่ชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่ การประชาสัมพันธ์และการตลาดยังมีการดำเนินงานยังไม่ดีพอขาดความต่อเนื่องในการประสานงาน สิ่งอำนวยความสะดวกส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่บางอย่างควรปรับปรุง เช่น ป้ายบอกทางควรมีขนาดใหญ่ และชัดเจน การบริการบางครั้งยังมีความล่าช้า และควรจัดระบบการบริการให้มีความรวดเร็วโดยเฉพาะในช่วงเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก การรักษาความปลอดภัยและการรักษาความสะอาดอยู่ในเกณฑ์ที่ดี การคมนาคมขนส่งมีความสะดวกแต่ระบบขนส่งมวลชนยังไม่ค่อยคล่องตัว

สรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT) ของการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จากภาครัฐ ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชน

จุดแข็ง

1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ของจังหวัดเชียงใหม่
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ทำให้การท่องเที่ยวกระจายตัวและทำให้เงินสะพัดมากขึ้น
3. มีการคมนาคมที่สะดวก
4. เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ สามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปี
5. พื้นที่มีความสวยงาม
6. เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่า และธรรมชาติ

จุดอ่อน

1. สภาพพื้นที่ยังไม่ค่อยเหมาะสมกับสัตว์
2. ชนิดและปริมาณของสัตว์ยังมีน้อย
3. การบริหารภายในไม่ประสานกัน
4. ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมน้อยมาก
5. การสร้างจิตสำนึกยังมีน้อย และกิจกรรมไม่หลากหลายไม่เปลี่ยนแปลง
6. การประชาสัมพันธ์และการตลาดยังดำเนินงานได้ไม่ดี

โอกาส

1. ส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ และส่งเสริมการพัฒนาตลาด MICE
2. สามารถแข่งขันกับไนท์ซาฟารีของต่างประเทศได้
3. เปิดโอกาสให้เอกชนมาร่วมลงทุนและบริหารงาน

อุปสรรค

1. สวนสัตว์กลางคืนอื่นๆ
2. ชุมชนบางส่วนไม่ได้ให้การสนับสนุน รวมถึงองค์กรอิสระต่างๆ เช่น NGO
3. งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ

5.3 สรุปแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

จากผลการศึกษาการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาครัฐ ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชน สามารถนำผลที่ได้มาเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี สรุปดังนี้

1. แนวทางการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และสถานที่
 - 1.1 ควรพัฒนาพื้นที่ให้มีความอุดมสมบูรณ์
 - 1.2 การจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม

- 1.3 ควรปรับปรุงทัศนคติและสภาพพื้นที่ให้มีความเหมาะสมกับสัตว์
- 1.4 ควรเพิ่มชนิดและปริมาณของสัตว์ให้มากขึ้น
- 2.แนวทางการพัฒนาบุคลากร
 - 2.1 จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่บุคลากร
 - 2.2 พัฒนาทักษะในการบรรยายหรือสื่อความหมายให้มีความเป็นธรรมชาติ
- 3.แนวทางการบริหารจัดการและการดำเนินงาน
 - 3.1 ควรปรับปรุงแบบการดำเนินงานให้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน
 - 3.2 ควรมีการวางกรอบแผนการดำเนินงานและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน
 - 3.3 ควรมีการบริหารงานการให้บริการรถลากในช่วงเทศกาลให้มีความรวดเร็วและเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ
- 4.แนวทางการสร้างจิตสำนึก กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรม
 - 4.1 ควรมีการแทรกเนื้อหาในการสื่อความหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์
 - 4.2 ควรทำหนังสือคู่มือเกี่ยวกับสัตว์แต่ละชนิดที่มีอยู่ในเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี
 - 4.3 ควรจัดให้มีการอบรมความรู้ทางด้านการอนุรักษ์แก่ชุมชน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของตลอดจนประชาชนทั่วไป
 - 4.4 ควรจัดกิจกรรมการศึกษาเส้นทางธรรมชาติภายในพื้นที่เชียงใหม่ในทิวเขาฟารี
- 5.แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น
 - 5.1 เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในแผนงานหรือโครงการ
 - 5.2 ให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์แก่ชุมชน
 - 5.3 เปิดโอกาสให้ชุมชนนำสินค้า ของที่ระลึก ผลผลิตทางการเกษตรเข้ามาขายภายในเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี
 - 5.4 เปิดโอกาสให้เยาวชนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นมัคคุเทศก์น้อย
- 6.แนวทางการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ และการตลาดการท่องเที่ยว
 - 6.1 ใช้สื่อต่างๆ ช่วยประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงประชาชนอย่างทั่วถึง
 - 6.2 ทำการตลาดเจาะเฉพาะกลุ่ม เช่น การทำตลาดเจาะเฉพาะกลุ่มนักเรียน นิสิตนักศึกษา
- 7.แนวทางการส่งเสริมการลงทุน
 - 7.1 เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาร่วมลงทุนกับเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี
 - 7.2 ให้ชุมชนร่วมจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี
- 8.แนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการ
 - 8.1 ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย รวมทั้งป้ายอื่นๆ นอกจากจะทำรูปแบบให้เป็นสากลแล้วอาจจะสอดแทรกความเป็นล้านนาเข้าไปด้วย
 - 8.2 ควรมีการให้บริการที่มีความรวดเร็วแก่นักท่องเที่ยว

6.อภิปรายผล

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

จากผลการศึกษาการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาครัฐ ภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชน สามารถนำผลที่ได้มาเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี ดังนี้

1.แนวทางการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และสถานที่

1.1 ควรพัฒนาพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ โดยการปลูกต้นไม้ให้มากขึ้นเพราะเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีสร้างขึ้นมาจากพื้นที่ป่าที่ผ่านการใช้งานมาแล้วและพื้นที่ที่มีความแห้งแล้ง เมื่อจำนวนต้นไม้มากขึ้นก็จะส่งผลให้พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์มีความชุ่มชื้น ซึ่งในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548: 2-3) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านภูมิศาสตร์ และด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี โดยจะต้องยึดหลักสำคัญที่ว่าเราจะต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเหล่านั้นไว้ให้ดีที่สุด เพื่อใช้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวในระยะยาว เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1.2 การจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อมถึงแม้ว่าเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะมีการจัดการในเรื่องของการบำบัดน้ำเสีย และการกำจัดของเสีย และสิ่งปฏิกูลต่างๆ ภายในพื้นที่ของตนเองแล้วก็ตาม ถ้าในอนาคตพื้นที่ในส่วนการกำจัดของเสียนั้นเต็มแล้วเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะนำของเสียต่าง ๆ นั้นไปกำจัดที่ใด ดังนั้นเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะต้องมีการวางแผนเพื่อรองรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการจัดหาพื้นที่เพื่อกำจัดของเสียต่างๆ โดยที่จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนที่อาศัยอยู่โดยรอบเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีด้วย ซึ่งในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีกลยุทธ์ในการป้องกันสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548: 4-5) การป้องกันสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์สงวนและป้องกันทรัพยากรธรรมชาติ ดูแลรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ดูแลรักษารูปแบบวิถีชีวิต ตรวจสอบผลกระทบ ตั้งขอบเขตของการเปลี่ยนแปลง

1.3 ควรปรับปรุงทัศนียภาพพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับสัตว์ โดยการขยายพื้นที่ให้แก่สัตว์เพราะโดยธรรมชาติแล้วสัตว์ป่าต่างๆ เหล่านี้อาศัยอยู่ในพื้นที่กว้างแต่เมื่อนำมาจัดแสดงในพื้นที่แสดงสัตว์ที่มีความแคบกว่าอาจจะส่งผลทำให้สัตว์เกิดความเครียด เพราะสภาพพื้นที่ผิดไปจากธรรมชาติที่สัตว์เคยอยู่ และควรปลูกพืชที่เป็นอาหารของสัตว์ในพื้นที่ด้วย เพื่อที่จะทำให้สัตว์สามารถหาอาหารเองได้ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติ สอดคล้องกับดรรชนี เอ็มพันธ์ (2545: 93) มีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติ ในการทดแทนฟื้นฟู ให้สามารถผลิต และให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดไป โดยไม่ลดถอยหรือเสื่อมโทรมลง ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และความต้องการของชุมชน

1.4 ควรเพิ่มชนิดและปริมาณของสัตว์ให้มากขึ้น โดยการนำสัตว์ชนิดใหม่ๆ เข้ามาจัดแสดงเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเข้าชม ซึ่งเป็นกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการพัฒนาตัวสินค้า สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548: 4-5) การพัฒนาตัวสินค้า กลยุทธ์กำหนดบริเวณทรัพยากรแสดงตัวสินค้าที่มีอยู่ และที่อาจเกิดขึ้นใหม่ พัฒนาสินค้าตัวใหม่ แสดงเส้นทางทัวร์ จุดเริ่มต้นและโซนที่จะมีการท่องเที่ยว พัฒนา Product Packages ที่เหมาะสมจัดตั้งการประสานงานกับอุตสาหกรรมอื่น

2.แนวทางการพัฒนาบุคลากร

2.1 จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่บุคลากร เพื่อให้บุคลากรจะได้นำความรู้ไปสื่อความหมายให้แก่นักท่องเที่ยวได้ ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมต่อนักท่องเที่ยว ประชากรในท้องถิ่น ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548: 2-3) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมต่อนักท่องเที่ยวและประชากรในท้องถิ่น ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เป็นการศึกษาที่ต้องการจะหยั่งรากลึกลงในจิตสำนึกของแต่ละคน ให้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญอย่างยิ่งยวดในอันที่จะทะนุถนอมไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวเรา

2.2 พัฒนาทักษะในการบรรยายหรือสื่อความหมายให้มีความเป็นธรรมชาติ เพราะในปัจจุบันบุคลากรมีการบรรยายและสื่อความหมายในลักษณะท่องจำเหมือนกันหมดทุกคน ดังนั้นบุคลากรต้องหาจุดเด่นและความเป็นตัวของตัวเองมาผนวกกับความรู้ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อที่จะได้นำเสนอองค์ความรู้ที่มีอยู่ในลักษณะความเป็นธรรมชาติไม่ใช่ในลักษณะการท่องจำและการสื่อความหมายควรเป็นเชิงวิชาการให้มากกว่าปัจจุบันเพราะปัจจุบันเน้นความบันเทิงมากกว่าความรู้ ซึ่งในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องนำรูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยวมาจัดการทางด้านความชำนาญให้แก่บุคลากร สอดคล้องกับสุพัตรา พรประสิทธิ์ (2541: 22-25) การทำงานทุกอย่างต้องอาศัยความชำนาญ งานจึงจะดี และมีประสิทธิภาพ โดยขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 อย่าง คือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติต่องาน ซึ่งประกอบกันตั้งแต่ทางเทคนิค ทางการมีมนุษยสัมพันธ์ และการติดต่อสื่อสาร

3.แนวทางการบริหารจัดการและการดำเนินงาน

3.1 ควรปรับปรุงแบบการดำเนินงานให้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันในแต่ละหน่วยงานภายในเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าเพื่อความเร็วและคล่องตัวในการดำเนินงาน การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีระบบในการจัดการการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทุกระบบต้องมีการประสานความร่วมมือกันและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน สอดคล้องกับสุพัตรา พรประสิทธิ์ (2541: 22-25) ระบบในการจัดการการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมถึงระบบการจัดการข้อมูลระบบการดำเนินงาน การปฏิบัติการการเงิน การจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ การตลาดและระบบอื่นๆ ด้วย โดยทุกระบบต้องมีการประสานความร่วมมือกันและมีความสัมพันธ์กันในทุกขั้นตอน

3.2 ควรมีการวางกรอบแผนการดำเนินงานและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงาน ซึ่งในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องนำรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางด้านกลยุทธ์มาใช้ด้วย สอดคล้องกับสุพัตรา พรประสิทธิ์ (2541: 22-25) กลยุทธ์ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความผสมผสานกลมกลืนระหว่างวัตถุประสงค์การจัดลำดับความสำคัญ การควบคุม และขอบเขตของกิจกรรมต่างๆ ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งต้องประกอบไปด้วยกลยุทธ์ในการวางแผน การดำเนินงานที่สามารถปฏิบัติได้ และต้องเป็นไปตามนโยบายของการท่องเที่ยวแห่งชาติด้วย

3.3 ควรมีการบริหารงานการให้บริการรถลากในช่วงเทศกาลให้มีความรวดเร็วและเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548: 2-3) ความพอใจของนักท่องเที่ยวนับเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นักท่องเที่ยวที่พอใจจึงจะกลับมาท่องเที่ยวอีก กิจกรรมที่บริษัททัวร์เสนอต่อนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นกิจกรรมที่ตรงหรือเกินความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้จะต้องอยู่ในกรอบของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4. แนวทางการสร้างจิตสำนึก กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรม

4.1 ควรมีการแทรกเนื้อหาในการสื่อความหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกรักและห่วงแหนต่อทรัพยากรธรรมชาติ เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยว

4.2 ควรทำหนังสือคู่มือเกี่ยวกับสัตว์แต่ละชนิดที่มีอยู่ในเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าริความรู้ เกี่ยวกับการอนุรักษ์พร้อมทั้งความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ให้แก่ นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.3 ควรจัดให้มีการอบรมความรู้ทางด้านอนุรักษ์แก่ชุมชน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดจิตสำนึกรักและห่วงแหนต่อทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งวิธีการอนุรักษ์ที่ถูกวิธี เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมรวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้แก่ นักท่องเที่ยว ประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

4.4 ควรจัดกิจกรรมการศึกษาเส้นทางธรรมชาติภายในพื้นที่เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าริ ซึ่งเป็นกิจกรรมรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จะให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์

สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548: 2-3) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมทั้งต่อนักท่องเที่ยวและประชากรในท้องถิ่น ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เป็นการศึกษาที่ต้องการจะหยั่งรากลึกลงในจิตสำนึกของแต่ละคนให้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญอย่างยิ่งยวดในอันที่จะทะนุถนอมไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวเรา และสอดคล้องกับกิตติวัฒน์ รัตนดิถก ญ ภูเก็ต (2541: 40-52) การให้ความรู้ ความเข้าใจและ/หรือ การสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนเกี่ยวกับความจำเป็นในการปกป้องรักษาธรรมชาติแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้คงอยู่สนองความ

ต้องการของคนทั่วไปจึงเป็นสิ่งที่จะต้องกระทำ นอกจากนี้การสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ยังรวมไปถึงบุคคลกลุ่มอื่นๆ เช่น ราษฎรท้องถิ่น มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวนั้น เป็นต้น วิธีการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์มีหลายรูปแบบ แต่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มักจะเน้นวิธีการจัดโปรแกรม สื่อความหมายธรรมชาติ เช่น การจัดให้มีศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ ในแหล่งท่องเที่ยวจัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต่อการศึกษารียนรู้ จิตนันทนาการ/ แผ่นป้ายบรรยายตามบริเวณหรือจุดท่องเที่ยวต่างๆ จัดให้มีเส้นทางเดินเท้า หรือทางเดินป่าที่ให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ธรรมชาติหลากหลายแก่ผู้มาเยือน รวมไปถึงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถชี้แนะและอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและนิเวศวิทยาของสิ่งต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวพบเห็น

5. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

5.1 เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในแผนงานหรือโครงการที่จัดทำขึ้นภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เพราะถือว่าชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่และชุมชนก็มีมาก่อนเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ดังนั้นเมื่อเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะทำกิจกรรมใดๆ ก็ตามจึงต้องให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนั้นๆ ด้วย ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นตรงจุดที่ว่าในการจัดการการท่องเที่ยวประชาชนบนพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผน สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548: 2-3) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นตรงจุดที่ว่าในการจัดการการท่องเที่ยว ประชาชนบนพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การลงมือปฏิบัติการและการประเมินผล การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนของตน และสามารถได้รับผลประโยชน์จากกำไรของการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเป็นกุญแจสำคัญไขไปสู่การกระจายรายได้นั่นเอง

5.2 ให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์แก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้และเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ ตลอดจนทำให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกห่วงแหนต่อทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชนและเข้าใจในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548: 2-3) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมทั้งต่อนักท่องเที่ยวและประชากรในท้องถิ่น ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเป็นการศึกษาที่ต้องการจะหยั่งรากลึกลงในจิตสำนึกของแต่ละคน ให้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญอย่างยิ่งยวดในอันที่จะทะนุถนอมไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวเรา

5.3 เปิดโอกาสให้ชุมชนนำสินค้า ของที่ระลึก ผลผลิตทางการเกษตรเข้ามาขายภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเป็นกุญแจสำคัญไขไปสู่การกระจายรายได้ สอดคล้องกับยศ สันตสมบัติ (2544: 205) การกระจายรายได้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่เพียงแต่เป็นการสร้างรายได้และอาชีพเสริมให้กับชุมชนเท่านั้น แต่ยังต้องสร้างความเป็นธรรมในด้านการกระจายรายได้ให้ทั่วถึงเพื่อให้สมาชิกของชุมชนทุกคนได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว

5.4 เปิดโอกาสให้เยาวชนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นมัคคุเทศก์น้อยนำชมสถานที่ภายใน รวมทั้งสื่อความหมายในส่วนชมสัตว์ Jaguar Trail ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวด้วย สอดคล้องกับกิดิตวิวัฒน์ รัตนดิลล ก ฎ ก เกิด (2541: 40-52)

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาว มากกว่ากิจกรรมอื่นๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อความอยู่รอดของธรรมชาติ ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบต่างๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม รูปแบบของ การมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ การเป็นมัคคุเทศก์ การนำสินค้าที่เป็น ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยวและการจ้างงานในส่วนบริการอื่นๆ เป็นต้น

6. แนวทางการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ และการตลาดการท่องเที่ยว

6.1 ใช้สื่อต่างๆ ช่วยประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงประชาชนอย่างทั่วถึง เช่น แผ่นพับ ป้าย ประชาสัมพันธ์ วิทยุ โทรทัศน์ รวมถึงอินเทอร์เน็ต ซึ่งรูปแบบการประชาสัมพันธ์จะต้องเน้นรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น กิจกรรมที่สื่อให้เห็นถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมทั้งการอนุรักษ์ ซึ่งการประชาสัมพันธ์จะต้องประชาสัมพันธ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและอยากมาเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องใช้กลยุทธ์การตลาดและการโฆษณา เพื่อนำเสนอสินค้าทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว

6.2 ทำการตลาดเจาะเฉพาะกลุ่ม เช่น การทำตลาดเจาะเฉพาะกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา ให้มาท่องเที่ยวพร้อมทั้งศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ โดยการลดราคาบัตรเข้าชม ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการทำตลาดที่เน้นความสำคัญในเรื่อง สิ่งแวดล้อม

สอดคล้องกับรุ่งทิพ ว่องปฏิการ (2544: 18-39) การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบ ครอบคลุมองค์รวม จะสำเร็จครบถ้วนได้จะต้องมีการดำเนินการตลาดที่เน้นเรื่องสิ่งแวดล้อมด้วย ที่สำคัญการจัดการและการทำตลาดที่เน้นในเรื่องสิ่งแวดล้อมจะเป็นส่วนสำคัญมากในการวาง กลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวในอนาคต การตลาดในแนวการตลาดเชิงนิเวศ สามารถใช้เครื่องมือทาง การตลาดแบบเดิม เช่น สินค้า ราคา การจัดจำหน่ายและการสื่อสารมาผสมผสานกันอย่างเหมาะสม และการใช้เครื่องมืออื่นมาประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมถึงการขนส่งข่าวสารเกี่ยวกับสินค้า และบริการไปยังนักท่องเที่ยว ดังนั้นการทำตลาดเชิงนิเวศจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับ ภาพลักษณ์ในเรื่องสิ่งแวดล้อมของพื้นที่นั้นๆ ด้วย และการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวทราบโดยย่อ เกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของสิ่งแวดล้อม การปรับปรุง แก้ไข ความสำเร็จของการดำเนินการ ตลอดจนข้อบกพร่อง นอกจากจะทำให้ นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้นแล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่ต้องเผชิญซึ่งแตกต่างไปจากที่เคยประสบมาเกี่ยวกับ เรื่องนั้นๆ

7.แนวทางการส่งเสริมการลงทุน

7.1 เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาร่วมลงทุนกับเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เช่น ให้ชุมชนสามารถเข้ามาเป็นเจ้าของกิจการ ได้แก่ เจ้าของกิจการร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะนำไปสู่การกระจายรายได้ของชุมชน สอดคล้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2548: ออนไลน์) ต้องก่อให้เกิดการกระจายรายได้ (ผลประโยชน์) อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ได้เกิดจากการกระจุกตัวเฉพาะผลประโยชน์ที่เป็นรายได้เพียงแค่งานกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

7.2 ให้ชุมชนร่วมจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เช่น ชุมชนทำโฮมสเตย์ให้นักท่องเที่ยวมาพัก ในช่วงกลางวันชุมชนพานักท่องเที่ยวเที่ยวภายในชุมชน ส่วนช่วงเย็นก็พานักท่องเที่ยวมาเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้ชุมชนมีการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนของตน และสามารถได้รับผลประโยชน์จากกำไรของการท่องเที่ยว สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548: 2-3) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นตรงจุดที่ว่าในการจัดการการท่องเที่ยว ประชาชนบนพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การลงมือปฏิบัติการและการประเมินผล การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนของตน และสามารถได้รับผลประโยชน์จากกำไรของการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเป็นกุญแจสำคัญไขไปสู่การกระจายรายได้นั่นเอง และสอดคล้องกับกิตติวัฒน์ รัตนดิถ ฤกษ์เกิด (2541: 40-52) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังมุ่งเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่น่าสนใจของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ที่ปรากฏในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการศึกษาเรียนรู้ และสร้างความพึงพอใจเกี่ยวกับความหลากหลายและวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนเหล่านั้นด้วย

8.แนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการบริการ

8.1 ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย รวมทั้งป้ายอื่นๆ นอกจากจะทำรูปแบบให้เป็นสากลแล้วอาจจะสอดแทรกความเป็นล้านนาเข้าไปด้วย เช่น ป้ายสื่อความหมายมีคำอธิบายภาษาไทยกลาง ภาษาอังกฤษ และควรเพิ่มภาษาถิ่นเหนือเข้าไปด้วย เพื่อที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกแปลกใหม่และได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาษาถิ่นเหนือด้วย ซึ่งในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องรวมถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของท้องถิ่นด้วย สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548: 2-3) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ตลอดจนวิถีชีวิต เอกลักษณ์ของท้องถิ่นและประเทศซึ่งเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาความแตกต่างทางด้านสังคม และวัฒนธรรมที่หลากหลายเหล่านั้น

8.2 ควรมีการให้บริการที่มีความรวดเร็วแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวจะได้ไม่รอนานจนเกิดความเบื่อหน่าย เช่น การบริการรถลาก โดยเฉพาะช่วงเทศกาล การบริการให้ข้อมูลต่างๆ เพื่อทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548: 2-3) ความพอใจของ

นักท่องเที่ยวนับเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นักท่องเที่ยวที่พอใจจึงจะกลับมาท่องเที่ยวอีก กิจกรรมที่บริษัททัวร์เสนอต่อนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นกิจกรรมที่ตรงหรือเกินความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้จะต้องอยู่ในกรอบของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

7. ข้อเสนอแนะทั่วไป

7.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ปรากฏให้เห็นภายในเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี ส่วนใหญ่เน้นไปทางด้านตัวอาคารค่อนข้างมาก และเป็นวัฒนธรรมผสมระหว่างวัฒนธรรมแอฟริกันกับล้านนา ดังนั้นควรมีการเพิ่มทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมล้านนา อาจจะเป็นรูปแบบของการจัดนิทรรศการ หรือการแสดงฟ้อนรำ ต่างๆ และต้องมีความสม่ำเสมอในการจัดแสดงไม่ใช่มีเฉพาะช่วงเทศกาล

7.2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีให้มีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้นควรมีการวัดระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และนำผลที่ได้มาประเมินว่าควรจะต้องมีการปรับปรุงหรือพัฒนาอะไรให้ดีขึ้น เมื่อนักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจแล้วก็จะทำให้เกิดการมาซ้ำ และการบอกต่ออีกด้วย

7.3 การเดินทางไปยังเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี ในกรณีที่ไม่นำรถส่วนตัวไปเองต้องใช้ระบบขนส่งมวลชนนั้นยังไม่ค่อยมีความคล่องตัว เพราะต้องใช้เวลาในการรอรถเมล์ขาวเป็นเวลานาน และต้องใช้เวลาอยู่บนรถเมล์ขาวนานพอสมควรเช่นกัน เพราะรถเมล์ขาวจะวนรอบเมืองก่อนแล้วจึงจะพาไปยังเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี นอกจากนี้รถสี่ล้อแดงที่มีบริการอยู่ทั่วไปหรือมีอยู่ตามจุดที่เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจัดไว้ ถึงแม้จะใช้เวลาในการเดินทางที่เร็วกว่ารถเมล์ขาวแต่ก็มีอัตราค่าบริการที่ค่อนข้างสูง ดังนั้นเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีควรที่จะจัดระบบขนส่งมวลชนให้มีความคล่องตัวในการเดินทาง และราคาสมเหตุสมผล เพราะนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวคงไม่ต้องการที่จะใช้เวลาเดินทางที่นาน หรือต้องจ่ายค่าบริการรถสี่ล้อแดงที่สูง

8. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

8.1 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี เพราะเนื่องจากการไปเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวได้สอบถามว่าสามารถไปเที่ยวสถานที่ใดที่ใกล้ๆ เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีได้อีกบ้าง

8.2 การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นเพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

8.3 การศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี เพื่อทางเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะได้เพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่างๆ ให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

8.4 การศึกษาการกำหนดมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

8.5 การศึกษาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกพร สว่างแจ้ง. (2540). การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กมล ส่งวัฒนา. (2534). หลักการวางแผน. สงขลา: ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กรมการปกครอง. (2549). ข้อมูลประชากรจังหวัดเชียงใหม่. สืบค้นเมื่อ 9 พฤษภาคม 2549, จาก
www.dopa.go.th/upstst_m.htm.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2546). แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อม โครงการ
สวนสัตว์กลางคืน จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงฯ.
- _____. (2546). โครงการเชียงใหม่ ซาฟารี ในที่ จังหวัดเชียงใหม่. (เอกสารประกอบข้อเสนอ
โครงการการจัดตั้งสวนสัตว์กลางคืน). กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม. อัดสำเนา.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2548). ร่างกรอบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ
ไทย (พ.ศ.2547-2551). กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- กองการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร; และสถาบันสิ่งแวดล้อม. (2548). โครงการการศึกษาจัดทำ
แผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1(พ.ศ.2548 - 2552).
(เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ). กรุงเทพฯ: กองการท่องเที่ยว
กรุงเทพมหานคร. อัดสำเนา.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2535). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ:
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- _____. (2544). คำศัพท์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: กองบริการวิชาการและ
ฝึกอบรม.
- _____. (2548). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม
2548, จาก <http://www.tat.or.th>
- _____. (2549). ภาพถ่ายทางอากาศของเชียงใหม่ในที่ซาฟารี. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2549,
จาก <http://www.tat.or.th>
- กิตติวัฒน์ รัตนดิลล ญ ภูเก็ต. (2541, ตุลาคม-ธันวาคม). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. จุลสารการ
ท่องเที่ยว. 17(4): 40 -52.
- กัลปพฤกษ์ เกื้อเกตุ. (2541). การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโตการท่องเที่ยว
ชายแดน : กรณีศึกษา เมืองหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ผ.ม. (การวางแผนภาคและเมือง).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2544). *การวิเคราะห์สถิติ:สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษม สนิทวงศ์. (2528). *การอนุรักษ์ธรรมชาติในประเทศไทยในแง่การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ*. กรุงเทพฯ: ชูติมาการพิมพ์.
- เกษม จันทร์แก้ว. (2530). *วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์.
- จริญญา เจริญสุขใส; และ สุวัฒน์ จุรากรณ์. (2544). *แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เอกสาร การสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หน่วยที่ 2. นนทบุรี: สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- จุฑามาศ ไชยสร. (2536). *การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวใน จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. ปรินญาณิพนธ์. กศ.ม. (ภูมิศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. (2531). *การวางแผนและการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เฉลียว บุรีภักดี. (2542, กันยายน). *ทฤษฎีระบบและการพัฒนาที่ยั่งยืน*. *วารสารบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 3(3): 27.
- โคมอง โต๊ะทอง. (2545, มิถุนายน - พฤศจิกายน). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาจังหวัดเพชรบุรี*. *วารสารราชภัฏเพชรบุรี*. 11(1): 54 -61.
- เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี. (2549). *เวลาทำการ ค่าบริการ*. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2549, จาก <http://www.chiangmainightsafari.com>
- _____. (2549). *ตราสัญลักษณ์ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี*. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2549, จาก <http://www.chiangmainightsafari.com>
- _____. (2549). *แผนที่โซน Savanna Safari Ride*. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2549, จาก <http://www.chiangmainightsafari.com>
- _____. (2550). *แผนที่โซน Predator Prowl*. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2550, จาก <http://www.chiangmainightsafari.com>
- _____. (2550). *แผนที่โซน Jaguar Trail*. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2550, จาก <http://www.chiangmainightsafari.com>
- _____. (2550). *แผนที่และเส้นทางมายังเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี*. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2550, จาก <http://www.chiangmainightsafari.com>
- ชัยฤกษ์ วงษ์เจริญ. (2545). *การวางแผนกลยุทธ์การจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2540). *วิถีไทย : การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โครงการวิทยุ
 ทรศน์ 1 – 10.
- ดร.ชนิ เอ็มพันธ์. (2545). *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 9 –
 15*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทวิวงศ์ ศรีบุรี. (2538). *การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: มายด์ พับลิชชิ่ง.
- เทิดพัฒน์ พัฒนศิษฏากร. (2546). *การวางแผนกลยุทธ์ของศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย จังหวัดลำปาง
 พ.ศ.2546 ถึง พ.ศ.2550*. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่:
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2537). *การวางแผนเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีระ อินทรเรือง. (2546). *ความต้องการโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวในเขต
 กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นครินทร์ ชัยแก้ว. (2545). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ : พัฒนาการ
 รูปแบบการจัดการ และศักยภาพในการพัฒนาที่ยั่งยืน*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (ภูมิศาสตร์).
 เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- นภาพรณ พลนิกกิจ. (2547, เมษายน-มิถุนายน). *The Balanced Scorecard*. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจ
 ปริทัศน์*. 26(100): 68-69.
- นเรศ สงเคราะห์สุข. (2541). *จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. สำนักงานโครงการพัฒนาที่สูง
 ไทย-เยอรมัน: เชียงใหม่.
- นุชสินี สุทธิบุหงา. (2548). *การส่งเสริมการตลาดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.) และ
 พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร*.
 สารนิพนธ์ บธ.ม.(การตลาด). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ถ่ายเอกสาร.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2547). *การจัดการสมัยใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์
 เพลส.
- นำชัย ทนุผล. (2529). *การพัฒนาชุมชน : หลักการและยุทธวิธี*. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการ
 เกษตรสถาบันเทคโนโลยีแม่ใจ.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). *การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. คณะมนุษยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2540). *สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนา เอื้องไพบูลย์. (2546, กรกฎาคม-สิงหาคม). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. *วารสารเศรษฐกิจและ
 สังคม*. 40(3): 42.

- พรพรรณ สกุลศรีจิรวัฒน์. (2548). พฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอุปสงค์ต่อการท่องเที่ยวภายในประเทศของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ ศ.ม.(เศรษฐศาสตร์การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรทิพย์ เขียวธีรวิทย์. (2542). ศักยภาพของจังหวัดเชียงใหม่ในการเป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง. วิทยานิพนธ์ ศ.ม.(เศรษฐศาสตร์) เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- พระสมศักดิ์ สิริจนโท (ภักดี เสนานฤนาท); และคนอื่นๆ. (2546). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวมูเซอดำบ้านอุ้มยอม ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พลู เดชะรินทร์. (2545). เส้นทางจากกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วย *balanced scorecard* และ *key Performance indicators*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพลิน ผ่องใส. (2536). การจัดการสมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนัส สุวรรณ; และคนอื่นๆ. (2540). แผนแม่บทการจัดการพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเมี่ยง – ภูทอง จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดอุตรดิตถ์. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____. (2541). โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ (เชียงใหม่). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยศ สันตสมบัติ; และคนอื่นๆ. (2544). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการจัดการทรัพยากร. เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์ เชียงใหม่.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: อนุเคราะห์.
- โยธิน ชารเจริญ. (2545). การวางแผนที่มีผลต่อคุณภาพของแผนพัฒนาประจำปีของเทศบาลในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการพัฒนา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ราตรี ภารา. (2543). ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.
- รุ่งทิพ ว่องปฏิการ. (2544, มกราคม – มีนาคม). การท่องเที่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม. *จุลสารการท่องเที่ยว*. 20(1): 18 – 39.
- رأไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2544). หลักการพัฒนากการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดการเรีนรู้. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.

- วรรณ วรชวานิช. (2546). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- วิญญา พิชญากานต์. (2544). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่*.
วิทยานิพนธ์ ผ.ม. (การวางแผนภาคและเมือง). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์. (2531, ตุลาคม). การท่องเที่ยว: การพัฒนาที่มีขีดจำกัด. *จุลสารการ
ท่องเที่ยว*. 7(4): 3 – 4.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2545). *คุณภาพ คือ การบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ส.ส.ท.
- ศิรสา สอนศรี. (2541). *การศึกษากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ปีท่องเที่ยวไทยของจังหวัดเชียงใหม่
การเปิดรับข่าวสาร การรับรู้ การมีส่วนร่วมสนับสนุนการท่องเที่ยวในปีท่องเที่ยวไทยของ
ประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม.
(นิเทศศาสตร์พัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *องค์การและการจัดการ ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการ จังหวัดลำพูน. *กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา*.
(2548). *นโยบายของรัฐบาลด้านการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2547-
2551*. สืบค้นเมื่อ 29 สิงหาคม 2548, จาก [http://www.tourismandsports-lpn.com/about
us2.php](http://www.tourismandsports-lpn.com/about_us2.php) และ [http://www.tourismandsports-lpn.com/about
us3.php](http://www.tourismandsports-lpn.com/about_us3.php)
- สงศรี วงษ์เวช. (2545). *รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สมชาย สนั่นเมือง. (2541, เมษายน – มิถุนายน). ชุมชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการ
พัฒนาการท่องเที่ยว. *จุลสารการท่องเที่ยว*. 17(2): 25 - 33.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2544). *นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: ท่ามาดี.
- สมยศ นาวิกการ. (2533). *QC การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- _____. (2535). *การบริหารเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2550). *หลักสูตร "การสร้างทีมงานสำหรับผู้บริหารแนวใหม่"*
สืบค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2550, จาก <http://www.adeq.or.th>.
- สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2548). *หลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*.
(เอกสารประกอบคำสอน). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
อัสสาเนา. หน้า 2-5.
- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. (2544). *โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวของประเทศ*. กรุงเทพฯ: เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

- สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. (2550). *ที่ประชุมมติ ครม. มีมติเห็นชอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปรับปรุงสวนสัตว์เชียงใหม่ในทิวเขาฟารี*. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2550, จาก www.thaisnews.com.
- สิริวัฒนา ไจมา และคณะ. (2542). *โครงการการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สวัสดิ์ โนนสูง. (2543). *ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์.
- สุดาพร ชูตินทรานนท์. (2542, เมษายน-มิถุนายน). *การท่องเที่ยวกับธุรกิจบริการ*. *จุลสารการท่องเที่ยว*. 18(2): 39 – 53.
- สุพัทธา พรประสิทธิ์. (2541). *การรับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์. บธ.ม. (บริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพร พิศาลบุตร. (2543). *หลักการวางแผน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สุมาลี สันติพลวุฒิ. (2541, กรกฎาคม – ธันวาคม). *การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน*. *วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 5(2): 122.
- เสถียร เหลืองอร่าม. (2517). *การจัดการองค์การและวิธีปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา.
- อภิรมย์ พรหมจรรยา. (2546). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนาการท่องเที่ยว:จังหวัดภูเก็ต*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- อโนทัย เพียรคงชล. (2540). *ความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- Boo, Elizabeth. (1991). *Planning for Eco-tourism*. *Park*. 2(3) :4-8.
- GLOBE' 90. (1990). *An Action Strategy for Sustainable Tourism Ottawa*. Tourism Canada.
- Higgins, J.M. ; & Vinze, J.W. (1993). *Strategic Management Text and Cases*. 5 th ed. The Dryden Pren. U.S.A. : 5 – 24.
- Kaiser, Charles. ; & Helber, Larry E. (1978). *Tourism Planning and Development*. Boston : CBI Pub.Co.,.
- Koontz, H.O. ; & Donnell, R.C. (1968). *Principles of Management*. New York: McGraw – Hill.
- Lascrain, Hector Ceballos. (1991). *Tourism , ecotourism and protected areas*. *Park*. 2(3): 31-35.
- McIntosh, RW. ; & Goeldner, C.R . (1986). *Tourism Principles,Practices,Philosophies*. 5 th ed. New York: John Wiley & Son,Inc.

- Peter, B. (1993). *Environment Impact Assessment and Overview*. Lecture Notes and Refresher Course on Environmental Impact : Assessment,Monitoring,Control. The Netherlands : International Institute for Infrastructural,Hydraulic and Environmental Engineering.
- The Ecotourism Society. (1991). The Ecotourism Society's Definition. *The Ecotourism Society Newsletter*. (spring): 1.
- UNEP. (1988). *Environmental Impact Assessment ;Basic Procedures for Developing Countries*. Bangkok: 16.
- Verboven, J. (1993). *Environmental Impact Assessment*. Lecture Notes on Assessment and Management of Environmental Pollution. Belgium: University of Gent.
- Western, D. (1993). *Defining Ecotourism*. Ecotourism: A Guide for Planners & Managers. The Ecotourism Society: North Bennington. Vermont: 7-11.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจคุณภาพของแบบสอบถาม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

1. อาจารย์ ดร.พรณี บุญประกอบ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและแผนงาน
สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. คุณสุรพร พงษ์พานิช หัวหน้างานติดตามและประเมินผลการตลาดใน
ประเทศ กองติดตามผลและประเมินผล
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
3. จุฑาทิพย์ เจริญลาภ หัวหน้างานแหล่งท่องเที่ยวภาคเหนือ กองส่งเสริม
แหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1 สำหรับหน่วยงานภาครัฐ

แบบสัมภาษณ์ภาครัฐ

เรื่อง “ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี ”

วัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์

1. ศึกษาการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐกับการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี
2. ศึกษาความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี
3. ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความเสี่ยง / อุปสรรค ของการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี
4. ศึกษาแนวทางแก้ปัญหาและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำตอบในการสัมภาษณ์ให้ผู้วิจัยถือเป็นความลับ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์
2. อาชีพ การศึกษา
3. ตำแหน่งปัจจุบัน/หน่วยงานสังกัดของหน่วยงาน ระยะการทำงาน ปี
4. สถานที่ทำงาน/ที่อยู่ทำงาน โทรศัพท์
5. หน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงาน
6. การบริหารงานของหน่วยงาน
7. การดำเนินของหน่วยงาน
8. งานที่ท่านรับผิดชอบมีอะไรบ้าง
9. งานที่ท่านรับผิดชอบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง
10. งานที่ท่านรับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีอะไรบ้าง
11. งานที่ท่านรับผิดชอบเกี่ยวกับแผนนโยบายมีขอบเขตแค่ไหนอย่างไร
12. งานพิเศษที่ท่านทำเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีอะไรบ้าง
13. ท่านมีส่วนร่วมกับชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวด้านใดบ้าง

แบบสัมภาษณ์

1. ด้านการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐกับหน่วยงานการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี
 - 1.1 ด้านการวางแผน
 - 1.2 ด้านการตัดสินใจ
 - 1.3 ด้านการดำเนินงาน
 - 1.4 ด้านการบริหารจัดการ
 - 1.5 ด้านการติดตามผลและประเมินผล
 - 1.6 ด้านการจัดสรรผลประโยชน์

2.ด้านความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในรูปของ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.1 ด้านที่ตั้ง

2.2 ด้านการคมนาคม

2.3 ด้านการรักษาความสะอาด

2.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น แผนที่ ป้ายบอกทาง ฯลฯ เป็นต้น

2.5 ด้านคุณภาพของบุคลากร / เจ้าหน้าที่เชียงใหม่ในซาฟารี

2.6 ด้านการบริหารจัดการ

2.7 ด้านเศรษฐกิจ

2.8 ด้านสังคม

2.9 ด้านวัฒนธรรม

2.10 ด้านสิ่งแวดล้อม / การจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งพื้นที่ภายในและพื้นที่โดยรอบ รวมถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับสัตว์

2.11 ด้านบริการ

2.12 ด้านการรักษาความปลอดภัย

2.13 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

2.14 ด้านการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

3.ด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ความเสี่ยง / อุปสรรค ของการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในซาฟารี

3.1 จุดแข็งของการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในซาฟารี

1.

2.

3.

4.

5.

3.2 จุดอ่อน-ของการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในซาฟารี

1.

2.

3.

4.

5.

3.3 โอกาสของการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในซาฟารี

1.

2.

3.

4.

5.

3.4 ความเสี่ยง / อุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงใหม่ในทิวเขาฟารี

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

4.ด้านแนวทางในการแก้ปัญหาและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.1 แนวทางการแก้ไขปัญหา

- 4.1.1
- 4.1.2
- 4.1.3
- 4.1.4
- 4.1.5

4.2 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- 4.2.1
- 4.2.2
- 4.2.3
- 4.2.4
- 4.2.5

5.ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

วันที่สัมภาษณ์

เวลา น.

สถานที่สัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 2 สำหรับภาคเอกชน / ผู้ประกอบการ

- 1.14 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
- 1.15 รายได้ของผู้ประกอบการที่เกิดจากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
- 1.16 การมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น
- 1.17 การเกิด / สร้างอาชีพใหม่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น
- 1.18 การกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

2.ด้านจุดแข็ง ของการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

- 2.1
- 2.2
- 2.3
- 2.4
- 2.5

3.ด้านสภาพปัญหา / จุดอ่อน ของการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และมีแนวทางแก้ไขจุดอ่อนอย่างไร

- 3.1
- 3.2
- 3.3
- 3.4
- 3.5

4.ด้านโอกาสที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- 4.1
- 4.2
- 4.3
- 4.4
- 4.5

5.ด้านความเสี่ยง / อุปสรรค ของการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และมีแนวทางแก้ไขความเสี่ยง / อุปสรรคอย่างไร

- 5.1
- 5.2
- 5.3
- 5.4
- 5.5

6. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการพัฒนาเชียงใหม่ซาฟารี

วันที่สัมภาษณ์

เวลา น.

สถานที่สัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม ชุดที่ 3 สำหรับนักท่องเที่ยว

แบบสอบถาม

เรื่อง “ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ”

ถึงท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ผู้ศึกษาจึงขอความร่วมมือจากท่านช่วยตอบแบบสอบถามดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี (Resource Audit)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับคำตอบของท่าน

1. เพศ	☐ 1.ชาย	☐ 2. หญิง	
2. อายุ	☐ 1.อายุต่ำกว่า 25 ปี	☐ 2.อายุ 25 - 34 ปี	☐ 3.อายุ 35 - 44 ปี
	☐ 4.อายุ 45 – 54 ปี	☐ 5.อายุ 55 ปีขึ้นไป	
3. ระดับการศึกษา	☐ 1. ประถมศึกษา	☐ 2. มัธยมศึกษา/ปวช.	☐ 3. อนุปริญญา/ปวส.
	☐ 4. ปริญญาตรี	☐ 5. สูงกว่าปริญญาตรี	
4. อาชีพ	☐ 1. นักเรียน/นักศึกษา	☐ 2. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ 3. รับจ้าง
	☐ 4. พนักงานบริษัทเอกชน	☐ 5. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	
	☐ 6. เกษตรกร/ทำไร่/ทำสวน	☐ 7. อื่นๆระบุ.....	
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	☐ 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท	☐ 2. 10,001 - 15,000 บาท	
	☐ 3. 15,001 - 20,000 บาท	☐ 4. 20,001 - 25,000 บาท	
	☐ 5. 25,001 – 50,000 บาท	☐ 6. มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย √ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ทรัพยากรธรรมชาติ	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติใดเป็น <u>จุดเด่น</u> ของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี					
1. มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม					
2. ยังคงมีสภาพพื้นที่เป็นป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง					
3. มีสัตว์ป่าหายากหลายชนิด					
4. มีพืชพันธุ์หลายชนิด					
5. มีสัตว์ปีกนานาชนิด					
ทรัพยากรวัฒนธรรมและสิ่งที่สร้างขึ้น	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านคิดว่าทรัพยากรวัฒนธรรมและสิ่งที่สร้างขึ้นใดเป็น <u>จุดเด่น</u> ของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี					
1. มีอาคารซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น					
2. มีการจัดแสดงหมู่บ้านล้านนา					
3. มีการบริการที่เป็นแบบไทย เน้นความสุภาพ อ่อนน้อม					
4. มีการจัดการจำลองเมืองเก่าในพื้นที่ชมสัตว์					
5. มีทะเลสาบที่สวยงาม (Swan Lake)					
ทรัพยากรด้านกิจกรรม	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านคิดว่าทรัพยากรด้านกิจกรรมใดเป็น <u>จุดเด่น</u> ของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี					
1. มีกิจกรรมนำเที่ยวชมสัตว์					
2. มีกิจกรรมถ่ายรูปกับสัตว์					
3. มีสวนดนตรี					
4. มีลานน้ำพุดนตรี					
5. มีการเปลี่ยนแปลงการแสดงทุกๆเดือน					
6. มีการให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ที่นำมาจัดแสดง					

ทรัพยากรด้านบริการ	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านคิดว่าทรัพยากรด้านบริการใดเป็น <u>จุดเด่น</u> ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี					
1. มีรถลาก (Tram) บริการที่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวในการเข้าชมพื้นที่แสดงสัตว์					
2. มีวิทยากรที่มีความรู้บรรยายทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ					
3. มีแผนที่ แผ่นพับ ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว					
4. การเข้าถึงเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีความสะดวกมีป้ายบอกทางเป็นระยะ และมีระบบขนส่งนักท่องเที่ยวจากภายนอกเข้าสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี					
5. มีร้านจำหน่ายของที่ระลึกและร้านอาหารบริการในราคาที่เหมาะสม					
6. มีสินค้าผลิตภัณฑ์ OTOP จำหน่ายที่น่าสนใจ					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย \surd ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ความคิดเห็น	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านมีความคิดเห็นเพียงใดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในประเด็นต่อไปนี้					
1. เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและความรู้แก่นักท่องเที่ยว					
2. เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นสวนสัตว์กลางคืนที่สวยงามและใหญ่ที่สุดในประเทศไทย					
3. เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปี					
4. เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีการบริการที่ดีเยี่ยม เน้นความพึงพอใจและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวสูงสุด					
5. เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีความสะดวกในการคมนาคม					
6. บุคลากรที่ทำหน้าที่ให้บริการมีจำนวนมากแต่มีจำนวนน้อยที่รู้และเข้าใจหัวใจสำคัญหลักของการบริการ					
7. ควรจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิดตามถิ่นที่อยู่เดิม					

ความคิดเห็น	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านมีความคิดเห็นเพียงใดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทศวรรษข้างหน้าในประเด็นต่อไปนี้					
8.ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลสัตว์					
9.การใช้เครื่องกระจายเสียงเพื่อสื่อความหมายของมัคคุเทศก์บนรถลากก่อให้เกิดเสียงรบกวนสัตว์					
10.ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ทราบถึงการประชาสัมพันธ์การแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งต่างๆที่เกิดเท่าที่ควร					
11.การเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวแหล่งอื่นที่อยู่ใกล้เคียงยังมีน้อย					
12.ลานจอดรถที่ 2 และ 3 ค่อนข้างอยู่ไกลและไม่เพียงพอ					
13.ท่านชอบที่จะแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆเชียงใหม่ในทศวรรษข้างหน้าจึงเป็นตัวเลือกหนึ่งที่ท่านเลือกที่จะมาท่องเที่ยว					
14.กระแสการอนุรักษ์ธรรมชาติ สัตว์ป่า ทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมสัตว์ต่างๆและสัตว์หายากในเชียงใหม่ในทศวรรษข้างหน้าเป็นจำนวนมาก					
15.การประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวรู้จักเชียงใหม่ในทศวรรษข้างหน้าในวงกว้าง					
16.เชียงใหม่ในทศวรรษข้างหน้าสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทางธรรมชาติ					
17.เชียงใหม่ในทศวรรษข้างหน้าสามารถแข่งขันกับสวนสัตว์กลางคืนของต่างประเทศได้					
18.เชียงใหม่ในทศวรรษข้างหน้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก					
19.เชียงใหม่ในทศวรรษข้างหน้าไม่เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวและ NGO					
20.ประชาชนบางส่วนได้รับความเดือดร้อนจากการสร้างเชียงใหม่ในทศวรรษข้างหน้า					
21.มีการต่อต้านจากประชาชนของประเทศเคนยาในการส่งสัตว์มาให้เชียงใหม่ในทศวรรษข้างหน้า					
22.การแพร่ระบาดของไข้หวัดนกส่งผลทำให้ท่านขาดความมั่นใจในการมาเที่ยวเชียงใหม่ในทศวรรษข้างหน้าเพราะในเชียงใหม่ในทศวรรษข้างหน้ามีพื้นที่จัดแสดงสัตว์ปีก และกรงนก					
23.จำนวนรถประจำทาง(รถเมล์)ที่ให้บริการมายังเชียงใหม่ในทศวรรษข้างหน้ายังมีจำนวนน้อย					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย \surd ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

แนวทางการพัฒนา	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้อาจนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีได้เพียงใด					
1.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศได้					
2.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติได้					
3.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาบริการของบุคลากรให้เกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด					
4.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาให้มีบริการนำเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ					
5.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้					
6.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการทำงานและการสื่อความหมายที่ดีแก่นักท่องเที่ยว					
7.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ข่าวสารอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ					
8.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาการแสดง/โชว์ให้มีความหลากหลายทุก ๆ เดือนเพื่อความแปลกใหม่					
9.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม					
10.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนารูปแบบการสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจและเข้าถึงกับเรื่องที่สื่อ					
11.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง แผนที่ ฯลฯ เป็นต้น ให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา					
12.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งที่ให้นักท่องเที่ยวที่ไม่มีรถสามารถเข้ามาท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีได้ง่าย					
13.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาการดูแลรักษาความสะอาดของพื้นที่ภายในและพื้นที่โดยรอบให้มีความสะอาดเสมอ					
14.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาคุณภาพให้แข่งขันกับสวนสัตว์กลางคืนในทวีปเอเชียได้					

แนวทางการพัฒนา	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้จะสามารถนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้เพียงใด					
15.เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวไนท์ให้มีคุณภาพที่ดี					
16.เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี					
17.เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะช่วยพัฒนาให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน					
18.เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาโอกาสในการสร้างงานให้แก่ชุมชน					
19.เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะสามารถพัฒนาให้มีการขายสินค้าOTOPของชุมชนในท้องถิ่นมากขึ้น					

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและประเด็นอื่น ๆ

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและสละเวลาการตอบแบบสอบถาม

อรลักษ์ภัทร เลิศศิริฤกษ์

นักศึกษาปริญญาโท

สาขาวิชา การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก จ
แบบสอบถาม ชุดที่ 4 สำหรับประชาชน

แบบสอบถาม

เรื่อง “ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี ”

ถึงท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทิวเขาฟารี เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี ผู้ศึกษาจึงขอความร่วมมือจากท่านช่วยตอบแบบสอบถามดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

ตอนที่ 4 ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับคำตอบของท่าน

1. เพศ	☐ 1.ชาย	☐ 2. หญิง	
2. อายุ	☐ 1.อายุต่ำกว่า 25 ปี	☐ 2.อายุ 25 - 34 ปี	☐ 3.อายุ 35 - 44 ปี
	☐ 4.อายุ 45 – 54 ปี	☐ 5.อายุ 55 ปีขึ้นไป	
3. ระดับการศึกษา	☐ 1. ประถมศึกษา	☐ 2. มัธยมศึกษา/ปวช.	☐ 3. อนุปริญญา/ปวส.
	☐ 4. ปริญญาตรี	☐ 5. สูงกว่าปริญญาตรี	
4. อาชีพ	☐ 1. นักเรียน/นักศึกษา	☐ 2. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ 3. รับจ้าง
	☐ 4. พนักงานบริษัทเอกชน	☐ 5. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	
	☐ 6. เกษตรกร/ทำไร่/ทำสวน	☐ 7. อื่นๆระบุ.....	
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	☐ 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท	☐ 2. 10,001 - 15,000 บาท	
	☐ 3. 15,000 - 20,000 บาท	☐ 4. 20,001 - 25,000 บาท	
	☐ 5. 25,001 – 50,000 บาท	☐ 6. 50,000 บาทขึ้นไป	
6. ท่านอาศัยอยู่ที่ใด	☐ 1. ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่		
	☐ 2. ในเขตอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่		

ตอนที่ 2 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

การมีส่วนร่วม	ความต้องการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าในระดับใด					
1. ต้องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า					
2. ต้องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า					
3. ต้องการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาของเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					
4. ต้องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า					
5. ต้องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ที่ใช้ในการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า					
6. ต้องการมีส่วนร่วมในการเป็นพนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือทำงานในตำแหน่งต่างๆในเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า					
7. ต้องการได้รับการอบรมความรู้ด้านการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
8. ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยรอบพื้นที่ภายนอกเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า					
9. ต้องการนำสินค้าเข้ามาขายยังเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า					
10. ต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ โดยรอบพื้นที่ภายนอกเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า					
11. ต้องการได้มีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและของที่ระลึกเพื่อมาจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวภายในบริเวณใกล้เคียง					
12. ต้องการนำผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายให้เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าเพื่อนำมาเป็นอาหารสัตว์					
13. ต้องการมีส่วนร่วมในการให้บริการหรืออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า					
14. ต้องการได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัยโดยรอบพื้นที่ภายนอกเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า					
15. ต้องการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าในฐานะแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดเชียงใหม่					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

แนวทางการพัฒนา	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้เป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีได้เพียงใด					
1.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศได้					
2.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติได้					
3.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาบริการของบุคลากรให้เกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด					
4.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาให้มีบริการนำเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ					
5.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้					
6.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการทำงานและการสื่อความหมายที่ดีแก่นักท่องเที่ยว					
7.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ข่าวสารอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ					
8.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาการแสดง/โชว์ให้มีความหลากหลายทุก ๆ เดือนเพื่อความแปลกใหม่					
9.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมในด้านสิ่งแวดล้อม					
10.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนารูปแบบการสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจและเข้าถึงกับเรื่องที่สื่อ					
11.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง แผนที่ ฯลฯ เป็นต้น ให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา					
12.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งที่ให้นักท่องเที่ยวที่ไม่มีรถสามารถเข้ามาท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีได้ง่าย					
13.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาการดูแลรักษาความสะอาดของพื้นที่ภายในและพื้นที่โดยรอบให้มีความสะอาดเสมอ					
14.เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะสามารถพัฒนาคุณภาพให้แข่งขันกับสวนสัตว์กลางคืนในทวีปเอเชีย					

แนวทางการพัฒนา	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้อาจนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในชาฟารีได้เพียงใด					
15.เชียงใหม่ในชาฟารีจะสามารถพัฒนาที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวภายในให้มีคุณภาพที่ดี					
16.เชียงใหม่ในชาฟารีจะสามารถพัฒนาโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เชียงใหม่ในชาฟารี					
17.เชียงใหม่ในชาฟารีจะช่วยพัฒนาให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน					
18.เชียงใหม่ในชาฟารีจะสามารถพัฒนาโอกาสในการสร้างงานให้แก่ชุมชน					
19.เชียงใหม่ในชาฟารีจะสามารถพัฒนาให้มีการขายสินค้าOTOPของชุมชนในท้องถิ่นมากขึ้น					

ตอนที่ 4 ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในชาฟารี

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในชาฟารี	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านมีความคิดเห็นเพียงใดเกี่ยวกับผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียงใหม่ในชาฟารีในประเด็นต่อไปนี้					
1.เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพของกลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่โดยรอบเชียงใหม่ในชาฟารีจากการทำการเกษตรมาเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว					
2.เกิดการสร้างอาชีพ การจ้างงานและการกระจายรายได้สู่ชุมชนที่อยู่โดยรอบเชียงใหม่ในชาฟารี					
3.เกิดการสร้างสรรค์ความเจริญแก่ชุมชน เกิดการพัฒนาทางด้านระบบสาธารณูปโภค					
4.เกิดการเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ประชาชนที่อยู่โดยรอบเชียงใหม่ในชาฟารี					
5.วิถีชีวิตและค่านิยมของสังคมชุมชนที่อยู่โดยรอบเชียงใหม่ในชาฟารีเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต่างจากเดิม					
6.เกิดการสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน					
7.เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน					

ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านมีความคิดเห็นเพียงใดเกี่ยวกับผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีในประเด็นต่อไปนี้					
8.เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวัฒนธรรมแก่ชุมชน					
9.เกิดการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อมของชุมชน					
10.เกิดการขาดแคลนน้ำของชุมชนในการทำการเกษตร					
11.เกิดปัญหาน้ำท่วมในชุมชน					
12.เกิดปัญหาคุณภาพน้ำเสียในชุมชน					
13.เกิดปัญหามลภาวะทางเสียงในชุมชน(นักท่องเที่ยวเข้ามา รบกวน)					
14.เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน					
15.เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีกับ ชุมชนโดยรอบเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี					
16.เกิดการสร้างความสามัคคีระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของ เชียงใหม่ในทิวเขาฟารี					

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
และประเด็นอื่น ๆ

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและเสียสละเวลาการตอบแบบสอบถาม

นางสาวอรลักษ์ภัทร เลิศศิริณุกิจ

นักศึกษาระดับปริญญาโท

สาขาวิชา การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวอรวัลย์ภัทร เลิศหิรัญกิจ
วันเดือนปีเกิด	4 พฤษภาคม 2524
สถานที่เกิด	ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	144/6 ถนนราชวงศ์ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2545	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ) ภาษาไทย มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ.2547	ประกาศนียบัตรบัณฑิต (ป.บัณฑิต) การจัดการการท่องเที่ยวเพื่อ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2550	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.) การวางแผนและการจัดการ การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ